

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 8 juli 2020**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht

Vergadering 8 juli 2020

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 9 juni 2020, dienst/sector Leefomgeving, nummer PS2020BEM09, inzake oprichting Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.

Daartoe besloten

PS2020BEM09

MILIEU EN MOBILITEIT

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 2 juni 2020, dienst/sector Mobiliteit, nummer PS2020MM07, inzake busstalling Westtraven, stalling elektrische bussen.

Daartoe besloten

PS2020MM07

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Afscheid van de heer J.C. van Wijk te Zeist (FvD).

Onderzoek geloofsbrieven van de heer Y.V. Potjer te Utrecht (FvD).

Beëdiging van de heer Y.V. Potjer te Utrecht (FvD).

Beëdiging van de commissieleden de heer J.C. van Wijk te Zeist (FvD) en de heer G.G.J. Mulder te Utrecht (PvdA).

Mondelinge vragen van de heer De Jager over de beschikbaarstelling van geheime stukken over de kosten van de NRU.

Mondelinge vragen van de heer De Jager over de reiskosten van de bus en de U-OV tramlijn naar Nieuwegein en IJsselstein.

Mondelinge vragen van de heer Dercksen over de SMB-richtlijn.

Mondelinge vragen van de heer Fiscalini over de jongerencampagne NMU.

Mondelinge vragen van mevrouw Poppe over de OV-concessie IJssel-Vecht.

Lijst met moties en termijnagenda Provinciale Staten.

Vaststellen van de notulen van de statenvergaderingen van 27 mei 2020 en 3 juni 2020.

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 25 mei 2020, dienst/sector BDV, nummer PS2020PS07, inzake kaderbrief 2021-2024.

Daartoe besloten

PS2020PS07

Amendement A17, ingediend door de fracties van de VVD, FvD, SGP en 50Plus, inzake begroting reëel en structureel sluitend.

Het amendement is

Daartoe besloten

Amendement A18, ingediend door de fracties van de VVD en SP, inzake "kennis nemen van".

Het amendement is

Daartoe besloten

Amendement A19, ingediend door de fractie van het FvD, inzake voucher voor Utrecht.

Het amendement is

Daartoe besloten

Amendement A20, ingediend door de fractie van de SP, inzake een goede risico-inventarisatie moet het doel van de provincie zijn; subamendement bij amendement A18 “kennis nemen van”;
Het amendement is
Daartoe besloten

Amendement A21, ingediend door de fractie van de SP, inzake een goede risico-inventarisatie moet het doel van de provincie zijn.
Het amendement is
Daartoe besloten

Motie M28, ingediend door de fractie van de VVD, inzake reële weerstandscapaciteit.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M29, ingediend door de fracties van GroenLinks, D66, PvdA, ChristenUnie, PvdD, SP en 50Plus, inzake provincie voor een rechtvaardige samenleving.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M30, ingediend door de fracties van de PvdA en GroenLinks, inzake arbeidsvoucher in coronatijd.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M31, ingediend door de fracties van de PVV en FvD, inzake geen geld voor het Copernicusinstituut.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M32, ingediend door de fractie van de PVV, inzake Utrechters zijn geen racisten..
De motie is
Daartoe besloten

Motie M33, ingediend door de fractie van D66, inzake 'drawdown' voor provincie Utrecht.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M34, ingediend door de fracties van de D66, GroenLinks en ChristenUnie, inzake CO₂ routekaart voor de provincie Utrecht.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M35, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake green deal' voedselbossen.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M36, ingediend door de fracties van de PvdD en PvdA, inzake thuiswerken faciliteren.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M37, ingediend door de fracties van de PvdA en PvdD, inzake spreid de spits.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M38, ingediend door de fractie van de SP, inzake niet bezuinigen op OV.
De motie is
Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 8 juli 2020, dienst/sector LFO/ECO, nummer PS2020PS08, inzake nieuwe versie doelenboom (3.0) inclusief brede thema's.
Daartoe besloten
PS2020PS08

Amendement A22, ingediend door de fracties van de VVD, FvD, 50Plus, PVV, CDA, SGP en ChristenUnie, inzake zeg maar nee, dan krijg je er twee.
Het amendement is
Daartoe besloten

Amendement A23, ingediend door de fractie van de SGP, inzake hart voor varende erfgoed.

Het amendement is
Daartoe besloten

Amendement A24, ingediend door de fractie van de SGP, inzake verbinding landbouw-natuur als specifiek doel.
Het amendement is
Daartoe besloten

Motie M39, ingediend door de fracties van D66, GroenLinks, SGP, VVD en PvdA, inzake maximeer de schuifruimte.
De motie is
Daartoe besloten

Motie M40, ingediend door de fracties van de ChristenUnie, D66 en GroenLinks, inzake doelen en indicatoren in elk staten-
voorstel.
De motie is
Daartoe besloten

Presentielijst vergadering 8 juli 2020

Voorzitter:	mr. J.H. Oosters, commissaris van de Koning
Griffier:	dhr. dr. R.J. Poort
GroenLinks	dhr. J.J. Bart, Utrecht mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede mevr. M. van Elteren, Woudenberg mevr. mr. N.M. Groen MA, Doorn mevr. M. de Jong, Utrecht dhr. dr. A.R.S. Karataş, Utrecht dhr. ing. D.A. Oude Wesselink, Utrecht mevr. T.M.S. Vrielink, Amersfoort
VVD	dhr. mr. B.M.H. de Brey MBA, Doorn mevr. J.C.A.M. van Gilse Bsc, Utrecht dhr. drs. B.C. de Jager, Loenen dhr. V.C. Janssen, Amersfoort dhr. drs. A.H.L. Kocken, Utrecht mevr. O. de Man, Zeist dhr. A.G. van Schie, Utrecht mevr. mr. S.F. van Ulzen, Zeist
FvD	dhr. S.A. Berlijn, Utrecht dhr. drs. E.H.R. Dinklo, Driebergen dhr. M.C. Fiscalini, Maarssen mevr. N.J.F. Pouw-Verweij MSc dhr. Y.V. Potjer, Utrecht dhr. W.J.A. Weijers, Zeist dhr. J.C. van Wijk, Zeist
D66	mevr. H. Chidi, Amersfoort dhr. M.J. de Droog Msc RA, Utrecht dhr. drs. E.A. Kamp, Doorn mevr. L.E. Veen, Utrecht mevr. ir. M. de Widt MPM, Utrecht
CDA	dhr. ing. D.G. Boswijk, Wilnis mevr. T. Koelewijn-Koelewijn RDM, Bunschoten mevr. L.M. Welschen-van der Hoek, Zeist dhr. C. Westerlaken, Lopik dhr. W.G.J. Wijntjes RA, Nieuwegein
PvdA	mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht Mevr. N.A. Krijgsman, Utrecht mevr. M. Lejeune-Koster, Linschoten dhr. H.O. Suna, Soest
ChristenUnie	mevr. N. de Haan-Mourik, Amersfoort dhr. J.A. de Harder, Buschoten-Spakenburg dhr. drs. J.H. van Oort, Utrecht mevr. H.J. Rikkoert Msc, Utrecht
PvdD	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg dhr. W. van der Steeg, De Meern
PVV	mevr. E.J. Broere-Kaal, Soest dhr. R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin
SP	dhr. M.E.J. Eggermont, Utrecht mevr. A.M. Poppe, IJsselstein
SGP	dhr. ing. B.C. van den Dikkenberg, Elst
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
DENK	-
Afwezig	mevr. H. Bittich, Utrecht (DENK) dhr. ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort (gedeputeerde)

Leden van Gedeputeerde Staten:

mevr. drs. H.G.J. Bruins Slot, Utrecht
dhr. ir. H.P. van Essen, Utrecht
dhr. A.J. Schaddelee, Houten
dhr. R.C.L. Strijk, Utrecht

Opening.

De VOORZITTER: Ik open de vergadering van Provinciale Staten van Utrecht. Ik heet u allen van harte welkom bij deze statenvergadering van 8 juli 2020. Als eerste vraag ik aan de plaatsvervangend griffier om uw namen in alfabetische volgorde voor te lezen. U noemt dan uw naam en partij en zegt: 'present', zodat wij uw aanwezigheid in de vergadering kunnen vaststellen. Daarna zal ik nog een aantal mededelingen doen.

Vaststellen van de aanwezigheid.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor dat men geen geluid hoort via de stream.

De VOORZITTER: Kan dit gecontroleerd worden? Hier hebben wij geluid. Mochten er problemen zijn, dan kan men contact opnemen met de griffie.

Wij hebben de aanwezigheid van de Statenleden vastgesteld. Ik constateer dat mevrouw Bittich en de heer Boswijk niet aanwezig zijn. Van de heer Boswijk weet ik dat hij zich bij ons wil voegen in de loop van de vergadering. Bij het controleren van de presentie bij de stemming zullen wij vaststellen of hij dan aanwezig is. De aanwezigheid van de leden van GS zal ik nog vaststellen.

Vaststellen van de aanwezigheid van Gedeputeerde Staten.

De VOORZITTER: Wij hebben de aanwezigheid van allen in deze vergadering vastgesteld. Ik heet iedereen welkom die via de livestream onze vergadering gadeslaat. Tot mijn grote vreugde kan ik u melden dat de heer Van Muilekom gisteren is geopereerd en dat deze operatie geslaagd is. Vanmorgen heb ik contact met zijn vrouw gehad en het gaat hem goed. Hij heeft een goede nacht gehad en gaat vol goede moed aan zijn herstel werken. Ik stel voor om namens uw Staten een boeket bloemen bij hem te bezorgen zodra hij uit het ziekenhuis ontslagen wordt.

De agenda is behoorlijk vol. Ik doe de oproep om uw inbreng zo kort en bondig mogelijk te houden. Aan de leden van het college heb ik gevraagd om te kijken of zoveel mogelijk agendapunten vandaag afgehandeld kunnen worden.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een punt van orde. Ik constateer op de livestream dat de VVD-fractie in zijn geheel op het provinciehuis aanwezig is. Dit had ik graag vooraf geweten.

De VOORZITTER: Deze constatering is juist. Dit is toegestaan. U moet onderling afstemmen of u elkaar op de hoogte stelt van waar u de vergadering volgt.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Er is een aantal mededelingen over het vaststellen van de agenda. Ten eerste is het een forse agenda met een aantal vragen in het vragenhalfuurtje. Wij moeten kijken of wij het gewenste eindtijdstip vandaag van 18.00 uur halen. Dit is de maximale tijd voor deze vergadering, omdat om 19.30 uur een gecombineerde commissie over de jaarrekening start. De commissieleden krijgen de gelegenheid om te eten en zo nodig naar de plek te gaan vanwaar zij die vergadering bijwonen. Dat betekent dat wij om 17.00 uur met de stemmingen aanvangen voor de punten waarover u hebt beraadslaagd. Dan hebben wij vandaag een afgeronde statenvergadering met een aantal besluiten waarover de beraadslagingen hebben plaatsgevonden. Over de resterende agendapunten zal ik het presidium adviseren om deze toe te voegen aan de agenda van 15 juli. Halverwege de middag zal ik kijken of het handig is om agendapunten te wisselen, omdat ik een afgerond debat over elk agendapunt wil voor de stemming.

Ik vraag uw instemming dat de motie vreemd aan de orde van de dag ingediend door de PVV te behandelen onder agendapunt 16. Dit agendapunt kan onderdeel zijn van de wisseling in de agenda of pas volgende week aan de orde komen. De heer Dercksen heeft hiertegen geen bezwaar. Vanzelfsprekend geef ik u de gelegenheid voor een lunchpauze. Daarvoor zal de vergadering op het juiste moment geschorst worden.

De tweede mededeling over de agenda betreft de afspraak uit het fractievoorzittersoverleg van vanmorgen dat agendapunt 11, het statenvoorstel over de wijziging van de algemene subsidieverordening, op voorstel van de heer Van den Dikkenberg naar de agenda van 15 juli verhuist. Dit agendapunt wordt dan behandeld direct nadat uw Staten hebben gesproken over het statenvoorstel voor het steunpakket voor culturele instellingen. Dit statenvoorstel past beter in die volgorde.

Bij agendapunt 12, statenvoorstel oprichting gemeenschappelijk orgaan Hollandse Waterlinies, dat geagendeerd staat als hamerstuk, heeft de heer Kocken gevraagd kort het woord te mogen voeren. Dat zal ik hem toestaan. Dit statenvoorstel valt binnen mijn portefeuille en ik zal zijn vraag hierover beantwoorden. Dat betekent dat agendapunt 12 zal worden voorgezeten door de plaatsvervangend voorzitter, mevrouw Keller. Bij het debat over de andere onderwerpen zullen wij kijken of een voorzitterswissel aan de orde is. Dat zullen wij dan besluiten. Mevrouw Keller is hier aanwezig wat de wissel op dit punt makkelijker maakt.

Zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda aldus gewijzigd vast.

Afscheid van de heer J.C. van Wijk te Zeist (FvD).

De VOORZITTER: Wij gaan afscheid nemen van een van onze Statenleden, namelijk de heer Van Wijk van het FvD. Ik ga de heer Van Wijk kort toespreken. Dat doe ik vanuit deze positie, zodat u dit allemaal kunt meemaken. Weet dat degene die ik toespreek aanwezig is in de statenzaal, zodat ik hem straks kan bedanken met een bos bloemen en de cadeaus die bij het afscheid van een Statenlid horen.

Geachte heer Van Wijk, beste Chris, "Ik wil mij inzetten voor een bruisende en krachtige provincie waarin elk karakter van zowel stedelijkheid als platteland behouden wordt." Dit is een uitspraak die jou typeert. Als jij spreekt over een bruisende en krachtige provincie, dan bedoel jij dat op meerdere vlakken: van economie en toerisme tot wonen en binnenstedelijke ontwikkeling en alle beleidsterreinen die daartussen liggen. Jij hebt je ingezet voor een voedselsysteem dat een positieve impact heeft op de aarde, de mensen, de dieren en de economie. Jij pleitte voor een consument die meebeweegt, een overheid die regels stelt en ruimte geeft aan vernieuwende mkb'ers, voor grote marktpartijen die vernieuwing echt omarmen en voor agrarisch onderwijs dat aanhaakt in de goede richting. Alleen zo kunnen wij met elkaar een duurzame golf teweegbrengen.

Die duurzame golf zie jij niet puur als een politiek of maatschappelijk doel. Jij ziet dit vooral als een scheppingsopdracht om de aarde goed te bebouwen en te onderhouden. Bij jouw maidenspeech gaf jij aan jouw krachten te willen inzetten om de provincie Utrecht leefbaar en mooi te houden, hierbij rekening houdend met de mogelijkheden en onmogelijkheden, want het moet wel betaalbaar blijven. Dit alles in het licht van de Bijbel. Jij bent een man die wordt gedreven door een evenwichtige mix van idealisme en realisme.

Chris, het is jammer dat jij de Provinciale Staten gaat verlaten. Dit doe jij niet, omdat het werk jou zal tegenvallen of omdat jij niet zou slagen in jouw opzet; het is jouw gezondheid die roet in het eten gooit. In dezelfde maidenspeech meldde jij dat jij jaren geleden gediagnostiseerd bent met MS. Dit is een reden om het wat kalmer aan te willen doen. Dat begrijpen wij. Dat betekent dat jij commissielid wordt en dat jouw partijgenoot en commissielid Yael Potjer jouw plaats in deze zaal gaat innemen. Wij gaan hem straks beëdigen. Het goede nieuws is dat jij de provincie allerminst gaat verlaten. Jij verandert van rol en kunt je blijven inzetten voor de bruisende en krachtige provincie.

Het volgende citaat van jou van 4 maart jl. in deze zaal wil ik de luisteraars niet onthouden, al was het maar vanwege de humorvolle zeggingskracht: "Het kan niet zo zijn dat wij kwaliteit niet toepassen, omdat het waarschijnlijk weinig wordt toegepast." Kwaliteit is voor jou het criterium waar het voedsel betreft en bij de toetsing van het financieringsbeleid. Kwaliteit als criterium. Laten wij dit met zijn allen als een doorlopende opdracht omarmen.

Beste Chris, jouw fractie spreekt haar grote waardering uit voor hetgeen jij hebt bijgedragen vanuit Provinciale Staten. Namens alle andere Statenleden, kan ik mij daarbij van harte aansluiten. Ik wens jou het allerbeste. Gelukkig blijven wij elkaar zien. Ik ga jou de bloemen en de roemer overhandigen die bij het afscheid horen. Ik hoop dat u dit allen kunt gadeslaan. (Applaus)

Overhandiging van de bloemen en de roemer.

Onderzoek geloofsbrieven van de heer Y.V. Potjer te Utrecht (FvD).

De VOORZITTER: Het volgende agendapunt betreft het onderzoek van de geloofsbrieven van de heer Potjer. Ik vraag de voorzitter van de commissie om ons hierover te informeren. Mevrouw Hoek heeft het woord.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! De commissie voor het onderzoek van de geloofsbrieven is bijeen geweest en heeft kennisgenomen van de bescheiden van de heer Potjer. De commissie is van mening dat de bevindingen overeenkomstig de wettelijke vereisten zijn. Er zijn dus geen beletselen in de toelating van de heer Potjer tot de Provinciale Staten van Utrecht.

De VOORZITTER: Dank aan mevrouw Hoek en de commissie voor het verrichtte werk. De heer Potjer kan worden beëdigd en toegelaten tot onze Provinciale Staten.

Beëdiging van de heer Y.V. Potjer te Utrecht (FvD).

De VOORZITTER: De heer Potjer wordt voorin de zaal beëdigd. De plaatsvervangend griffier zal de belofte voorlezen. Daarna zal ik de heer Potjer feliciteren en hem de bloemen overhandigen.

De plv. GRIFFIER: Ik zal de belofte voorlezen.

"Ik verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen."

De heer POTJER (FvD): Dat verklaar en beloof ik.

De VOORZITTER: Van harte gefeliciteerd met deze benoeming en opnieuw welkom in ons midden. U mag aan de vergadering deelnemen. (Applaus)

Overhandiging van de bloemen.

Beëdiging van de commissieleden de heer J.C. van Wijk te Zeist (FvD) en de heer G.G.J. Mulder te Utrecht (PvdA).

De VOORZITTER: Wij gaan over tot de beëdiging van een tweetal commissieleden. U heeft in mijn afscheidsspeech voor de heer Van Wijk gehoord dat hij commissielid wordt. Hiervoor wordt hij opnieuw beëdigd. Daarnaast ga ik de heer Mulder beëdiggen tot commissielid. Beide heren zullen de eed

afleggen. Ik vraag de heer Van Wijk en de heer Mulder om naar voren te komen. De plaatsvervangend griffier zal de eed voorlezen.

De plv. GRIFFIER: Ik zal de eed voorlezen.

"Ik zweer dat ik om tot lid van een commissie benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk onder welke naam of voorwendsel ook enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als adviseur van het provinciaal bestuur naar eer en geweten zal vervullen."

De heer VAN WIJK (FvD): Zo waarlijke helpe mij God Almachtig.

De heer MULDER (PvdA): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De VOORZITTER: Heren, van harte gefeliciteerd met de benoeming en de beëdiging tot commissielid. Ik wens u heel veel succes bij het werk in de commissie. Het is mooi dat u zich daar wilt inzetten. De heer Van Wijk heeft al een bos bloemen gehad bij zijn afscheid. De heer Mulder krijgt nog een bos bloemen. (Applaus)

Overhandiging van de bloemen.

Vragenhalftje.

De VOORZITTER: Wij gaan over naar agendapunt 7: het vragenhalftje. Diverse fracties hebben vragen ingediend. In volgorde van binnenkomst geef ik hen graag het woord. Wij beginnen met de vragen betreffende de NRU ingediend door de VVD-fractie. De heer De Jager gaat de vragen aan het college stellen.

De heer DE JAGER (VVD): Mijnheer de voorzitter! De eerste vraag van de VVD betreft de NRU. Begin juni heeft de VVD schriftelijke vragen gesteld naar aanleiding van berichtgeving in de media over een verwachte kostenoverschrijding van tientallen miljoenen euro's voor de opwaardering van de Noordelijke Randweg Utrecht (NRU). De provincie Utrecht is, zoals bekend, in de rol van subsidieverlener betrokken bij dit project van de gemeente Utrecht. Op aanvullende vragen ten behoeve van de commissievergadering M&M van 24 juni jl., naar het beschikbaarstellen van de geheime bijlagen die behoren bij de statenbrief kostenraming voorlopig ontwerp NRU, luidde het antwoord van GS: "Wij begrijpen de wens om over de bijlagen waar geheimhouding op rust te beschikken. Wij hebben hierover contact met de gemeente Utrecht en wij stemmen met de gemeente af of en hoe wij hier invulling aan kunnen geven." Aangezien de Staten nog niets hebben mogen ontvangen, heeft de VVD de volgende vragen:

- Wat is de status van het contact met de gemeente Utrecht over dit onderwerp?
- Wanneer gaan de Staten de geheime bijlagen ontvangen?

De VOORZITTER: De gedeputeerde Schaddelee krijgt het woord om deze vragen te beantwoorden.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de heer De Jager voor het stellen van deze vraag. Deze toezegging heb ik inderdaad in de commissie gedaan. Het is treurig dat ik deze nog niet heb kunnen inlossen. Het blijkt ingewikkelder dan wij eerder dachten. De provincie heeft goed contact met de gemeente Utrecht en wij hebben de intentie bij de gemeente uitgesproken dat wij deze informatie graag met onze Staten delen voor het zomerreces. De situatie is echter dat zowel het college als de raad van de gemeente Utrecht beide geheimhouding hebben opgelegd op deze bijlagen. Dat betekent dat de geheimhouding moet worden opgeheven. De provincie kan dit niet beslissen voor de raad en het college van de stad. Dat betekent dat er een aantal juridische stappen gezet moet worden voordat wij dit kunnen organiseren. Daaraan wordt op dit moment gewerkt. Kortom, on-

ze intentie is om de bijlagen zo snel mogelijk beschikbaar te stellen. De gemeente Utrecht heeft deze intentie niet tegengesproken. Het duurt helaas wat langer dat ik had gehoopt. Dat heeft puur een juridische reden. Ik hoop dat uw vraag hiermee is beantwoord.

De VOORZITTER: De Jager krijgt kort het woord om hierop te reageren.

De heer JAGER (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik waardeer de intenties. Kan de gedeputeerde een verwachting uitspreken van wanneer dit proces leidt tot het delen van deze geheime stukken met Provinciale Staten?

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Een verwachting kan ik helaas niet uitspreken. Ik ben wel bang dat het niet meer gaat lukken voor het zomerreces. Dat heeft te maken met de vergadertijdstippen en de interne procedures bij de gemeente. Mijn intentie is nog steeds om het zo snel mogelijk voor elkaar te krijgen, maar ik kan niet beloven dat dit binnen een week lukt.

De VOORZITTER: De volgende vraag gaat over de bus en de U-OV-tramlijn Nieuwegein-IJsselstein, ingediend door de VVD. Het woord is aan de heer De Jager.

De heer DE JAGER (VVD): Mijnheer de voorzitter! Maandag 6 juli heeft Voor Beter OV een column gepubliceerd waarin te lezen valt dat OV-reizigers die geen gebruik kunnen maken van de U-OV-tramlijn naar Nieuwegein en IJsselstein en tijdelijk met de bus moeten, ermee geconfronteerd worden dat de reis met de bus duurder uitpakt dan het tramritje waarvoor de bus in de plaats is gekomen. Daarom heeft de VVD de volgende vragen:

- Klopt deze berichtgeving?
- Zo ja, is er wat aan te doen?

De VOORZITTER: De gedeputeerde Schaddelee zal deze vragen beantwoorden.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Uw constatering is correct. De afrekening gebeurt bij het in- en uitchecken op basis van de zones die een reiziger aflegt. Dat zal in sommige gevallen gunstiger uitpakken en in sommige gevallen minder gunstig. Dat is heel vervelend, maar daar is niks aan te doen. Er is treinvervangend busvervoer, maar die bus rijdt een route die per rit kan verschillen. Wel zijn wij in overleg met de vervoerder om te kijken of er een vorm van compensatie georganiseerd kan worden op het moment dat de tram weer gaat rijden. Dit kan eventueel gekoppeld worden aan een introductiecampagne om te zorgen dat wij zoveel mogelijk reizigers mogen verwelkomen.

De VOORZITTER: Dit is voldoende voor de heer De Jager. Dan kom ik bij de vragen van de PVV-fractie over de SMB-richtlijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De PVV heeft een vraag over het arrest dat het Hof van Justitie van de Europese Unie op 25 juni jl. heeft uitgebracht. Dit gaat over de milieuriichtlijn die bepaalt dat voorafgaand aan regelgevend kader een Milieu Effect Rapportage (MER) moet worden uitgevoerd. Dat betekent dat voor de totstandkoming van het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling een MER-toets moet zijn uitgevoerd. Dat is niet gebeurd, terwijl de gevolgen wel enorme milieueffecten hebben.

Het gaat dus niet over een specifieke MER per project of per plan, maar over een MER voor de toepasselijke regelgeving waaruit normering voortvloeit. De consequentie daarvan is dat de regelgeving nietig moet worden verklaard. Daarmee ontvalt de basis van de verstrekte vergunningen. Dat is niet alleen aan de orde voor de plannen, de RES, maar tevens voor de afgeronde of in aanbouw zijnde windturbineparken. De vergunningen van Houten en Goyerbrug moeten dus van tafel. In punt 83 van het arrest is bepaald dat de lidstaten verplicht zijn de onwettige gevolgen van een dergelijke scanning van het unierecht ongedaan te maken. In punt 75 van het arrest staat dat dit een autonoom unierechtelijk begrip is. Dat betekent dat de individuele lidstaten niet van deze richtlijn mogen afwijken. Er is geen andere interpretatie mogelijk. De vragen aan de provincie luiden:

- Voelt u zich geroepen om het Europees recht te volgen?
- Hoe gaat u deze uitspraak implementeren?
- Hoe gaat u aan de onwettige schending van het Europees recht een einde maken?

De VOORZITTER: De gedeputeerde Van Essen zal op uw vragen reageren.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De vraag is of wij ons aan de Europese wetten houden. Uiteraard doen wij dat. De provincie houdt zich aan alle Europese wetten. Hetzelfde geldt voor gemeenten. Het is heel positief om te ervaren dat de PVV-fractie middels deze vragen het belang benadrukt van het zorgvuldig naleven van Europese regelgeving. Dat belang onderschrijft het college.

Het is goed om te kijken naar de uitspraak van het Hof van Justitie waaraan de heer Dercksen refereert. Deze uitspraak heeft betrekking op de Vlaamse regels. Dit is vergelijkbaar met ons activiteitenbesluit. Het activiteitenbesluit in Nederland is onderdeel van de Wet Milieubeheer en regelt alle bedrijfsactiviteiten met een gevolg voor het milieu. Of deze recente uitspraak van het Hof consequenties heeft voor onze activiteitenbesluit is nog onzeker. Daarop moeten wij niet vooruitlopen. De Raad van State heeft eerder geoordeeld dat het activiteitenbesluit in Nederland geen programma is zoals is bedoeld in de uitspraak van het Hof. De recente uitspraak van het Hof moet daarop nader bestudeerd worden. Dat gaat gebeuren. Die verantwoordelijkheid ligt bij het Rijk.

Deze zomer wordt de betekenis van deze uitspraak voor de Nederlandse regelgeving en het bestuursrechtelijke praktijk in kaart gebracht. Dat gebeurt door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Het is verantwoordelijk voor het activiteitenbesluit en de richtlijn voor Strategische Milieubeoordeling (SMB). Het ministerie van Binnenlandse Zaken en het ministerie van Economische Zaken zijn hierbij tevens betrokken. Dat volgen wij en wij zullen u informeren over de uitkomst. Het is te prematuur om hierop vooruit te lopen.

De heer Dercksen heeft een vraag gesteld over de windparken. In de provincie Utrecht hebben wij het bevoegd gezag voor het ruimtelijk plan aan gemeenten gelaten. Dat betekent dat wij gemeenten op de hoogte zullen houden van deze uitspraak. De nadere onderzoeken daarover moeten bij het ministerie eerst plaatsvinden.

De VOORZITTER: De heer Dercksen mag nog kort reageren op de beantwoording van de gedeputeerde.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik had niet verwacht dat de heer Van Essen had gezegd dat wij dat gaan doen nu de paniek in Nederland over dit arrest waarschijnlijk groot is. Ik snap dat daarnaar gekeken gaat worden. Wel wijs ik opnieuw op punt 75 waarin het Europese Hof zegt dat dit een autonoom unierechterlijk begrip vormt waarvan de Staten niet kunnen afwijken. Dat betekent dat de Raad van State hierover niks te zeggen heeft. De provincie is bezig met de RES en in het arrest staat dat zelfs in de meest abstracte vorm er een MER moet plaatsvinden. Dit wil ik in de haarvaten van de provincie grijpen.

De VOORZITTER: Dat is bij dezen goed voor het voetlicht gekomen. Ik ga over naar de vragen van de FvD-fractie over de jongerencampagne NMU. De heer Fiscalini gaat daarover het woord voeren.

De heer FISCALINI (FvD): Mijnheer de voorzitter! Een illusionist weet van te voren wat de uitkomst zal zijn. Het enige wat hij hoeft te doen, is zijn publiek naar het antwoord van zijn keuze te sturen. Vorig jaar is er op initiatief van de Natuur en Milieufederatie Utrecht, met financiële ondersteuning van de provincie Utrecht, een jongerencampagne gehouden genaamd 'Watt Nou!'. Het doel was om jongeren actiever te betrekken bij lokale discussies over klimaat en energie.

Het FvD is groot voorstander van participatie onder de inwoners van de provincie Utrecht. Zeker als het om zulke ingrijpende veranderingen gaat zoals bij de Regionale Energiestrategie. Het idee om door

middel van een jongerencampagne jongeren meer te betrekken bij lokale discussies is iets wat het FvD toejuicht. Er mag wel verwacht worden dat een dergelijke belangrijke campagne over zo een onderwerp op een correcte weergave van de feiten berust. Het is namelijk niet wenselijk dat jongeren op het verkeerde been worden gezet doordat hun incorrecte informatie wordt voorgeschoteld. In de gemeente Wijk bij Duurstede kregen jongeren via een swipocratie-tool dilemma's voorgelegd, waaronder het dilemma: zes windmolens van 250 meter of een kleine kerncentrale? Uit het onderzoek van Clintel is gebleken dat de vergelijking zes windturbines of een kleine kerncentrale niet opgaat. In de bijlage heb ik de berekeningen van Clintel toegestuurd.

De vragen van het FvD luiden als volgt:

- Is GS het eens dat informatiecampagnes die zij financiert met provinciaal geld correcte informatie moeten bevatten?
- Is GS bekend met de jongerencampagne 'Watt Nou!' van de NMU die met provinciaal geld wordt gefinancierd?
- Vindt GS dat dilemma's die aan de jongeren gepresenteerd worden als onderdeel van deze campagne correcte dilemma's moeten bevatten?
- Deelt GS de mening dat een 'swipocratie' met twee keuzemogelijkheden te weinig is en dat er naast de twee keuzes ook de mogelijkheid had moeten zijn voor een derde of een vierde keuze?
- Deelt GS dat het dilemma '6 windturbines of 1 kleine kerncentrale?' een incorrecte vergelijking is en dat het dilemma '341 windturbines of 1 kleine kerncentrale' had moeten zijn? Indien niet, wat had het dilemma dan moeten zijn?
- Deelt GS de conclusie dat de NMU verkeerde informatie heeft verspreid onder de jongeren van Wijk bij Duurstede?
- Welke stappen gaat GS nemen om deze omissie recht te zetten en ervoor te zorgen dat dit niet meer voorkomt in campagnes die gefinancierd worden met provinciaal geld?

De VOORZITTER: De gedeputeerde Van Essen gaat de vragen van de heer Fiscalini beantwoorden.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank voor de vragen. Deze vragen kwamen bij nogal bekend voor. Dat komt doordat de heer Dercksen van de PVV de heer Fiscalini van het FvD voor was. De vragen van de heer Fiscalini vertonen bijzonder veel overeenkomsten met de artikel 47-vragen die de PVV stelde op 19 juni jl.

GS heeft goed gekeken naar de antwoorden op deze vragen en zijn afgelopen maandag ambtelijk besproken. Komende dinsdag liggen deze voor in het college en komen dan richting de Staten. Daarin staan de antwoorden op alle vragen die de PVV gesteld heeft. Dat zijn tevens de antwoorden op de vragen die de heer Fiscalini zojuist heeft gesteld. Omwille van de tijd en het zorgvuldig beantwoorden hiervan verwijs ik de heer Fiscalini naar de antwoorden die volgende week dinsdag uw kant op komen. Deze zijn een stuk uitgebreider dan de antwoorden die wij op dit moment met elkaar kunnen bespreken.

De VOORZITTER: Daarmee sluiten wij aan bij een goede traditie in PS om de beantwoording van vragen af te wachten alvorens daarover verder wordt gesproken. Dan is het woord aan mevrouw Poppe van de SP over de OV-concessie IJssel-Vecht.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De SP heeft de vragen naar iedereen gestuurd. Omwille de tijd zal ik eerst het antwoord van de gedeputeerde afwachten.

De VOORZITTER: De gedeputeerde Schaddelee zal uw vragen beantwoorden.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank aan mevrouw Poppe voor deze vragen. Wij hebben eerder kort gesproken over deze OV-concessie. Gisteren is het voornemen bekend gemaakt door de provincies Flevoland, Gelderland en Overijssel om de gegunde concessie aan Keolis in te trekken. Dit is geen definitief besluit en hierover zal een zienswijze worden ingediend, waar-

schijnlijk door Keolis. Dat betekent dat er nog een hele rechtsgang zal volgen. De provincie Utrecht is niet betrokken in dit verhaal, waardoor het voor ons lastig is om hierop vooruit te lopen. Flevoland, Gelderland en Overijssel hebben aangegeven dat het intrekken van de gunning vooralsnog de enige maatregel is die zij voornemens zijn te doen. Dat voorgenomen besluit om de gunning in te trekken is geen belemmering voor de andere lopende concessies van Keolis in die provincies.

De vraag van de SP is of de provincie de concessievoorwaarden extra gaat controleren. De concessievoorwaarden van onze vervoerders controleren wij altijd scherp. Dit is geen aanleiding om dat nog scherper te doen of op een andere manier in te richten. Wij volgen de gang van zaken rondom Keolis wel met de nodige belangstelling en zorg. Zodra daartoe aanleiding is, zal ik u daarover nader informeren.

De VOORZITTER: Dit is voldoende.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Voor mij is dit niet voldoende. De SP heeft meer vragen gesteld. Wij hebben gevraagd of er een plan klaarligt als Keolis omvalt. Volgens de gedeputeerde was het eerder niet nodig om te kijken of er gesjoemeld is bij onze concessie. Ik hoor graag van de gedeputeerde hoe hij daarover denkt. Zijn eerdere antwoord was dat de provincie Utrecht hierbij niet betrokken is, maar het gaat wel over hetzelfde bedrijf. Als de vergunning wordt ingetrokken en het bedrijf valt om, dan heeft Utrecht hiermee wel degelijk te maken. Wij moeten niet aan de zijlijn wachten tot het noodlot toeslaat. Regeren is vooruitzien. Wij moeten hiervoor een plan maken.

De VOORZITTER: De heer Schaddelee mag nog kort op de laatste punten reageren.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het is goed om in scenario's te denken. Mevrouw Poppe noemt 'gesjoemel'. Dat is een waardeoordeel dat ik graag bij de SP laat en waarover ik mij niet ga uitspreken. De gevolgtrekking als de vergunning wordt ingetrokken en als Keolis omvalt kunnen niet direct aan elkaar gekoppeld worden. Van het begin af aan ben ik correct geïnformeerd door de hoogste baas van Keolis in Nederland. Voordat het nieuws naar buiten kwam, heeft hij mij geïnformeerd wat er speelde. Hij is hierover steeds transparant geweest. Daarom heb ik geen reden tot zorg. Nogmaals, ik blijf dit nauwlettend volgen en ik denk in scenario's.

De VOORZITTER: Dit is voldoende.

Lijst met moties en termijnagenda Provinciale Staten.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde aangepaste wijzen van afdoening.

Vaststellen van de notulen van de statenvergaderingen van 27 mei 2020 en 3 juni 2020.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van de vergaderingen van 27 mei 2020 en 3 juni 2020 ongewijzigd vast.

[Statenvoorstel busstalling Westraven, stalling elektrische bussen.](#)

Provinciale Staten besluiten overeenkomstig het statenvoorstel busstalling Westraven, stalling elektrische bussen, PS2020MM07.

De VOORZITTER: Agendapunt 11 Statenvoorstel voor wijziging van de Algemene subsidieverordening provincie Utrecht t.b.v. cultuur en erfgoed alsmede mobiliteit, wordt doorgeschoven naar de vergadering van 15 juli.

[Statenvoorstel oprichting Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies.](#)

De VOORZITTER: Ik vraag mevrouw Keller om het voorzitterschap over te nemen.

Mevrouw Keller neemt het voorzitterschap over.

De VOORZITTER: De heer Kocken wil graag kort het woord voeren over dit agendapunt.

De heer KOCKEN (VVD): Mevrouw de voorzitter! De VVD-fractie heeft op 24 juni in de eerste termijn gevraagd welke rol de Nota verbonden partijen gespeeld heeft bij het statenvoorstel voor de oprichting van deze gemeenschappelijke regeling. De Nota verbonden partijen geeft een aantal spelregels als de provincie andere rechtspersonen opricht, waaronder de gemeenschappelijke regeling. Het antwoord was dat de nota gevolgd is. Dat maakte mij nieuwsgierig naar de twee onderdelen die volgens de nota richting de Staten moeten komen, namelijk de beslisboom waarin uitgewerkt wordt waarom wij voor deze specifieke rechtspersoon hebben gekozen en de businesscase onder de organisatie. In de tweede termijn heb ik hiernaar gevraagd. Eerst kreeg ik een verwijzing naar een prachtige brochure op de website van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Dat was echter niet de businesscase. Mij werd toegezegd dat de Staten de businesscase en de beslisboom zouden ontvangen.

Op 3 juli ontvingen de Staten de beslisboom via de mail en een document dat als businesscase moest doorgaan. Dat was het echter niet. Dit was een juridisch rapport over welke aspecten naar voren komen bij het oprichten van een gemeenschappelijke regeling of bij het zoeken van de juiste rechtspersoon voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Vervolgens heb ik gevraagd waar de businesscase was en dat is nog steeds de vraag die voorligt. Waar is de businesscase? Is er een businesscase? Zo ja, waarom is deze niet toegezonden? Zo nee, waarom is er niet proactief in het statenvoorstel al gecommuniceerd naar de Staten waarom de businesscase er niet is?

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de heer Oosters.

De heer OOSTERS (CvdK): Mevrouw de voorzitter! Mijnheer Kocken, dank voor uw scherpte. Er is geen businesscase en deze zal er ook niet komen. De andere documenten die u heeft ontvangen zijn niet bedoeld als businesscase. U heeft een punt dat in voorkomende gevallen een statenvoorstel waarin wij een verbonden partij worden met anderen voorzien moet worden van een bijlage waarin de beslisboom is opgenomen. U heeft dit uiteindelijk via de mail ontvangen.

Ons beleid ten aanzien van het deelnemen aan verbonden partijen maakte het mogelijk om aan die informatie een businesscase toe te voegen als er een businesscase onder de verbonden partij ligt. Dat is hierbij niet het geval. Het gemeenschappelijk orgaan is een administratieve samenwerking tussen de vier provincies waardoor overheden een aanvraag kunnen indienen en de ondersteuning kunnen bieden bij de uitvoering van het toekennen van de werelderfgoedstatus. De echte uitvoering gebeurt door de medewerkers van onze provincie. In het gemeenschappelijk orgaan is daarover een juridische koepel gelegd. Het gemeenschappelijk orgaan gaat dus geen business starten, want de business ligt bij de provincies.

Mijn excuses voor het misverstand. Ik hoop dat de inzage in de beslisboom voldoende is voor uw fractie om te zeggen dat er terecht wordt gekozen voor het vehicle van een gemeenschappelijk orgaan.

De VOORZITTER: De heer Kocken mag kort reageren.

De heer KOCKEN (VVD): Mevrouw de voorzitter! De Nota verbonden partijen geeft iets minder keuzemogelijkheid dat hier gesuggereerd wordt. Er staat dat de beslisboom en de businesscase er komen. De VVD kan zich voorstellen dat er situaties zijn waarin dit wellicht niet aan de orde is. Mijn vraag blijft waarom dit niet aan de voorkant in het statenvoorstel gecommuniceerd wordt. Dan zijn wij volwassen genoeg om daarin mee te denken.

De heer OOSTERS (CvdK): Mevrouw de voorzitter! Ik begrijp het punt dat de heer Kocken maakt.

De VOORZITTER: Ik geef de voorzittershamer terug aan de heer Oosters.

De heer Oosters neemt het voorzitterschap over.

Provinciale Staten besluiten overeenkomstig het statenvoorstel oprichting Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies, PS2020BEM09.

Statenvoorstel kaderbrief 2021-2024.

De VOORZITTER: Wij gaan over tot het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024. Wij zitten een uur voor de lunchpauze en gaan kijken hoe ver wij komen met de eerste termijn. Bij een stuk uit de P&C-cyclus is de volgorde van sprekers als volgt: ik begin met de fractie van de VVD.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een punt van orde. Er is een hele lijst van amendementen en moties bij dit statenvoorstel, maar deze zijn niet genummerd. Kan er een lijstje komen met de nummering van de moties en de amendementen?

De VOORZITTER: U krijgt deze lijst toegestuurd. Dank aan alle fracties dat de moties en amendementen ruim tevoren verspreid zijn. Dat kan u bekorten in het niet integraal voorlezen daarvan, maar te verwijzen naar het dictum. Deze zullen genummerd worden in de juiste volgorde. Het woord is aan de heer Janssen.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De afgelopen maanden stond onze wereld op zijn kop. Corona heeft diep ingegrepen in de Utrechtse samenleving en had impact op zorginstellingen, scholen, bedrijven, openbaar vervoer en nog veel meer. Zelfs de Utrechtse Staten hebben aan den lijve ondervonden hoe corona alles stil doet staan. Onze democratie functioneert al maanden op halve kracht. De VVD complimenteert de ambtelijke organisatie voor de flexibiliteit en de adaptiviteit in deze rare tijden.

Hoe gaat de wereld er in de toekomst uitzien? Sommige economen spreken van een buffereconomie: meer voorraden, meer eigen productie, minder afhankelijkheid van andere landen en meer buffers in het eigen vermogen om een volgende crisis goed op te kunnen vangen. In Nederland profiteren wij van het jarenlange terughoudende financiële beleid. Italië laat zien waartoe tegenovergesteld beleid kan leiden. Hetzelfde geldt voor onze eigen financiën. Doordat jarenlang behoedzaam is geopereerd, kan onze provincie tegen een stootje. Daarvoor mogen wij vorige Staten en vorige colleges bedanken. De VVD maakt zich grote zorgen over het beleid dat deze coalitie heeft ingezet en voortzet in deze bijzondere omstandigheden.

In de begroting 2020 werd al € 100.000.000 uit de reserves gehaald en in deze kaderbrief nog eens € 50.000.000. Waar gaat dit ophouden? Een reservepositie lijkt heel riant, maar is vertekend. Een groot deel van de reserves is al bestemd voor subsidies. Als wij in dit tempo doorgaan, dan is ons eigen vermogen over vier of vijf jaar verdwenen. Een volgend college moet dit dan opruimen en stevig bezuinigen in een waarschijnlijk diepere depressie.

In de commissievergadering verweet de PvdA ons en anderen negatief denken. Wij begrijpen dat het leuker is om met elkaar te praten over het uitgeven van geld. Thuis vinden wij het ook leuker om een vakantie te boeken dan om geld over te maken naar onze spaarrekening. Toch maken wij eerst geld over naar onze spaarrekening voordat wij met vakantie gaan. Zo zou dat in de provincie ook moeten gaan. Dat is geen negatief denken, maar bewust bezig zijn met de toekomst.

De VVD vindt het gepresenteerde financiële beeld onverantwoordelijk en vindt dat de tering naar de nering gezet moet worden. Daarbij moeten de Staten een duidelijk kader meegeven. Waar zou de prioriteit moeten liggen? Wat ons betreft ligt deze bij het bestrijden van acute problemen die impact hebben op onze economie en samenleving: stikstof en corona. De rest kan wel even wachten. Daartoe dienen wij een amendement in. Ook dienen wij een motie in over het weerstandsvermogen; dat moet op een reële manier bepaald worden. Wij vinden dat de onbenutte belastingcapaciteit uit het weerstandsvermogen moet weggelaten worden.

Amendement A17 (VVD, FvD, SGP, 50Plus): begroting reëel en structureel sluitend

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024'

overwegende dat:

- *de kaderbrief in meerdere jaren structurele en incidentele tekorten laat zien;*
- *in de afgelopen jaren de provincie incidenteel en structureel beduidend minder uitgeeft dan oorspronkelijk begroot. (In 2019 was de onderbesteding bijvoorbeeld 12%);*
- *de risico-inventarisatie rondom corona nog niet volledig is;*
- *de effecten van corona ook de komende jaren nog voelbaar zullen zijn – in de samenleving en in de provinciale financiën;*
- *het wenselijk is ook in de komende jaren financiële buffers aan te houden om zo armslag te hebben om steun te verlenen en risico's op te vangen;*

besluiten:

de beslispunten 1 en 3 uit het Statenvoorstel kaderbrief 2021-2024 te schrappen en te vervangen door een nieuw beslispunt 1:

"1. Het college opdracht te geven de programmabegroting 2021-2024 voor te bereiden en hiervoor in samenspraak met de organisatie en maatschappelijke organisaties voorstellen te ontwikkelen die moeten leiden tot een begroting die voor de jaren 2021, 2022, 2023 en 2024 incidenteel en structureel sluitend is. Waarbij de begrote lasten reëel zijn, gebaseerd op de bestedingen in de afgelopen jaren en de kans op onderbesteding is geminimaliseerd. Waarbij de volgende prioriteitsvolgorde gehanteerd wordt:

- *autonome ontwikkelingen;*
- *door Provinciale Staten genomen besluiten;*
- *het op orde brengen van de provinciale organisatie;*
- *steunmaatregelen als gevolg van de coronacrisis;*
- *maatregelen in het kader van de stikstofcrisis;*
- *overige wensen bijvoorbeeld voortkomend uit het coalitieakkoord."*

Motie M28 (VVD): reële weerstandscapaciteit

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024;

overwegende dat:

- *de structurele weerstandscapaciteit bestaat uit het bedrag dat de provincie jaarlijks kan gebruiken voor het opvangen van risico's, zonder inhoudelijke beleidswijzigingen. Het doorvoeren van bezuinigingen behoort op zich ook tot de structurele weerstandscapaciteit, maar dat is meestal alleen mogelijk na een inhoudelijke beleidswijziging (pagina 23 kaderbrief 2021-2024);*
- *in de programmabegroting 2020-2023 (pag. 156) het volgende beleid is vastgesteld ten aanzien van de provinciale opcenten bij de Motorrijtuigenbelasting:
"In het coalitieakkoord is afgesproken het tarief voor de provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting vanaf 2020 jaarlijks te indexeren met het verwachte consumentenprijsindexcijfer zoals vastgelegd in de meicirculaire Provinciefonds."*
- *een verhoging van de provinciale opcenten dus alleen mogelijk is als het beleid inhoudelijk wordt gewijzigd;*
- *verhoging van provinciale opcenten daarmee geen deel uitmaakt van de weerstandscapaciteit van de provincie;*

verzoeken het college:

bij de voorbereiding van de programmabegroting 2021-2024 mogelijke verdere verhoging van de provinciale opcenten niet mee te rekenen in de weerstandscapaciteit.

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! De heer Janssen vindt het nog steeds noodzakelijk om te wijzen op het feit dat de reserves afnemen. Wij hebben al meerdere malen aangegeven dat de reserves afnemen doordat wij hiervoor gespaard hebben en dat deze kosten zijn uitgegeven. Ik zou dat graag gecorrigeerd horen.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Die correctie kan ik niet volgen. Wat ons betreft kijken wij naar wat er in de begroting wordt onttrokken uit de reserves. Dat was € 100.000.000. Bij deze kaderbrief wordt er € 50.000.000 onttrokken. Er zit nog ongeveer € 500.000.000 in de reserves. Als wij in dit tempo doorgaan en hier elk jaar € 150.000.000 uithalen, dan is het over drie jaar op.

De VOORZITTER: Er is een interruptie aangevraagd door mevrouw Rikkoert.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De afgelopen jaren is veel geld opgepot. Dit geld is van inwoners waar niks mee gedaan wordt. Mijn vraag aan de heer Janssen is: is de provincie een spaarvarken of willen wij investeren in zaken die goed zijn voor onze provincie? De ChristenUnie doet met andere coalitiepartijen voorstellen voor wat wij een nuttige besteding vinden. De VVD lijkt vooral een financiële insteek te kiezen. De afgelopen jaren heeft die houding geleid tot een ongelooflijke berg aan reserves. Waarom wil de VVD dat geld oppotten? Welk maatschappelijk doel dient dat? Wat zijn de investeringsvoorstellen van de VVD?

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Rikkoert stelt veel vragen in haar interruptie. Ik hoop dat ik deze allemaal kan beantwoorden. Ik herhaal wat ik zojuist heb gezegd. De lijn van de VVD is dat een stevige financiële positie de beste waarborg is voor het ingrijpen in een volgende crisis. Wij hebben tal van investeringsvoorstellen gedaan over mobiliteit, economie en andere zaken. Onze provincie is geen spaarvarken. Onze reservepositie lijkt riant, maar er staat nog voor € 200.000.000 subsidieverplichting op de balans. Feitelijk zou deze € 200.000.000 van de reservepositie worden afgetrokken. Wij zijn bang dat deze coalitie geld uitgeeft dat al eerder is toegezegd en uitgegeven en daarmee nog verder de financiële positie van deze provincie gaat ondergraven. Nogmaals, een solide provincie is de beste garantie dat wij bij een volgende crisis kunnen ingrijpen waar nodig is.

Ik ben bijna bij de afronding van mijn eerste termijn. De VVD dient een amendement in dat gaat over de beslispunten. Het college stelt voor dat wij van allerlei zaken kennis nemen. In de commissievergadering heb ik dit al aangehaald. Wij vinden dat daarmee de positie van de Staten onnodig verzwakt wordt. Wij willen dat de Staten het college actief kaders meegeven om de begroting voor te bereiden. Hiervoor hebben wij een technisch neutraal amendement voorbereid dat mede-ingediend wordt door de SP, waarin wij de huidige beslispunten herformuleren naar actieve besluiten van de Staten.

Amendement A18 (VVD, SP): “kennis nemen van”

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024;

overwegende dat:

- *het college van GS voorstelt dat Provinciale Staten kennis nemen van diverse ontwikkelingen;*
- *het onmogelijk is te besluiten ergens kennis van te nemen – je hebt ergens kennis van, of niet;*
- *de formulering het voor Statenleden onmogelijk maakt tegen het besluit te stemmen, als je al kennis hebt genomen van de inhoud;*
- *het formuleren van passieve beslispunten Provinciale Staten ook passief maakt in zijn controlerende en kaderstellende rol;*

besluiten:

de beslispunten 1 tot en met 6 uit het Statenvoorstel kaderbrief 2021-2024 te schrappen en te vervangen door:

"1. Het college opdracht te geven de programmabegroting 2021-2024 voor te bereiden op basis van de uitgangspunten zoals opgenomen in de kaderbrief 2021-2024:

- € 51 mln. aan incidentele vrijval vanuit reserves, onder gelijktijdige opname van kapitaallasten in de exploitatiebegroting;*
- € 5 mln. aan incidentele vrijval van kapitaallasten mobiliteit;*
- € 0,5 mln. aan structurele besparingen door het combineren van lopende programma's;*
- € 35 mln. aan intensivering en/of voorstellen van nieuw beleid, welke als volgt zijn opgebouwd:*
- € 14 mln. voor ambities vanuit de lijst met "nader uit te werken voorstellen" bij de begroting 2020;*
- € 12 mln. voor de aanpak van stikstof;*
- € 2 mln. voor een corona-steunpakket in de cultuursector;*
- € 7 mln. voor overige ontwikkelingen;*

2. Voor begrotingsjaar 2021 de volgende indexatiepercentages vast te stellen:

- geprognosticeerde loonstijging: 2,8%;*
- prijscompensatie: 1,7%;*
- consumentenprijsindex: 1,7%;*

En deze toe te passen op de aangegeven onderwerpen, zoals in de tabel onder 'gehanteerde uitgangspunten' in de kaderbrief is weergegeven.

3. Het college opdracht te geven in samenspraak met de organisatie voorstellen te ontwikkelen voor het sluitend maken van de jaarschijven 2022 en 2023 en, voor zover mogelijk, 2021 in de programmabegroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024.

4. Het college opdracht te geven bij de programmabegroting een voorstel te doen voor de te hanteren verhouding van de beschikbare weerstandscapaciteit (algemene reserve) ten opzichte van de benodigde weerstandscapaciteit (totaal van alle risico's inclusief corona gerelateerde risico's) waarbij het uitgangspunt is dat deze niet daalt onder de 1.4.

5. GS opdracht te geven vanuit de reeds beschikbaar gestelde arbeidskostenbudgetten, inclusief de bij de programmabegroting 2020 toegekende 100 fte en de in 2020 gerealiseerde inhuurkosten, bestaande en nieuwe ambities te realiseren.

6. Het college te verzoeken Provinciale Staten te informeren zodra nadere informatie in het belang van de begroting 2021 beschikbaar is. In ieder geval met het voorleggen van de jaarrekeningen 2018 en 2019 en de zomernota.

De VOORZITTER: De amendementen en de motie worden toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Tot slot de positie van onze medeoverheden: de Utrechtse gemeenten. Ieder heeft kunnen volgen wat de financiële ontwikkelingen bij de gemeenten zijn geweest. Zij worden geconfronteerd met de coronacrisis. Dat komt bovenop de tekorten die zich in het sociaal domein gemanifesteerd hebben, met name in de jeugdzorg. Wij maken ons zorgen over de financiële positie van de 26 Utrechtse gemeenten. Afgelopen donderdag is er een Kamercommissie geweest waarin de VNG dit aan de orde heeft gesteld. Wij vragen en verzoeken ons college om met enige souplesse en mildheid te kijken naar de gemeentelijke begrotingen, net zoals de Zuid-Hollandse gedeputeerde voor financiën dat doet. Kijk waar wij met gemeenten tot een reëel beeld van de financiën kunnen komen. Dat lijkt ons verstandig met het oog op al het belangrijke werk dat gemeenten moeten doen.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan mevrouw Boelhouwer.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! GroenLinks dankt GS voor de heldere kaderbrief met het financiële beeld op hoofdlijnen. Hierin zit ruimte om goed te kunnen inspelen

wanneer zich kansen voordoen of nieuwe uitdagingen daar om vragen. GroenLinks ziet dat GS de ambities niet afzwakt, maar de crisis aanwendt om de ambities verder te realiseren. Dat verheugt ons, want regeren is vooruitzien en niet vooruitschuiven. GroenLinks is blij dat het college dit op dezelfde manier ziet en de verse financiële spelregels handhaaft. Dat dit nodig was blijkt eens te meer uit de stand van de reserves van de jaarrekeningen 2018 en 2019 die wij vanavond en volgende week bespreken.

GroenLinks is zo tevreden met alle antwoorden en besprekingen in de commissie dat alleen enkele urgente onderwerpen vragen om onze aandacht. Dat is ten eerste het natuurherstel en de financiering daarvan en ten tweede de dringende roep voor een rechtvaardige samenleving.

De gedeputeerde Bruins Slot is slim aan het combineren geslagen met een scala aan programma's. GroenLinks vindt die benadering heel goed en steunt deze. Dit zal hopelijk neerslaan in het plan van aanpak groene contour, dat onze verwachting hooggespannen houdt tot het najaar. Met de doelstellingen van de bossenstrategie andere doelstellingen bereiken, zoals meer biodiversiteit. Een meekoppels vanuit de klimaatadaptatie en de aanpak stikstof. Het kan niet op. Alleen zien wij door de bomen het plaatje van het hele bos niet meer. Kan de gedeputeerde ons nog eens voorhouden hoe zij de combinaties van beleid in de praktijk gevormd ziet? Hoeveel hectare aan natuur en groene contour wordt toegevoegd en op welke termijn? Wij zien graag het begin van deze doorkijk. Welk pad gaat de gedeputeerde aansluitend lopen en met wie?

GroenLinks wil dat Utrecht een provincie wordt zonder discriminatie. Artikel 1 van de Grondwet staat niet zonder reden prominent op de muur in de hal van het provinciehuis. Mensen met een niet-westerse naam worden minder vaak uitgenodigd voor sollicitatiegesprekken. Uitzendbureaus discrimineren op basis van etniciteit. Er heerst kansenongelijkheid op school. Mbo-studenten met een niet-westerse achtergrond hebben moeite met het vinden van een stageplek. De politie controleert en houdt staande op basis van huidskleur, intuïtie en stereotyperingen. In onze provincie komt dit tevens voor. Art. 1 Midden Nederland houdt dit voor ons bij. Hoe kunnen wij in de provincie Utrecht discriminatie tegengaan? Wat kunnen de Staten hieraan doen? Heel veel. Allereerst door het licht aan te zetten.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor graag van mevrouw Boelhouwer of mensen met een Poolse achternaam heel erg gediscrimineerd worden door hun werkgevers in de land- en tuinbouw. Als dat antwoord 'nee' is, kunt u dan de vraag beantwoorden hoe dat komt?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! De heer Dercksen maakt hier een punt. De Poolse arbeiders worden in Nederland zeker gediscrimineerd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Voor zover ik weet, doen Poolse werknemers buitengewoon veel werk, zowel in de land- en tuinbouw als in allerlei distributiecentra. Kunt u zeggen waar de Poolse werknemers gediscrimineerd worden? Volgens mij komen zij hier alleen om te werken en worden zij uitgenodigd om te werken. Waarom worden de mensen met een Poolse achternaam niet gediscrimineerd en andere mensen wel? Wat is daarvan de oorzaak?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het klopt wat de heer Dercksen zegt dat Poolse werknemers hier komen om te werken. De heer Dercksen weet net zo goed als ik dat dit komt doordat zij hierheen gehaald worden door werkgevers om te werken. Hij vraagt mij een vergelijking te doen die niet opgaat. Hier kan ik niet op ingaan.

De VOORZITTER: U vervolgt uw betoog.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik zie nog een interruptie van de heer Van den Dikkenberg.

De VOORZITTER: U heeft gelijk. De heer Van den Dikkenberg krijgt het woord.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor een gloedvol betoog van mevrouw Boelhouwer over discriminatie en ik zie een motie voorbijkomen die oproept tot inclusie en diversiteit. U vraagt zich af wat de provincie hieraan kan doen. Dat is een relevante vraag. Dit begint bij de Staten. Het valt mij op dat u een motie heeft rondgestuurd waarover een breed scala aan partijen heeft meegedacht. De SGP is hierover echter nooit benaderd. Is dat niet tegengesteld om op deze wijze te acteren over inclusiviteit en diversiteit?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Nadat wij met enkele partijen deze motie hebben opgesteld, hebben wij alle partijen uitgenodigd om mee te denken en deze motie te ondertekenen. Het is niet de bedoeling geweest de SGP daarvan uit te sluiten. Sterker nog, als u dat gevoel heeft, dan spijt ons dat zeer. U weet net zo goed als ik dat een motie soms samen met andere partijen wordt voorbereid. In dat licht moet u dat zien.

Ik was gebleven bij de vraag wat de provincie Utrecht en de Staten hieraan kunnen doen. Volgens GroenLinks is dat heel veel. Allereerst door het licht aan te doen en ons bewust te zijn van deze feiten. Deze moeten wij niet ontkennen of bagatelliseren, maar onder ogen zien, erkennen en wij moeten samen op zoek gaan naar verbeteringen. Samen met onze partners in gemeenten, organisaties en bedrijven moeten wij dit onderwerp agenderen.

In ons eigen beleid moeten wij bewustzijn aanbrengen en mogelijkheden creëren om discriminatie uit te bannen. Ik heb een aantal concrete voorbeelden van hoe de provincie hieraan kan werken. In de organisatie moeten wij bewustzijn creëren ten aanzien van sollicitatiegesprekken, gedrag en cultuur. De commissaris en gedeputeerden moeten dit onderwerp ter sprake brengen in werkbezoeken en gesprekken met de partners. Wat doen de partners op het Utrecht Science Park? Wij moeten met gemeenten spreken over discriminatie en wat wij hieraan kunnen doen. Daarbij moeten organisaties betrokken worden die hiermee ervaring hebben, zoals de organisatie Art. 1 Midden Nederland. Gedeputeerde Van Muilekom heeft aangekondigd dit onderwerp mee te nemen in de sociale agenda. Dit zijn alvast wat ingrediënten daarvoor. Het recente PCL-advies biedt tevens mogelijkheden. Daarnaast dienen wij met veel anderen een motie in.

Motie M29 (GroenLinks, D66, PvdA, ChristenUnie, PvdD, SP.50Plus): provincie voor een rechtvaardige samenleving

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juli 2020, aan de orde hebbende het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024;

constaterende dat:

- *het College voor de Rechten van de Mens in de jaarrapportage 2019 benadrukt dat discriminatie in het openbaar structureel voorkomt¹;*
- *uit de Monitor Discriminatie 2019 van artikel 1 Midden-Nederland blijkt dat discriminatie in de provincie Utrecht op alle gronden voor komt en het meest op basis van afkomst/ethniciteit²;*
- *het college zich conformeert aan de Global Goals van de Verenigde Naties, waaronder goal 10 - ongelijkheid verminderen;*
- *in het coalitieakkoord is opgenomen dat de provincie Utrecht invulling gaat geven aan het zijn van een provincie waar artikel 1 van de Grondwet voorop staat en discriminatie actief zal bestrijden;*

overwegende dat:

- *de Black Lives Matter (BLM) demonstraties wereldwijd en ook in Nederland omtrent institutioneel racisme en discriminatie een uiting zijn van het maatschappelijke ongenoegen, de pijn en het verdriet;*
- *discriminatie structureel en in verschillende gedaanten voor komt, zoals in de openbare ruimte, online, de woningmarkt, de arbeidsmarkt, bij overheidsorganisaties en het onderwijs;*

- *institutioneel racisme, discriminatie, seksisme en uitsluiting soms expliciet zijn, maar vaak impliciet en onzichtbaar;*

spreekt uit dat:

- *racisme een breed maatschappelijk probleem is, waar ook in de provincie Utrecht aandacht voor moet zijn;*
- *institutioneel racisme en discriminatie structurele problemen zijn die vragen om bewustwording en een heldere actiegerichte aanpak;*

verzoeken het college:

- *het belang van mensenrechten onder de aandacht te brengen en zich in te zetten voor een rechtvaardige samenleving;*
- *Provinciale Staten op de hoogte te stellen van wat er naar aanleiding van de motie 'Een inclusieve samenleving, Artikel 1 in de provinciehal' is gedaan om medewerkers en inwoners te informeren over de inzet van de provincie Utrecht voor een inclusieve provincie;*
- *in de sociale agenda nadrukkelijk in te zetten op het tegengaan van discriminatie en het bevorderen van zowel diversiteit als inclusie en daarover in de rapportage over de concernbrede thema's specifiek te rapporteren³;*

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://mensenrechten.nl/en/publicatie/5ee058401e0fec037359c28b>

² https://cdn.goserver.nl/art1middennederland.nl/doc/Monitor2019UtrechtDIGITAAL_874930219.pdf

³ *Zoals in het Statenvoorstel 'Nieuwe versie doelenboom' wordt voorgesteld.*

Motie M30 (PvdA, GroenLinks): arbeidsvoucher in coronatijd

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juli 2020, ter bespreking van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024;

constaterende dat:

- *Provinciale Staten op 9 juli 2018, tijdens de behandeling van de kadernota, een motie hebben aangenomen (Motie 038A) om een onderwijsvoucher in leven te roepen.*
- *de werkloosheid in Utrecht 3,4% is van beroepsbevolking (Born CBS);*
- *de meeste werkloosheid nog steeds te zien is bij (V)MBO opgeleiden en jongeren;*
- *begin 2020 de Regionale Economische Agenda is vastgesteld;*

overwegende dat:

- *de eerder aangenomen motie over onderwijsvoucher in het derde kwartaal van 2020 wordt uitgewerkt binnen de Onderwijs Arbeidsmarktagenda;*
- *de verwachting is dat de werkloosheid sterk zal toenemen als gevolg van de coronacrisis;*
- *een arbeidsvoucher bedoeld is voor mensen die door coronacrisis plotseling te maken kregen met daling van werkgelegenheid in hun sector (zoals horeca, evenementen), terwijl de onderwijsvoucher vooral bedoeld is als 2^e kans voor schoolverlaters of langdurige werklozen.*
- *er verschuiving van banen in diverse sectoren zal plaatsvinden, waarbij de inzet van deze voucher vooral bedoeld is voor sectoren waarbij de nieuwe baan en/of omscholing aansluit bij de Regionale Economische Agenda;*
- *de voucher te benutten om mensen aan het werk te krijgen in sectoren met toekomstperspectief; dat betekent groene, duurzame en circulaire banen;*
- *de arbeidsvoucher (wellicht) tevens tijdelijk ingezet kan worden als opvulling van salaris voor de inwerkperiode van de nieuwe arbeidsrelatie;*

- *tevens zal hij ook een bijdrage leveren voor andere doelen van onze provincie, zoals de realisatie van woningen en de nodige banen voor energietransitie;*

verzoeken het college om:

- *de mogelijkheden van een arbeidsvoucher uit te werken en deze te koppelen aan de Onderwijs en Arbeidsmarktagenda;*
- *bij de volgende begrotingsbehandeling met voorstellen te komen richting de Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de be-
raadslaging.

De heer Dinklo heeft een interruptie.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een paar vragen over het hete onderwerp dat mevrouw Boelhouwer aansnijdt. Zij gebruikt de woorden 'institutioneel racisme'. Wat is haar definitie daarvan? Wij werpen de aanwezigheid hiervan verre van ons. Verder spreekt mevrouw Boelhouwer over het in gesprek gaan. Op de site van GroenLinks staat dat de politie institutioneel racistisch is. Als wij spreken over inclusie en diversiteit vraag ik mij af of GroenLinks de politie institutioneel racistisch vindt. Ik hoor hierop graag een reactie van GroenLinks.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik ga u geen formele definitie geven van institutioneel racisme, maar geef u mee dat institutioneel racisme voorkomt in allerlei organisaties, zoals de overheid, de politie en de Belastingdienst. Daarvan vindt u voorbeelden in het rapport discriminatiecijfers 2019. Dit rapport is in opdracht van de politie en het ministerie van BZK verschenen. In de jaarrapportage van het College van de Rechten van de Mens vindt u tevens een scala aan voorbeelden en cijfers. Discriminatie komt voor bij de politie. Dat vinden wij heel erg. Ik neem aan dat u daarvan kennis heeft genomen. Wanneer u daarover dieper nadenkt en met ons hierover spreekt, dan zult u tot de conclusie komen dat dit niet zou moeten.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Hoe kun je zeggen dat er sprake is van institutioneel racisme als je de definitie hiervan niet kent?

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer mag haar beantwoording aan de heer Dinklo afronden en verder gaan met haar betoog.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik kan de heer Dercksen een formele definitie geven van institutioneel racisme, maar wij spreken over officiële instanties in ons land waar discriminatie plaatsvindt. Dat noemen wij institutioneel. Ik wil met alle liefde een definitie voor u opzoeken, maar u begrijpt goed waarover ik spreek. Ik ben klaar met de beantwoording van de vragen van de heer Dinklo.

De VOORZITTER: De heer Dinklo denkt daar anders over.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Dit begrip zou je in een zin moeten kunnen neerzetten. Mevrouw Boelhouwer noemt dat er binnen instituties mensen zijn die discrimineren of racistisch zijn. Dat zult u mij zeker niet horen ontkennen. Op de site van GroenLinks staat echter dat de politie institutioneel racistisch is. Ik hoor graag van mevrouw Boelhouwer dat zij dit verre van zich werpt en zegt dat er wellicht elementen zijn die dit gedrag vertonen.

De VOORZITTER: De heer Dercksen krijgt eerst het woord. Daarna mag mevrouw Boelhouwer uw vraag beantwoorden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Boelhouwer heeft mij een tijdje geleden uitgenodigd om naar een of ander (onverstaanbaar) te gaan. Mag ik mevrouw Boelhouwer uitnodigen om een keer een gevangenis te bezoeken. Dan kan zij vaststellen waar de problemen in de samenleving zitten.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer mag de vraag van de heer Dinklo beantwoorden en komt vervolgens tot de afronding van haar betoog.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik ga graag een keer mee met de heer Dercksen en praat graag met hem verder over de bezetting van de gevangenissen in Nederland. Tegen de heer Dinklo zeg ik dat ik niet vind dat alle mensen die bij de politie in Nederland werken racistisch zijn. Ik zeg dat institutioneel racisme bij de politie voorkomt. Als u een zinssnede op onze site anders interpreteert, dan zullen wij dat nakijken. Mijn bedoeling is zeker niet om alle politiemensen in Nederland te generaliseren. Ik hoop dat ik daarmee zijn vraag heb beantwoord en verder kan gaan met mijn betoog.

Utrecht is een provincie met een hoog opgeleide beroepsbevolking, een goed vestigingsklimaat en cultuur en erfgoed zijn in Utrecht van betekenis. Zoals u weet hecht GroenLinks aan een gezonde en circulaire economie waar brede welvaart leidend is en tomeloze groei niet de hoofdrol speelt. In deze tijden zien wij daartoe alleen maar meer noodzaak. Wij zien overigens niet alleen in de provincie Utrecht de gevolgen van de enigszins voorbijgaand rakende periode van neoliberalisme en New Public Management. Waar klantgerichtheid, hogere kwaliteit en betaalbaarheid beoogd werd, zien wij lagere kwaliteit, uitholling van de publieke sector, een tekort aan medewerkers in de zorg en het onderwijs en toegenomen sociale ongelijkheid en uitsluiting.

U weet dat het niet mijn gewoonte is om de hele wereldproblematiek erbij te halen, maar het is nodig dat de provincie Utrecht, die zich vaak positief en optimistisch in de schijnwerpers zet, hierin het voortouw neemt. Daarmee zijn wij goed op weg met deze kaderbrief in opmaat naar de begroting.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Aan de orde is het statenvoorstel over de kaderbrief. Gaat mevrouw Boelhouwer hierover nog iets zeggen? Ik heb nog niks gehoord over het financiële beeld, de vermogenspositie van de provincie en andere zaken die in de kaderbrief staan.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer is bezig met haar afronding. Dit kan zij hierin wellicht nog meenemen.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Aan het begin van mijn betoog ben ik ingegaan op de kaderbrief. Wij hebben een uitgebreide commissiebespreking over de kaderbrief gehouden. Ik was daar heel content met alle antwoorden die ik gekregen heb, evenzeer als over de kaderbrief. Ik heb zojuist iets gezegd over de vermogenspositie van de provincie Utrecht, waarvan ik denk dat wij daar goede dingen mee doen. Dit zijn de juiste dingen die nodig zijn in deze tijd. Ik ben blij dat de afgesproken regels in het coalitieakkoord gehandhaafd worden, dat wij aan de slag kunnen met het ondersteunen van bedrijven die dat nodig hebben en de dingen te doen die voor onze inwoners van belang zijn, namelijk het investeren in een groene en circulaire economie.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft nog een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik ben benieuwd wat mevrouw Boelhouwer ervan vindt dat de Statenleden alleen kennis mogen nemen van de voorgestelde kaders. Wat vindt zij van de formuleringen in het statenvoorstel?

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik heb geen problemen met de formuleringen in het statenvoorstel. Een andere manier van formuleren kan ik mij voorstellen. Ik ben

echter content met de afspraken in het coalitieakkoord en ik zie deze kaderbrief als opmaat naar de begroting waarin wij wellicht andere formuleringen kunnen vragen. Daar zal ik beslist niet tegen zijn.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Dinklo.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Na ruim een jaar in Provinciale Staten kan ik concluderen dat het een bijzonder jaar is geweest. Wat ons betreft was dit een achtbaan waarin de coronapandemie het meest belangrijke is. Mensen hebben dierbaren verloren, velen hebben hun bedrijfsinkomen zien wegvallen en deze pandemie is nog lang niet over. In veel landen stijgt het aantal besmettingen en er is nog een tweede golf in het najaar voorspeld. Dit gaat tot een economische crisis leiden waarvan wij de dieptes nog niet weten. In deze speech wil ik het motto meegeven: (onverstaanbaar) niet op het levensmotto van Jan Pieterszoon Coen, gouverneur-generaal van de VOC, de stichter van Batavia en verantwoordelijk voor het vestigen van Nederlands gezag in de Oost. Wat ons betreft was hij een bepalend figuur in de vaderlandse geschiedenis.

Dispereert niet wordt vertaald als wanhoopt niet. Dat willen wij de inwoners van onze provincie meegeven na het lezen van deze kaderbrief. Wanhoopt niet, want deze pandemie zal ooit overgaan en er breken ooit andere en betere tijden aan. Het FvD zal de Nederlandse cultuur bewaken, behoeden en doorgeven. Wij zullen helder blijven op onze sokkels, kunst moet blijven waar het is en naambordjes passen wij niet aan. Wij gaan niet door de knieën voor de chantage van de extremistische linkse minderheid die iedereen die het niet met hen eens is beschuldigd met racisme en daarmee het debat doodt. Dit debat willen wij aangaan op een gelijkwaardige manier en in een gesprek over alle vormen van discriminatie.

De VOORZITTER: Uw verbinding is niet optimaal. Ik weet niet of u dit kunt aanpassen. Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie aangevraagd.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik kan de heer Dinklo heel slecht verstaan. U zegt allerlei dingen over bevolkingsgroepen en dat u in debat wilt gaan. Met wie wilt u in debat gaan? Wij zijn vandaag in debat.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Het klopt dat wij vandaag in debat zijn.

De VOORZITTER: Vervolgt u uw betoog.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Wanhoopt niet zouden wij tegen de inwoners van Utrecht zeggen. Ooit zal er een coalitie komen die zich meer zorgen maakt over de huidige noden van de door corona getroffen inwoners in plaats van dat dit wordt gestoken in luchtfietserij. In de kaderbrief wordt corona wel genoemd, maar er is slechts een nieuw programma voor corona, namelijk een steunpakket van € 2.000.000 voor de cultuursector. Dat heeft mijn fractie erg verbaasd. De provincie Gelderland heeft een noodfonds van € 40.000.000 en de provincie Groningen zelfs van € 11.000.000.

De eerste zin die ik ooit als politicus heb gesproken was in de commissie over de contouren van het coalitieakkoord. Ik zei dat ik het knap vond dat GroenLinks haar verkiezingsprogramma had gepakt, 'GroenLinks' had doorgestreepd en er 'coalitieakkoord' boven had gezet. Als ik deze kadernota lees, dan kan ik deze zin zo goed als herhalen. Het is misschien wel aardig om te delen hoe wij de huidige coalitie visualiseren. Voorop loopt een man, vrouw of genderneutraal persoon met aan drie riempjes drie doeshonden die strak in de maat lopen. Zij blaffen af en toe zonder resultaat, met daaromheen een pitbull die wij Theodor noemen. Deze mag wel grommen, maar niet bijten. Af en toe krijgt hij een snoepje toegeworpen zodat hij zijn mond even houdt. Deze brief bevestigt dat beeld.

Wij hebben te maken met een klassiek GroenLinkse kaderbrief. De overheid is overal verantwoordelijk voor en krijgt steeds meer te doen. De begroting katapulteert omhoog, spaarpotten worden leeggehaald en er is een gapend gat dat gedekt moet worden door de belastingen te verhogen. De tiende penning van Alva is nooit ver weg geweest in onze provincie. Binnen drie jaar stijgt de begroting van

€ 454.000.000 in 2019 naar € 510.000.000 in 2021. Binnen de fractie spreken wij over de stijging van Strijk. Gemeenten staat het water aan de lippen en de rijksoverheid spreekt over een recordtekort, maar deze provincie gaat door alsof er niks aan de hand is en begroot een gat van € 35.000.000. In de fractie noemen wij dat het gat van GS.

Waar gaat het geld naartoe? Naar het bestrijden van de coronacrisis natuurlijk. Nee, dit geld gaat allemaal naar de EU, de klimaatwaanzen en een niet-bestaand stikstofprobleem. Gelukkig is daar de taaiere werkelijkheid. De jaarstukken over 2018 en 2019 zijn net klaar en wat onze fractie betreft krijgt dit deel van de organisatie absoluut onze complimenten. Uit de jaarstukken blijkt klip en klaar dat er een te groot optimisme is binnen de organisatie. In 2018 werd maar liefst € 100.000.000 niet uitgegeven en in 2019 was dat € 60.000.000. Hoe denkt de gedeputeerde dat de provincie in 2021 wel zoveel geld kan uitgeven als er een dergelijk groot verschil is tussen de begroting en de werkelijkheid? Ik hoor graag een reactie van GS.

Dan heb ik nog twee technische punten. In de kaderbrief wordt makkelijk omgegaan met het onderscheid tussen incidenteel en structureel. Er wordt gezegd dat programma's incidenteel zijn als GS dat bepaald en al het andere structureel is. Dat is wat kort door de bocht. Wij horen graag de reactie van GS hierop.

De spaarpotten voor de eoducten en de huisvesting worden opgeheven en de afschrijvingskosten worden gedekt uit toekomstige opcenten, mochten deze er komen. Dat is een prima wijziging. Alleen is de vraag waarom de spaarpotten direct voor iets anders worden ingezet. Waarom worden deze baten niet minimaal voor 50% gebruikt om deze kosten te dekken? Hierop hoor ik tevens graag de reactie van GS.

Wat wil het FvD dan wel? Wij vinden dat de provincie zich moet richten op haar kerntaken. De provincie moet geen nieuw beleid in gang zetten en zeker geen tekort begroten. Er moet geen geld naar het programma klimaatadaptie, geen financieringsinstrumenten inclusief energietransactie en geen geld voor het Copernicus instituut. Zie daar uw bezuiniging om de begroting kloppend te krijgen. Als de provincie iets extra wil doen, dan moet zij de coronacrisis bestrijden. Daarvoor lanceren wij het plan 'voucher voor Utrecht' waarmee iedere inwoner van de provincie € 25 krijgt die hij kan besteden bij een lokale winkel of horecagelegenheid in de provincie Utrecht, te financieren van het geld dat de provincie niet heeft uitgegeven in 2019 en niet gaat uitgeven in 2020. Hiertoe dien ik een amendement in. Economen noemen dit ook wel 'helikoptergeld'. Dit is de meest effectieve besteding van overheids-geld om de brede welvaart te bewerkstelligen; een van de belangrijkste beleidsdoelen van GS. Door het multipliereffect betekent dit een financiële injectie van bijna € 100.000.000 broodnodig als wij zien dat 75% van de horeca en 50% van de winkels verwacht het einde van dit jaar niet te halen.

Wat het FvD betreft is deze kaderbrief een gemiste kans en kan deze niet goedgekeurd worden door PS. Wij bieden voldoende alternatieven voor een coronaproof kaderbrief.

Amendement A19 (FvD): voucher voor Utrecht

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024;

overwegende dat:

- *de coronacrisis een immense impact heeft op inwoners, bedrijven en elke andere organisatie in de provincie Utrecht;*
- *veel mensen onzeker zijn over hun financiële toekomst en alle kleine beetjes hierbij helpen om deze onzekerheid te verzachten;*
- *de provincie als middenbestuur alles wil doen om de effecten van de crisis te verzachten;*
- *de provincie in de afgelopen jaren incidenteel en structureel beduidend minder uitgeeft dan oorspronkelijk begroot. (In 2018 was de onderbesteding bijvoorbeeld 20% en in 2019, 12% en in 2020 is de verwachting dat er weer een forse onderbesteding zal zijn);*

- *de provincie daardoor te ruime reserves heeft waardoor de solvabiliteit ultimo 2019 meer dan 60% bedraagt;*
- *het de vraag is of ze al dat geld kan besteden en daarom juist nu een financiële bijdrage aan de inwoners kan doen om deze crisis door te komen;*
- *de inwoners van Utrecht het beste zelf kunnen bepalen wat ze met een financiële bijdrage van de provincie kunnen doen;*

besluiten:

beslispunt 7 toe te voegen aan het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024:

1. Het college opdracht te geven een programma van €35,- miljoen (inclusief 7% apparaatskosten) op te nemen in de begroting 2021 om iedere inwoner van Utrecht een voucher van €25,- te geven om bij een lokale ondernemer te besteden voor een glimlach bij de burger en een financiële injectie voor ondernemend Utrecht en dit programma te dekken uit de toevoeging aan de saldi reserve van 2019 en de onderbesteding over 2020.

De VOORZITTER: Het amendement wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de beraadslaging.

Het woord is aan de heer Westerlaken.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Niet lang na de start van dit college werden wij geconfronteerd met wat door de minister-president 'de ergste crisis uit zijn carrière' werd genoemd: het stikstofdossier. Wat wij toen nog niet wisten, is dat een half jaar later de hele wereld volkomen op zijn kop zou worden gezet door de coronacrisis. Hierbij verbleekten alle tegenslagen en crises die wij daarvoor hebben meegemaakt. Wij kunnen rustig stellen dat vanaf 2020 iedereen de wereld al indelen in voor en na corona.

Voor het nieuwe provinciebestuur is dit een extra uitdaging waarop niet gerekend was. In deze onzekere tijd kan de kaderbrief daarom niet meer zijn dan een inschatting. Wat de uiteindelijke impact zal zijn van de coronacrisis op de samenleving en de provincie zullen wij mogelijk pas over een aantal jaren kunnen vaststellen. Op dit moment spreekt de CDA-fractie haar waardering uit over de voortvarendheid waarmee het college en het provinciaal apparaat deze crisis aanpakken en de dagelijkse operaties doorgang laten vinden. Dank aan de organisatie dat wij al vrij snel na de beperkende maatregelen digitaal door konden vergaderen. Heel snel hebben de meesten van ons deze manier van vergaderen leren hanteren en waarderen. Ik ga ervan uit dat wij daaraan in de toekomst andere efficiënte manieren van bijeenkomen en vergaderen overhouden. Het is goed om te kijken welke kansen deze coronacrisis ons brengt. Het is fijn om tussen de regels door al wat van deze voorstellen te lezen.

De CDA-fractie is tevreden met de constatering dat de provincie over een solide financiële positie beschikt. Dat was zo en dat blijft zo, want er is voldoende weerstandsvermogen om de ambities te realiseren en de belastingcapaciteit is en blijft op orde. De nadelige effecten van de coronacrisis zijn de benutting van het openbaar vervoer en de staat van de gemeentelijke en rijksfinanciën. De grote opgaven op het terrein van woningbouw, klimaat, energie en mobiliteit zullen ongetwijfeld grote gevolgen hebben. Het is daarom logisch dat een deel van dit nieuwe beleid nog incidenteel is. Vanavond en volgende week spreken wij over de jaarrekeningen en de positieve saldi van 2018 en 2019. Daar zal ik op dit moment niet op ingaan.

Het afgelopen jaar zijn er veel inspanningen gepleegd door de organisatie. Daarover zijn wij heel tevreden. Het blijft wel zaak om de organisatie scherp te houden op de verbeteringen die nodig zijn zonder de druk al te hoog op te voeren. De statenbrede inzet op dit terrein zal hopelijk zijn vruchten afwerpen. Heel belangrijk is het voornemen van het college om te kijken naar dekkingsvoorstellen voor 2021 en 2022. Een kritische kijk op wat de provincie doet, waarderen wij zeer. Dat definitieve keuzes pas gemaakt worden wanneer er meer inzicht is, is naar het oordeel van het CDA een logische zaak.

Tot slot heb ik nog een vraag. Gaat dit college er nog steeds vanuit dat de nieuwe Omgevingswet per 1 januari 2021 wordt ingevoerd, gelet op de erbarmelijke financiële positie van de gemeenten?

De VOORZITTER: De heer Dinklo heeft een interruptie.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! De heer Westerlaken noemt in zijn betoog dat wij spreken over de tijd voor en na de coronacrisis. Is de heer Westerlaken niet verbaasd dat de coronacrisis zich niet vertaalt in financieel beleid? In mijn betoog heb ik gezegd dat de begroting stijgt terwijl wij het geld niet weggezet krijgen. Wat vindt het CDA daarvan? Moeten wij niet reëel begroten? Dit staat in het coalitieakkoord, maar gebeurt dit nog steeds?

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Ik constateer dat de heer Dinklo twee vragen heeft gesteld. Een goed gebruik van iemand van lang geleden is dat hij beide vragen beantwoordt. Als eerste zal ik ingaan op de laatste vraag. Ik denk dat wij nog steeds reëel begroten voor wat betreft de realiteit die wij kunnen zien. In mijn bijdrage heb ik gemeld wij waarschijnlijk pas over een aantal jaren goed kunnen zien wat het effect is van de coronacrisis. Gelet op de reservepositie van de provincie kunnen wij zeker tot die tijd reëel blijven begroten met de middelen waarover wij beschikken.

De VOORZITTER: De heer Westerlaken was aan het einde van zijn betoog gekomen. Dan kom ik bij de PVV-fractie en geef ik het woord aan de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Eerst hadden wij een voorjaarsnota. Omdat deze in de zomer kwam, werd dit een zomernota. Toen werd het een kadernota en vandaag bespreken wij een kaderbrief. Ik houd mijn hart vast wat dit voor volgend jaar betekent. Dit is een kaderbrief met weinig kwalitatieve en kwantitatieve zekerheden en onvoldoende gegevens voor een kadernota. Als dat geen teken is om een financiële pas op de plaats te maken, wat is daartoe dan nog wel een aanleiding?

Het college houdt zich vast aan de ambities, terwijl de risico's opstapelen, zoals de lagere uitkering van het Provinciefonds. Er is nog niet eens een uitgewerkte risicoparagraaf. Dit linkse college sorteert voor op het aanspreken van algemene reserves terwijl de begroting nog incidenteel dekkend moet worden gekregen de komende jaren. Een tekort van € 35.000.000 moet nog gedekt worden. Betere mensen op financiën leidt klaarlijk niet tot een meer verantwoord beleid.

Het weerstandvermogen wordt bepaald op basis van een inschatting van de risico's. Die zijn in deze tijden groter dan ooit. Het risico dat de vervoeropbrengsten van het OV drastisch zullen afnemen, deze worden momenteel op 3% geschat. Dat zal in 2021 30% kunnen zijn. Dat is 30% op maximaal € 20.000.000. Dat zou iedere boekhouder tot maximale voorzichtigheid moeten manen. Zo niet in de provincie Utrecht. Als gedurende de rest van het jaar blijkt dat de risico's hoger worden op het OV en dit neigt naar 30%, gaat het college dan alsnog het beleid aanpassen? Zo ja, hoe gaat het dat doen?

Bijna iedereen is intussen overtuigd dat anticyclisch beleid verstandig is. Iedereen weet nog dat het kabinetsbeleid van Rutte II – PvdA en VVD – dramatische economische gevolgen heeft gehad. Dit college gaat zoveel geld uitgeven dat de mogelijkheid wordt geopend om de belastingen te verhogen. Ongelooflijk. Om maar eens een kleine linkse hobby te noemen: wij krijgen een provinciale voedselagenda. Daarvoor is € 100.000 gereserveerd. Dat is ongeveer 1 fte en 2 Big Macs per dag. Hierdoor kunnen wij in ieder geval zeggen dat wij deugen. Het is tijd om de belasting te verlagen en daarmee de economie aan te jagen. Hiermee kunnen wij de mensen die in de problemen zijn gekomen tegemoetkomen. Wij hadden en hebben namelijk reserves over.

Dit college gaat de reserves er doorheen jagen in korte tijd. De begroting 2020 kent een tekort van € 32.000.000. De algemene reserves gaan van € 83.000.000 in 2017 naar € 35.000.000 in 2024. Hoezo zouden wij dat geen plunderen mogen noemen?

De VOORZITTER: De heer De Droog heeft een interruptie.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Het betoog van de heer Dercksen klinkt alsof hij spreekt over de Kadernota, terwijl wij over de kaderbrief spreken. Er zijn allerlei lijnen om dit verder

uit te werken. Waar ziet de heer Dercksen de mogelijkheden om de gaten in de begroting op te lossen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Dat is nogal eenvoudig, want er wordt veel geld voor allerlei ambities gereserveerd. Ik kom daarop terug in mijn tekst. Er staan tientallen miljoenen euro's gereserveerd voor allerlei nieuwe potjes. Doe dat niet. Wacht tot het duidelijk is waar wij straks staan met de financiën. Er staat € 6.000.000 voor cultuur, wij reserveren geld voor Copernicus enzovoorts. Er wordt veel geld door het college uitgegeven waarover een boekhouder in deze tijd zou zeggen om te wachten tot wij weten hoe het met de financiën staat als deze crisis voorbij is.

De wereld staat in brand, maar het college heeft alleen maar oog voor het brandje bij de culturele sector. De culturele sector krijgt € 6.000.000 belastinggeld in verband met corona. Ik heb een vraag daarover. In het statenvoorstel komt daarvan € 5.250.000 uit de algemene reserves. Echter, volgens de kaderbrief wordt er € 2.000.000 voor intensivering gereserveerd. Hoe kan dat?

Volgende week kom ik terug op de € 12.000.000 voor het non-probleem stikstof als wij daarover te spreken komen.

Het college kiest voor het groeperen van reserves, maar vervolgens staat er voor tientallen miljoenen euro's aan nieuwe plannen en potjes klaar zonder doelstellingen. Dat is vooralsnog niet heel anders dan hoe het in het verleden was.

Dan moeten wij spreken over de inclusieve energietransitie. Als je tenminste niet misselijk wordt van de nieuwe 'woke newspeak' die wij moeten verteren. Betekent dit dat iedereen meedoet? Dat iedereen zich blauw betaalt en geconfronteerd wordt met een verziekt landschap, een vernietigde natuur en biodiversiteit en een onleefbare leefomgeving? Betekent 'inclusieve energietransitie' dat elk stukje groen straks bedekt is met het gif van zonnepanelen of de weerzinwekkend hoge subsidiemolens? Ik verwacht geen inhoudelijk antwoord op deze vraag.

Binnenstedelijk bouwen is duur. Woningen in Utrecht van 60 vierkante meter worden aangeboden voor € 350.000. Dat is het gevolg van het beleid dat het ontwikkelen van woningen peperduur maakt. Beleid met krankzinnige bouweisen uit Den Haag, zoals het belachelijke gasloos bouwen. Dat maakt bouwen onbetaalbaar. PFAS en de stikstofgekte worden opgeteld bij gemeenten die vele ontwikkelingen frustreren door onkunde, belachelijke eisen of onderbezetting. Daarvoor moet de provincie oog hebben, want van de bouwopgave gaat niks terechtkomen. Een voorbeeld uit mijn eigen praktijk: gemeenten willen dat ontwikkelaars sociale woningen bouwen met een parkeergarage daaronder. Uiteraard zijn zij totaal wereldvreemd.

Volgens GS hebben alle economische sectoren last van negatieve effecten door klimaatverandering. Allemaal. Een graadje erbij en het hele land gaat failliet. Ik zou graag horen welke sectoren zo enorm gebukt gaan onder een graadje meer. Klaarblijkelijk is er een ideaal klimaat voor de economie. Hoe ziet dat klimaat eruit of kom uit de verblindende tunnelvisie. Dan is er nog een provinciaal klimaatdoel. Als deze landelijk 0,0007 graden is, hoe groot is het provinciale klimaatdoel dan?

Dan het Copernicus Instituut. De 'boven ons gestelden' eisen 25 jaar gratis huisvesting, te betalen door de Nederlandse samenleving. Zij verdienen geld via Brussel, betaald door de Nederlandse samenleving. Zelf betalen zij geen inkomensbelasting, want zo zijn onze manieren in de Europese Unie. Zij profiteren wel van alle voorzieningen die worden betaald door de Nederlandse samenleving. De gemeente Utrecht gaat de huisvesting van de school van de kinderen van 100 medewerkers betalen terwijl onze kinderen in klassen van 30 kinderen zitten. Kan het schaamtelozer? In een vastgoedvakblad staat dat de hoofdkantoren in de rij staan om zich in Utrecht te vestigen. Zij betalen voor deze huisvesting. Wij hebben ruimtegebrek op de Uithof en het Science Park. Laat het Copernicus Instituut ergens anders naartoe gaan. Wij dienen daartoe een motie in, samen met het FvD.

Motie M31 (PVV, FvD): geen geld voor het Copernicusinstituut

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juli 2020, ter bespreking van de kaderbrief;

overwegende::

- *dat GS voornemens is € 2.000.000,00 uit te trekken voor het bid om het Copernicusinstituut naar Utrecht te halen;*
- *dat het niet is uit te leggen aan de Utrechters dat het Copernicusinstituut gratis huisvesting verlangd voor 25 jaar;*
- *dat het niet aan de Utrechters is uit te leggen dat de medewerkers van het Copernicusinstituut als medewerkers van de EU geen inkomstenbelasting betalen, ondanks torenhoge inkomens, maar wel van alle (sociale) voorzieningen gebruik zullen maken en dat die lasten dus op de schouders komen van anderen;*
- *dat het waarschijnlijk is het de druk op de woningmarkt zal verhogen;*
- *dat het Utrecht Science Park al uit zijn voegen barst en dat het beter is om de schaarse ruimte te gebruiken voor bedrijven en/of instellingen die wel bereid zijn voor hun huisvesting te betalen;*
- *dat het in tijden van crisis onverantwoord is zoveel belastinggeld in te zetten voor het aantrekken van dit instituut;*
- *dat GS op geen enkele wijze aannemelijk heeft gemaakt dat de extra werkgelegenheid, die het aantrekken van het instituut mogelijk zal opleveren, gaat om mensen die nu werkloos zijn, waardoor eerder verdringing op de arbeidsmarkt reëel is;*
- *dat de prioriteit dient te liggen bij het aan de slag krijgen van mensen die aan de kant staan en niet bij het faciliteren van een EU-instituut;*
- *dat het Copernicusinstituut welkom is, indien het zijn komst zelf financiert en de werknemers inkomstenbelasting laat afdragen zoals alle Nederlanders dat moeten;*

dragen GS op om:

geen enkele bijdrage te leveren aan het aantrekken van het Copernicusinstituut naar Utrecht en het bid in te trekken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Dan nog wat symboolpolitiek. Wat is er gedaan met de motie over de regenboogprovincie? Ik lees dat de provincie voortvarend aan de slag is gegaan. Ik weet niet waarmee. Wat merkt de gemiddelde homo ervan dat u voortvarend aan de slag bent gegaan? Er is een onderzoekje gedaan dat nog geïmplementeerd moet worden. Wat moet er nog geïmplementeerd worden? Er zijn gesprekjes geweest met de gemeente Amersfoort en de gemeente Utrecht. Waarover gingen deze gesprekken? Het enige dat wij weten is dat deze steden geld van de provincie willen. Waarvoor willen zij dat geld? Willen zij zelf geen regenboogstad zijn? Waarom willen zij dat alleen als de provincie dat voorstelt? Wij horen graag een reactie. De conclusie die wij al wel kunnen trekken is dat dit de homofoben waarschijnlijk niet op de knieën zal dwingen.

Het college krijgt een dikke voldoende voor het wegstijven. Wederom is het thema migratie en immigratie niet gevallen. Wij kunnen voorlopig weer even doen alsof immigratie geen invloed heeft op stikstof, CO₂, de woningmarkt, de infrastructuur, de natuur en onze leefomgeving. Ik wist niet dat deze marxistische revolutie ons provinciehuis vandaag zou aandoen. Daarom heb ik zojuist een extra motie via de griffie ingediend.

Motie M32 (PVV): Utrechters zijn geen racisten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juli 2020 ter bespreking van het statenvoorstel kaderbrief 2021 - 2024;

gehoord het debat in Provinciale Staten:

spreken uit dat Utrechters geen racisten zijn.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de beraadslaging. Dan is het woord aan de heer De Droog.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Voordat ik aan mijn betoog begin ga ik iets zeggen over de laatste motie. Met institutioneel racisme betogen wij niet dat organisaties racistisch zijn. Opmerkingen die eerder gemaakt zijn over de politiek werpt D66 verre van zich. Onder institutioneel racisme verstaan wij: ook als het systeem geen racisten bevat, kan de uitkomst alsnog racistisch zijn. Daarvoor vragen wij aandacht en dat is wat buiten gevoeld wordt.

Vorig jaar rond deze tijd bespraken wij een beleidsarme kadernota. D66 heeft destijds gepleit voor vertrouwen richting de begroting. Een jaar verder is er veel gebeurd. Wij gingen van een beleidsarme kadernota naar een beleidsrijke kaderbrief. Een provincie die qua financiën en organisatie op koers komt. Terwijl deze organisatie op koers kwam, brak buiten de storm uit door stikstof en corona. D66 steunt daarin de lijn van GS dat de storm het doel niet verandert. Wij moeten oog houden op de toekomst waar de volgende crisis al ligt te wachten. D66 wil groener uit deze crisis komen en werken aan de anderhalvegradensamenleving.

De kaderbrief laat zien dat de begroting nog niet sluitend is. Wij vertrouwen erop dat GS in het najaar met een sluitende begroting zal komen. Gelet op het feit dat de provincie Utrecht nog altijd jaarlijks middelen overhoudt op de begroting, stellen wij ons voor dat daar kritisch naar gekeken wordt vanuit het perspectief van realistisch begroten. Wij verwachten dat GS zoveel mogelijk optimaliseert tussen de doelstellingen en vanuit de vastgestelde doelen zal wegen welke activiteiten van de provincie wel of niet passen binnen die doelen.

De VOORZITTER: De heer Dinklo heeft een interruptie.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik ben blij dat D66 wel een definitie kan geven van institutioneel racisme en dat u de politie niet racistisch vindt. U sprak over realistisch begroten en zegt daarbij: 'Wij krijgen het geld niet weg, maar begroot realistisch'. Hoe ziet D66 dat?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat is een spannende constatering. Wij zien dat. Tegelijkertijd weten wij dat de provincie bezig is met allerlei verbetertrajecten om te zorgen dat wij beter grip krijgen op de financiën en de organisatie en dat daarin structuur te vinden is. Ik ga ervan uit dat wij in de komende jaren beter kunnen voorspellen wat wij kunnen wegzetten. Bovendien is niet alles afhankelijk van onze eigen planning, maar ook van zaken die van buitenaf komen. Begroten blijft altijd gissen naar wat daadwerkelijk gerealiseerd wordt. Het valt wel op dat er middelen overblijven. Door beter te begroten zouden wij een deel hiervan kunnen opvangen.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Het is heel apart dat D66 de begroting ziet als gissen. Wat je begroot is gebaseerd op het verleden. Dat zou ik niet gissen noemen. Ik zou wel een weddenschap met de heer De Droog willen aangaan, want volgens mij zullen wij volgend jaar weer 10% tot 12% onderbesteden.

De VOORZITTER: Weddenschappen kunt u buiten de vergadering afsluiten. De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Naar aanleiding van de beantwoording van de heer De Droog heb ik een interruptie op de heer Dinklo. Bij de begrotingsbehandeling vorig jaar hebben wij er aandacht voor gevraagd dat in een organisatie die in verbouwing is en waarin behoorlijke ontwikkelingslagen zijn, het niet realistisch of verstandig is om te verwachten dat allerhande nieuw beleid daadwerkelijk uitgevoerd wordt, zoals dat in de begroting is opgenomen. Dat lijkt zich voor te doen bij herhaling. U constateert dat er best nog wat moet gebeuren in de organisatie. Is het dan niet verstandiger om met nieuw beleid een pas op de plaats te maken en eerst te zorgen dat de organisatie op orde komt? Daarna kan nieuw beleid worden uitgevoerd.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! De heer Janssen wil een pas op de plaats maken, maar ik druk u op het hart dat de samenleving niet stilstaat. Daar ligt een aantal grote problemen op ons te wachten waarop wij nu al actie moeten ondernemen. Een van de problemen is het klimaatprobleem. Wij investeren in de organisatie en in nieuw personeel. Dat zal extra kosten met zich meebrengen. Deze mensen zullen nieuw beleid uitwerken. Ik kijk ernaar uit dat wij dat op een strakke en goede manier doen de komende jaren.

D66 wil werken naar actie. Doelen moeten niet alleen benoemd worden, maar ook uitgewerkt en concreet gemaakt worden. In het afgelopen jaar hebben wij daar geregeld om gevraagd op onderwerpen die wij van belang vinden, zoals: de versnelling van de woningbouw, de energietransitie, de natuuropgave en het aanleggen van nieuwe fietsroutes. D66 wil de missie vast kunnen pakken, zodat wij weten wat wij doen en op doelbereik kunnen sturen.

Voor de circulaire economie en samenleving en de natuuropgave hebben wij aandacht gevraagd in de commissie. De beantwoording van GS kunnen wij daarin volgen en wij zullen de nadere uitwerking daarvan in het najaar afwachten. Ik kan mij aansluiten bij de vraag van mevrouw Boelhouwer over de concretisering van de natuuropgave binnen de grote plannen van de gedeputeerde.

Dat brengt mij bij het laatste onderwerp: het streven naar een klimaatneutrale samenleving. Afgelopen jaar stelden wij het energieprogramma voor de provincie vast. Ook hebben wij klimaatmaatregelen opgenomen in diverse andere programma's, zoals landbouw en mobiliteit. Wij stemden in met het klimaatakkoord en er lopen op dit moment nog onderzoeken naar biomassa en de monitoring van de energietransitie. Door klimaatneutraal in onze doelenboom, ontstaat de ruimte om hier vanaf 2021 overkoepelend aandacht aan te geven.

Klimaatneutraal worden is een veel grotere opgave dan energieneutraal worden. Op dit thema is het nodig om grip te hebben op de mogelijkheden en daar samen op te sturen. D66 gaat daarom bij deze kaderbrief een tweetal moties indienen om die concernbrede opgave alvast van een missie te voorzien, zodat middelen voor 2021 toegekend kunnen worden. Wij willen onze klimaatopgave vanuit alle mogelijke oplossingen om broeikasgassen te reduceren of absorberen doordenken. Vanuit het 'Project Drawdown', een boek dat ik iedereen die positief en oplossingsgericht naar het klimaatprobleem kijkt van harte kan aanbevelen, is een kader beschikbaar om dit in termen van tijd, geld en broeikasbaten door te rekenen.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De SGP heeft met interesse kennis genomen van de motie van D66. Wij discussiëren al een heel aantal jaren over een energielabel voor het provinciehuis. Wat gaat het maken van een plan op het gebied van het klimaat concreet opleveren aan klimaatwinst? Wat is de concrete bijdrage van uw motie aan de klimaatwinst voor de provincie Utrecht?

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft een interruptie op hetzelfde punt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik had in mijn tekst gevraagd wat het klimaatdoel precies is. Deze vraag kan ik doorleggen naar de heer De Droog die klaarblijkelijk nog steeds niet door heeft dat biomassa een enorme emitter is van broeikasgassen. Daarnaast moet hij nog steeds onderzoek doen. Dit onderzoek gaat niet snel, want ik heb zes jaar geleden al het rapport uit Amerika laten zien. Wat is uw klimaatdoel en wanneer komt u tot de bekentenis dat biomassa een smerig goedje is?

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Het doel lijkt mij heel helder. Wij hebben een klimaatakkoord getekend. Dit hebben wij het afgelopen jaar ondersteund en bekrachtigd. Daarin staat dat de provincie in 2050 95% reductie van alle CO₂-uitstoot wil realiseren. Dat is een behoorlijke doelstelling. Ik zou deze zelfs als volgt durven te vertalen: in 2050 willen wij klimaatneutraal zijn. Hiervoor doen wij heel veel. Er gebeurt heel veel en er komt steeds meer concreet uit de provincie. Ik zie

de gedeputeerde van de energietransitie steeds mooiere en concretere plannen maken en buiten actief zijn met bedrijven en inwoners om samen vorm te geven aan de transitie. Wat ik met deze moties beoog, is dat wij het totale palet van de mogelijkheden in kaart brengen. Het 'Project Drawdown' biedt de mogelijkheid om een stap verder te kijken dan onze problemen en waar wij de uitstoot kunnen realiseren, namelijk door te kijken naar de oplossingen die direct bijdragen aan CO₂-absorptie. Daarmee kunnen wij een overkoepelend verhaal maken dat boven onze programma's hangt, zoals in de doelenboom bij de concernbrede opgave is opgenomen. Hierdoor kunnen wij prioriteiten stellen en sturen op de doelstellingen die wij geformuleerd hebben. Bereiken wij dat daadwerkelijk in 2050? Wij moeten niet zoals Woerden geconfronteerd worden met het plan dat wij in 2010 hebben gemaakt om in 2030 klimaatneutraal te worden en in 2020 worden wij geconfronteerd met de uitwerking hiervan. Nee, dit moet direct worden uitgewerkt en zichtbaar worden gemaakt wat wij gaan doen. Er moet een plan zijn om dat te doen. Daarmee moeten wij beginnen.

De VOORZITTER: Ik begrijp dat de vraag van de heer Van de Dikkenberg voldoende is beantwoord. De heer Dercksen heeft nog een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag naar het klimaatdoel en de heer De Droog komt met een uitstootdoel. Mijn vraag was: wat is het doel van het klimaatbeleid? Wij weten dat het landelijk beleid 0,0007 graad is. Als wij dat delen door twaalf, dan wordt het 0,00007 graad. Dat is het klimaatdoel. Ik zou dat graag bevestigd hebben. De heer De Droog heeft tevens nog niet gereageerd op mijn opmerking over biomassa. Het Rijk heeft daarnaar onderzoek gedaan en vastgesteld dat het veel smeriger is dan kolen en gas.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Over biomassa heb ik gezegd dat het onderzoek nog steeds loopt binnen onze provincie. De landelijke discussie kennen wij allemaal en daar ligt een helder verhaal. Ik kan niet mee in uw doelstelling van het klimaatbeleid. U brengt dit terug tot hele kleine proporties terwijl het een grootschalig probleem is waarbij mensen collectief verantwoordelijk zijn voor een onverantwoorde opwarming van de aarde. Daaraan zullen wij allemaal ons steentje moeten bijdragen. Nederland is een van de rijkste landen van de wereld en Utrecht een van de meest welvarende delen van datzelfde land. Als wij daarin niet onze verantwoordelijkheid kunnen nemen, dan zijn wij ver van huis. D66 neemt die verantwoordelijkheid en ik weet dat er gelukkig meer partijen zijn in deze Staten die hetzelfde voelen. Met de PVV zal het mij ongetwijfeld niet lukken om hetzelfde te voelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! U zegt met heel veel woorden dat het eigenlijk geen effect heeft. Dat is helder.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! De tweede motie roept op om zelf aan de slag te gaan met de provinciale organisatie en het goede klimaatneutrale voorbeeld te geven. Het deel voor energie loopt al en met deze motie doen wij de oproep voor een integrale CO₂-routekaart voor de provinciale organisatie. Ter inspiratie hebben wij de routekaart van de TU Delft bijgevoegd. Neemt u daar vooral kennis van. Deze motie wordt mede-ingediend door GroenLinks en de ChristenUnie. Met deze twee aanvullingen verwachten wij dat wij in 2021 voldoende onderbouwing hebben liggen om scherp te kunnen sturen. Mochten er zich dan kansen voordoen, bijvoorbeeld bij het aanvragen van financiering vanuit de Green Deal vanuit de EU, dan zijn wij daarop voorbereid. D66 sluit zich graag aan bij de oproepen van de VVD en het CDA om aandacht te vragen voor de financiële situaties van de gemeenten.

Motie M33 (D66): 'drawdown' voor provincie Utrecht

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering op 8 juli 2020, voor de behandeling van de kaderbrief,

constaterende dat:

- *de provincie Utrecht zich heeft gecommitteerd aan het klimaatakkoord;*
- *in de doelenboom 'klimaatneutraal' als concernbrede doelstelling is opgenomen;*

- de provincie Utrecht klimaat al in diverse programma's meeneemt als doelstelling;
- er nog geen inzicht bestaat in de totale potentiële impact van de maatregelen die we nu nemen (kosten, broeikasgasbaten, doorlooptijd);

overwegende dat:

- klimaatneutraliteit alleen kan worden bereikt door een combinatie van emissiereducerende maatregelen (minder uitstoot) en oplossingen die CO₂ uit de lucht halen;
- ergo: een klimaatneutrale samenleving ook in de provincie Utrecht meer zal vergen dan alleen het verduurzamen van bestaande activiteiten;
- een belangrijk doel van klimaatbeleid is om de toenemende concentratie van broeikasgassen te keren n te laten dalen;
- het 'Project Drawdown'¹ zich als beweging bezighoudt met het ontsluiten en doorrekenen van de mondiale mogelijkheden van reductie en opname van broeikasgassen, inclusief kosten, broeikasgasreductiebaten en tijdspad.
- dit heeft geresulteerd in een overzicht van impact van de verschillende mogelijkheden, waardoor prioritering, sturing en verantwoording kunnen verbeteren;
- de provincie Utrecht van die kennis kan profiteren en kan bezien welke mogelijkheden van toepassing zijn binnen onze provincie;
- dit ook nieuwe inzichten kan opleveren voor optimalisatie van het huidige beleid;
- vanuit Europa de Green Deal in de maak is en een helder onderbouwd overzicht van broeikasgasreductiemogelijkheden een goede voorbereiding is om daar straks snel op in te kunnen spelen;
- een totaaloverzicht voor de provincie Utrecht ook van toegevoegde waarde is voor de gemeenten en waterschappen in de provincie;

dragen Gedeputeerde Staten daarom op om:

- te laten verkennen welke mogelijkheden de provincie Utrecht heeft om broeikasgassen te verlagen of te onttrekken en deze mogelijkheden te kwantificeren;
- zich bij die verkenning te laten inspireren door de doorrekeningen die al zijn gemaakt binnen het Drawdown model;
- een totaaloverzicht te maken naar impact en dit te relateren aan de bestaande activiteiten van de provincie Utrecht;
- hier middelen voor vrij te maken in de begroting 2021 binnen de concernbrede doelstelling voor een klimaatneutrale samenleving;
- dit totaaloverzicht te rapporteren vóór de zomer van 2021.

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ Drawdown is het moment waarop de concentratie van broeikasgassen in de atmosfeer van de aarde van jaar tot jaar begint af te nemen.

Motie M34 (D66, GroenLinks, ChristenUnie): CO₂ routekaart voor de provincie Utrecht

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering op 8 juli 2020, voor de behandeling van de kaderbrief,

constaterende dat:

- de provincie Utrecht zich heeft gecommitteerd aan het klimaatakkoord;
- de provincie Utrecht zich bij het energieprogramma al heeft uitgesproken om het goede voorbeeld te willen geven;
- in de laatste versie van de doelenboom klimaatneutraal als concernbrede doelstelling is opgenomen;
- klimaatneutraal een meer omvattend doel is dan energieneutraal;
- er nu nog geen samenhangend plan ligt hoe de provincie Utrecht zelf het goede voorbeeld kan

geven bij het worden van een klimaatneutrale organisatie;

overwegende dat:

er goede voorbeelden beschikbaar zijn van een organisatie routekaart voor CO₂ reductie (zie bijvoorbeeld de CO₂ roadmap van de TU Delft);

dragen Gedeputeerde Staten daarom op om:

- een CO₂ routekaart voor de eigen organisatie van de provincie Utrecht op te laten stellen;*
- hier in de begroting middelen voor vrij te maken;*
- de routekaart voor de zomer van 2021 aan provinciale Staten voor te leggen;*
- te verkennen of andere organisaties mee willen doen met het opstellen van een eigen routekaart;*
- te bezien in welke mate kennisinstellingen en bedrijven betrokken kunnen worden bij de verdere uitwerking.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de beraadslaging.

Het woord is aan mevrouw Keller.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De turbulente ontwikkelingen van de afgelopen tijd hebben grote gevolgen voor ons allemaal en vragen een flinke mate van flexibiliteit. De PvdD heeft er begrip voor dat het college komt met een kaderbrief, in plaats van de gebruikelijke kadernota. De PvdD vindt het positief dat het college in de corona- en stikstofcrisis vooral in kansen en mogelijkheden denkt en dat de duurzame ambities voorop blijven staan. Dit is wat de ons betreft de enige weg uit de crisis.

De manier waarop wij met dieren omgaan, maakt ons letterlijk ziek. Door de manier waarop wij onze economie hebben ingericht, kon het corona uitgroeien tot een pandemie. Het ontstaan en verloop van Covid-19 kan niet los gezien worden van die andere crises waarmee wij te maken hebben: de klimaatcrisis en de biodiversiteitscrisis.

Wetenschappers hebben ons gewaarschuwd voor het gevaar van een pandemie, maar wij waren toch niet voorbereid. Dit geldt nog sterker voor de klimaatcrisis en biodiversiteitscrisis. Het is daarom belangrijker dan ooit om vast te houden aan duurzame ambities. Wij kunnen het ons niet veroorloven economische groei blijvend ten koste te laten gaan van onze leefomgeving.

Het toont ons nog meer de noodzaak van een landbouw gericht op kleinschaligere productie en lokale afzet. Als er dan toch gewerkt wordt aan een provinciale voedselagenda, waarom worden deze zaken dan niet gecombineerd? Wij dienen daarom een motie in, waarin wij het college oproepen om de Green Deal Voedselbossen te ondertekenen. Deze Green Deal is al door vier andere provincies ondertekend en het zou mooi zijn als de provincie Utrecht zich daarbij aansluit. Dit convenant is bedoeld om knelpunten in beleid weg te nemen en kennis over voedselbossen te vergroten. Voedselbossen zijn hotspots voor biodiversiteit, bieden kansen voor klimaatmitigatie en educatie en bovendien vormen zij nieuwe verdienmodellen voor boeren, waarbij korte productieketens en lokale afzet de uitgangspunten vormen.

Motie M35 (PvdD): green deal' voedselbossen

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering virtueel bijeen op 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024 (PS2020PS07);

constaterende dat:

- er een Green Deal Voedselbossen is gesloten tussen drie ministeries, vier provincies, onderzoeks-*

instellingen, belangenorganisaties en andere stakeholders. Het doel daarvan is het wegnemen van knelpunten in wet- en regelgeving, het bundelen van onderzoek, het uitwisselen van praktijkkennis en het opbouwen van communicatie met belangstellenden in de samenleving¹;

- *de provincie Utrecht nog niet in dit rijtje staat;*

overwegende dat:

- *er steeds meer belangstelling bestaat bij boeren, ondernemers en vanuit de samenleving om (een vorm van) een voedselbos te realiseren;*
- *het ondertekenen van de Green Deal laaghangend fruit betreft om onze kennis over voedselbossen als duurzame vorm van landbouw te vergroten;*
- *voedselbossen kunnen bijdragen aan nieuwe verdienmodellen en afzetmarkten voor de landbouwsector;*
- *het realiseren van meer voedselbossen bijdraagt aan provinciale doelstellingen op het gebied van duurzaam en gezond voedsel, een gezondere leefomgeving, herstel van natuur en biodiversiteit, korte ketens, lokale afzet en het opslaan van CO₂ in bomen (klimaatmitigatie);*
- *voedselbossen locaties kunnen zijn voor educatie en bewustwording aan uiteenlopende doelgroepen over onder andere natuur, landschap, voedsel en gezondheid;*

verzoeken het college van GS:

de Green Deal Voedselbossen ook te ondertekenen,

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://greendealvoedselbossen.nl/green-deal-voedselbossen/>

De PvdD ziet kansen ontstaan op het gebied van mobiliteit. Een ruime meerderheid van de Utrechtse werknemers zou ook na de coronacrisis deels thuis willen blijven werken, zo blijkt uit verschillende enquêtes. Het college heeft al eerder aangegeven thuiswerken blijvend te willen stimuleren en kan wat ons betreft hierin mooi het goede voorbeeld geven. Wij dienen daarom een motie in om thuiswerken structureel te borgen en te faciliteren voor ambtenaren van de provincie Utrecht. Deze motie is mede-ingediend door de PvdA.

Motie M36 (PvdD, PvdA): thuiswerken faciliteren

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering virtueel bijeen op 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024 (PS2020PS07);

constaterende dat:

- *een groot deel van de Utrechtse (kantoor)werknemers door corona noodgedwongen moe(s)t thuiswerken¹;*
- *zo'n 20% van de Utrechtse kantoormedewerkers druk ervaart om weer op kantoor te moeten werken, waarvan 7% ernstige druk¹;*
- *een ruime meerderheid van de Utrechtse werknemers na corona deels wil blijven thuiswerken en dat 95% van de werkgevers daarbij geen belemmeringen ziet voor de productiviteit²;*
- *het college van GS reeds heeft aangegeven thuiswerken na corona blijvend te willen stimuleren;*

overwegende dat:

- *meer thuiswerken leidt tot minder auto's op de weg, waarmee het een bijdrage levert aan de provinciale doelen op het gebied van mobiliteit, luchtkwaliteit en klimaat;*
- *meer thuiswerken leidt tot extra tijd voor het gezin, vrienden of een hobby;*
- *ambtenaren van de provincie Utrecht nog geen expliciet recht hebben om (deels) thuis te werken;*

verzoeken het college van GS:

structureel thuiswerken voor provinciale ambtenaren zoveel als mogelijk te borgen en te faciliteren.

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://www.rvvutrecht.nl/nieuws/2067102/>

² <https://www.ad.nl/utrecht/thuiswerken-bevalt-utrechters-beter-dan-werknemers-in-andere-delen-van-het-land-a1516cf2/>

De VOORZITTER: De moties worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de be-
raadslaging.

Het woord is aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Dit jaar bespreken wij een kaderbrief in plaats van een kadernota. Door de coronacrisis is de beschikbare informatie beperkt en is onze financiële toekomst onzeker. De PvdA heeft begrip voor deze keuze. De kaderbrief is met zijn 24 pagina's toch nog een omvangrijk document geworden. De afgelopen maanden is hieraan hard gewerkt onder omstandigheden die niet makkelijk waren. Binnen een aantal dagen kreeg PS antwoord op honderden vragen. Daarnaast is van dezelfde medewerkers verwacht dat zij onder grote tijdsdruk en grote politieke druk twee jaarrekeningen aanleveren. Wij realiseren ons dat dit een bijzondere prestatie is en dat wij veel gevraagd hebben van onze organisatie. Daarvoor spreekt de PvdA haar waardering uit.

"Crisis; een gat in de markt", zegt Loesje. Dat zien wij om ons heen gebeuren. De coronacrisis slaat grote gaten en biedt kansen voor nieuwe ontwikkelingen. Het is ongelooflijk hoe vaak het woord crisis tegenwoordig valt. Wij verkeren al geruime tijd in een klimaatcrisis. De woningnood in ons land is officieel omgedoopt tot een wooncrisis en er lijkt geen eind te komen aan de vluchtelingencrisis. Een uitspraak van de rechter zorgde voor de stikstofcrisis. Daarbovenop kwam de PFAS-crisis. Zowel Ajax als PSV verkeerden dit seizoen in een crisis en deze week kwam naar buiten dat de crisis bij de Gaykrant compleet is. De coronacrisis heb ik hierbij nog niet eens genoemd, waardoor wij moeten vrezen voor de zwaarste economische crisis sinds de jaren '30.

Het Griekse κρίνομαι (krinomai) waarvan het woord crisis is afgeleid, betekent schiften, beslissen en oordelen. De oude Grieken zagen een crisis als een moment van de waarheid; een moment waarop beslissingen moeten worden genomen die van grote invloed zijn op de toekomst. Deze kaderbrief is de opmaat naar de beslissingen die wij in de begroting nemen. De PvdA heeft zorgen en ziet tevens kansen voor de toekomst. Kansen voor de provincie Utrecht om duurzamer, gezonder en socialer uit de crisis te komen. Eigenlijk weten wij niet goed hoe de toekomst eruitziet. Wereldwijd niet en in de provincie Utrecht niet. Er is veel verdriet. Mensen zijn ziek of hebben hun dierbaren verloren. Veel mensen zijn eenzaam of zelfs depressief geworden. Er is veel onzeker, vooral wat betreft financiën.

Voor de provincie geldt dat de tegenvallers in het OV flink oplopen en niemand weet hoe lang dat nog doorgaat. Wij trekken miljoenen euro's uit voor steunmaatregelen en moeten de komende jaren rekening houden met een daling van de inkomsten uit het Provinciefonds.

Wij vragen speciaal aandacht voor de verslechterde financiële positie van vooral de kleinere gemeenten in onze provincie. Het viel al niet mee om het hoofd boven water te houden en door de coronacrisis lijkt een aantal van hen kopje onder te gaan. De provincie Utrecht moet opkomen voor de gemeenten die tot de basis van onze provincie behoren.

Gelukkig volgen wij met deze kaderbrief de goede weg die wij vorig jaar met de start van deze coalitie zijn ingeslagen. Wij houden vast aan de ambities uit het coalitieprogramma. Dat kan en dat moet. De verschillende crises laten ons zien dat er grenzen zijn aan groei, dat wij meer moeten omzien naar elkaar, dat wij af moeten van intensieve landbouw en ons voedsel anders moeten produceren en dat gezondheid een belangrijke voorwaarde is van alles. Voor de PvdA is dit een bevestiging van wat wij in ons verkiezingsprogramma twee jaar geleden al optekenden.

De financiën van de provincie Utrecht zijn gezond. Wij beschikken over voldoende weerstandsvermogen om door te gaan met de ambities en om tegenvallers op te vangen. Dat is goed nieuws.

De VOORZITTER: De heer Dinklo heeft een interruptie.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Lejeune somde zo-even alle crises op. Daar kan een crisis aan toegevoegd worden, namelijk de crisis-crisis bij de PvdA. U zegt dat de provincie de gemeenten moet steunen. Hoe ziet u die steun? Moeten wij hen een kaart sturen of gaan wij hen financieel ondersteunen?

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Allereerst zijn er nog wel twintig crises te noemen die ik niet allemaal ga opnoemen. Het waren slechts een aantal voorbeelden die ik opsomde. Het ondersteunen van de gemeenten kan op verschillende punten, zoals het opkomen in Den Haag. Wij hebben voldoende overleggen met verschillende ministers. GS heeft al een brief geschreven waarin het de oproep van de gemeenten ondersteunt. Daarmee zijn wij ontzettend blij. Als er problemen zijn met het aanleveren van sluitende begrotingen, dan kan de provincie daarmee flexibel omgaan. Ik daag iedereen uit om mee te denken hoe de provincie de gemeenten die het op dit moment heel moeilijk hebben kan ondersteunen.

Ik was gebleven bij het weerstandsvermogen van de provincie om door te gaan met de ambities en het opvangen van tegenvallers. Dat vinden wij heel goed nieuws. In de kaderbrief wordt voorgesteld dat het ratio weerstandsvermogen tussen de 1,4 en de 2 is. Voor de PvdA geeft 1,4 voldoende ruimte om die tegenvallers op te vangen. Wij moeten zuinig zijn, maar in tijden van crisis moeten wij geen geld oppotten.

De vraag is: leren wij van de crisis of laten wij deze kans aan onze neus voorbijgaan? Wij zien goede dingen ontstaan. Mensen kijken meer naar elkaar om, creativiteit wordt geprikkeld en innovatieve ontwikkelingen worden ingezet. De files en de overlast van de luchtvaart zijn verdwenen. Voorlichtingsprogramma's over thuiswerken en spits mijden kunnen opgetuigd worden. Een crisis zorgt ervoor dat dit in een week tijd geregeld is. Met name daar ziet de PvdA kansen. Wij hopen dat er werk gemaakt wordt van thuiswerken en van het spreiden van werk- en schooltijden. Bij dezen dienen wij hierover een motie in.

Motie M37 (PvdA, PvdD): spreid de spits

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen in vergadering op woensdag 8 juli 2020, ter bespreking van de kaderbrief 2021-2024;

constaterende:

- *dat vanwege de maatregelen ter bestrijding van het coronavirus de files op de weg nagenoeg zijn verdampt en maar weinig mensen per OV reisden;*
- *dat ook na de versoepeling van de maatregelen, ondanks een toename van het verkeer tot 90% van voor de coronacrisis¹ de ochtend- en avondspits uitblijven, aangezien veel mensen nog steeds thuiswerken en alleen voor vergaderingen naar kantoor komen;*
- *dat in het hoofdstuk mobiliteit van het klimaatakkoord al is vastgelegd dat er tempo gemaakt moet worden met regionale mobiliteitsplannen;*

overwegende:

- *dat een betere spreiding van auto- en fietsverkeer ervoor zorgt dat er minder wegverbredingen nodig zijn, wat enorme kostenbesparingen oplevert en goed is voor het milieu en de natuur;*
- *dat een gelijkmatiger benutting van het OV gedurende de dag betekent dat de vervoerders met dezelfde capaciteit meer reizigers kunnen bedienen;*
- *dat werkgevers en onderwijsinstellingen nu voor de keuze staan om hun vergaderplanning en lesroosters duurzaam opnieuw in te richten;*

verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *om op korte termijn met het Utrechtse bedrijfsleven en onderwijs blijvende afspraken te maken om de huidige praktijk van thuiswerken en -studeren zoveel mogelijk te handhaven en noodzakelijke afspraken en lessen buiten de spits te plannen;*
- *de Staten hierover voor het einde van dit jaar te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://www.ad.nl/auto/we-rijden-weer-evenveel-als-voor-de-coronacrisis-maar-waar-zijn-defiles~a3412305/>

De VOORZITTER: De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de be-
raadslaging.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Wij zien niet alleen kansen, maar vrezen ook dat de werkloosheid de komende jaren zal toenemen, met name onder mbo-opgeleiden en jongeren. Er zal een verschuiving van banen in de verschillende sectoren plaatsvinden. Ter ondersteuning van deze be-
roepsgroepen zijn wij mede-indiener van de motie arbeidsvoucher in coronatijd, ingediend door
GroenLinks. Deze motie spreekt voor zich.

Wij hebben een bijzonder jaar achter de rug, maar voor de PvdA staan alle mooie ambities van deze
coalitie nog recht overeind. Daar willen wij graag mee verder. Volgens Darwin is het niet de sterkste
of de slimste in zijn soort die overleeft, maar degene die zich het beste aan veranderingen aanpast. Als
wij slimme bestuurders zijn die ervoor zorgen dat Utrecht een sterke provincie blijft, dan passen wij
ons aan aan de veranderingen van het afgelopen jaar. Daarvoor biedt deze kaderbrief alle ruimte.

De heer EGGERMONT (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik vraag mij af of er een commissievergadering
is geweest over dit voorstel, want ik hoor veel nieuwe informatie. In de commissievergadering heeft
de SP aangegeven dat wij het heel belangrijk vinden en dat wij er blij mee zijn dat dit geen zwaar be-
zuinigingsvoorstel is, maar dat het college wil blijven investeren. Dat is volgens ons noodzakelijk in
tijden van crisis.

Tijdens de commissie hebben wij vragen gesteld over de kritische omschrijving van de herprioritering
van de bestaande uitgaven voor het openbaar vervoer. Het antwoord op deze vragen is niet bevredi-
gend genoeg. Wij willen heel helder van het college horen dat er niet bezuinigd wordt op de exploita-
tie van het openbaar vervoer, aangezien er allerlei uitgaven worden gedaan voor de infrastructuur van
het openbaar vervoer. De SP dient daarvoor een motie in.

Veel fracties benadrukken de tijd voor en na corona. Het valt ons op dat sinds 1 juli veel zaken zijn
opgestart, zoals het openbaar vervoer. Wij moeten ons afvragen of hetgeen in de coronatijd is gebeurd
daadwerkelijk doorzet. Een van de punten daarin is dat de mensen meer recht hebben om thuis te wer-
ken. Het voorstel dat zojuist gedaan is om dit te regelen voor de provinciale ambtenaren kan de SP ze-
ker steunen. Volgens ons moeten wij ons echter niet rijk rekenen dat er zulke enorm grote veranderingen
zullen plaatsvinden.

Motie M38 (SP): niet bezuinigen op OV

*Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juli 2020, behandelende agendapunt 13
kaderbrief 2021-2024;*

overwegende dat:

- *er veel nieuwe infrastructurele projecten voor het OV op stapel staan;*
- *de bereikbaarheid van buitengebieden op sommige plaatsen te wensen overlaat;*
- *de exploitatie niet ten koste mag gaan van investeringen;*

dragen het college op:

ervoor zorg te dragen dat er op de exploitatie niet zal worden bezuinigd, teneinde de inwoners te kunnen blijven faciliteren in goed en betrouwbaar OV.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ten aanzien van het statenvoorstel heeft de SP samen met de VVD een amendement ingediend om de voorstellen veel actiever te formuleren. Wij kunnen onmogelijk tegen dit statenvoorstel stemmen, omdat het voorstel is dat wij overal kennis van nemen. Wij zouden geen deel hebben kunnen nemen aan dit debat als wij daarvan geen kennis hadden genomen. Stel dat je tegen dit statenvoorstel stemt, dan zeg je daarmee dat je geen kennis hebt genomen van de voorstellen. Dat is vreemd. Er moeten besluiten genomen worden en wij moeten het college ergens een opdracht toe geven om in de begroting te doen.

Dan de benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit. Hetgeen het college van plan is, gebeurt dubbelop. Dat heeft ermee te maken dat wij onvoldoende een risicoanalyse maken. Het provinciebestuur moet daarin meer stappen zetten. Het is noodzakelijk dat de Staten betrokken worden in de discussie daarover. Het is dubbelop om te zeggen dat de ratio tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit 40% hoger wordt gelegd dan noodzakelijk is. Hierdoor lijkt het alsof er een risico is dat wij niet kunnen duiden. Dat hoort geen onderdeel te zijn van de weerstandscapaciteit.

Ten aanzien van het Copernicus Instituut kan de SP volledig volgen wat de PVV en het FvD daarover zeggen, maar is minder bang dat het daadwerkelijk tot uitgaven gaat komen. Het voorstel om dit uit de kaderbrief te halen, kan de SP wel steunen.

Ten slotte vindt de SP het heel goed dat er kans is om een steunfonds op te richten voor de culturele sector. Wij zijn bang dat er veel dingen gaan omvallen. Wat wij gaan doen is echter te weinig. Hierover zullen wij volgende week verder spreken.

De SP dient een amendement in over de weerstandscapaciteit. Wij hebben bovendien een subamendement. Als het amendement van de VVD wordt aangenomen, zal een van de twee amendementen worden ingetrokken.

Amendement A21 (SP): een goede risico-inventarisatie moet het doel van de provincie zijn

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024;

overwegende dat:

- *de provincie op een goede manier haar risico's zo precies mogelijk moet inschatten;*
- *bij deze inschatting ook grote externe risico's met kleine kans, zoals bijvoorbeeld rampen, wordt meegenomen;*
- *op grond van deze inschatting de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald;*
- *bij deze bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit al rekening wordt gehouden met een opslag, zodat in 90% van de gevallen deze capaciteit voldoende is om alle opgetreden risico's uit de weerstandsreserve te kunnen dekken;*
- *een ratio van 1,4 van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit betekent dat de provincie feitelijk rekening houdt met een niet nader omschreven risico ter grootte van 40% van alle overige risico's en daarmee haar eigen risico-inventarisatie ondermijnt;*
- *het nuttig is om een discussie te voeren welk deel van de weerstandsreserve, indien de ratio boven de 1,0 is, kan vrijvallen om incidenteel in te zetten voor de begroting;*

besluiten:

bij beslispunt 4 de verhouding tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit "1,4" te wijzigen in "1,0.

Amendement A20 (SP): een goede risico-inventarisatie moet het doel van de provincie zijn; sub-amendement bij amendement A18 “kennis nemen van”;

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024 en het amendement kennis nemen van;

overwegende dat:

- *de provincie op een goede manier haar risico's zo precies mogelijk moet inschatten;*
- *bij deze inschatting ook grote externe risico's met kleine kans, bijvoorbeeld rampen, worden meegenomen;*
- *op grond van deze inschatting de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald;*
- *bij deze bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit al rekening wordt gehouden met een opslag, zodat in 90% van de gevallen deze capaciteit voldoende is om alle opgetreden risico's uit de weerstandsreserve te kunnen dekken;*
- *een ratio van 1,4 van de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit betekent dat de provincie feitelijk rekening houdt met een niet nader omschreven risico ter grootte van 40% van alle overige risico's en daarmee haar eigen risico-inventarisatie ondermijnt;*
- *het nuttig is om een discussie te voeren welk deel van de weerstandsreserve, indien de ratio boven de 1,0 is, kan vrijvallen om incidenteel in te zetten voor de begroting;*

besluiten:

in het amendement “kennis nemen van” bij beslispunt 4 de verhouding tussen beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit “1,4” te wijzigen in “1,0.”

De VOORZITTER: De motie en amendementen worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de beraadslaging.

Het woord is aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Na de vele inbrengen start ik met een kort intermezzo. Het is een kort versje van Toon Hermans over landschap:

"Je hoort niets,
en juist dat niets, dat is zo veel,
het is hier heerlijk stil, je hoort de mussen gapen,
hier ben je ver van het nietszeggend gekrakeel,
dit is een stilte, die hier valt, om op te rapen."

In de afgelopen maanden hebben veel mensen tijdens de coronacrisis thuis gezeten, gewerkt, onderwijs gevolgd of gegeven enzovoorts. Het vele thuiszitten leidt ertoe dat mensen graag de natuur ingaan. Even buiten genieten van de natuur en de rust opzoeken. Wij waarderen de natuur en het groen dichtbij in deze tijd nog meer dan voorheen. Dit vroeg om extra inspanning van de handhaving. Ik wil de handhaving en de treinbeheerders die zich de afgelopen maanden zo hebben ingezet hiervoor hartelijk bedanken. Hoe kijken wij terug op de afgelopen maanden? Wat betekent de lockdown voor de handhaving in het gebied? Hoe loopt de samenwerking met de politie? Om voor iedereen groen toegankelijk te maken, is het van belang dat er genoeg groene ruimte is. Het is essentieel dat er voldoende budget is voor de uitvoering van 'groen groeit mee'. De realisatie van nieuwe natuur, groene contour en het beheer van aangelegde natuur loopt al achter. De ChristenUnie hoopt dat het college de ambities verwezenlijkt en bij de begroting de financiën hiervoor neerlegt.

De ChristenUnie ondersteunt het vrijmaken van het budget voor de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Het terugdringen van stikstofemissies en de stikstofdepositie is van groot belang voor een robuuste en diverse natuur in onze provincie.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Rikkoert vraagt voor allerlei zaken extra middelen, zoals het aanleggen van groen. Mijn vraag aan haar is: hoe gaat de coalitie er samen met het college voor zorgen dat het geld uitgegeven wordt. Je kunt voor allerlei zaken geld vragen, maar voorlopig is onze constatering dat gevraagd geld vooral op de plank blijft liggen en leidt tot niks.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Bij de jaarrekening hebben wij gezien dat een heel aantal hectares niet gerealiseerd is. Daar zit onze zorg. Een van de redenen is het budget. Daarom vragen wij daar om. Er zijn nog meer redenen, maar daarvoor zal ik de reactie van de gedeputeerde afwachten bij de bespreking van de jaarrekening.

De VOORZITTER: De heer Dinklo, de heer De Droog en de heer Dercksen hebben hierop een interruptie aangevraagd. De heer Janssen krijgt eerst het woord. Daarna kijk ik of de leden allemaal op hetzelfde punt willen interrumperen. Dan geef ik hen achtereenvolgend het woord.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Rikkoert zegt dat het probleem het budget is, maar dat is het probleem niet. Budget was er te veel en er was te weinig uitvoeringskracht. Meer budget maakt het probleem niet kleiner, maar groter. Onze voorspelling is dat er meer geld overblijft. Wij horen nog niet wat u concreet gaat doen om ervoor te zorgen dat hetgeen waarvoor geld wordt aangevraagd daadwerkelijk wordt uitgevoerd.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Dinklo voor zijn interruptie.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Dank voor het mooie versje van Toon Hermans. Mijn fractie vroeg zich af wat Toon Hermans van windturbines zou vinden.

De VOORZITTER: De heer De Droog heeft ook een interruptie aangevraagd.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een interruptie op de vraag van de heer Janssen, want hij brengt mij wat in verwarring. Wil de VVD sparen of uitgeven?

De VOORZITTER: Als u het goed vindt mag de heer Janssen deze vraag beantwoorden na afloop van de interrupties op mevrouw Rikkoert.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Rikkoert vraagt geld voor groen, maar voor groen heb je ook ruimte nodig. Is mevrouw Rikkoert het met mij eens dat er steeds meer druk komt op de groene ruimte als er elk jaar 100.000 mensen als nieuwe bewoners in dit land worden verwelkomt?

De VOORZITTER: Mevrouw Rikkoert mag de vragen van de heer Dinklo en de heer Dercksen beantwoorden. Daarna zal ik het woord geven aan de heer Janssen.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De ChristenUnie vraagt geld voor de uitvoering van 'groen groeit mee'. In de kaderbrief wordt aangegeven dat dit vooral gaat over de opzet van het programma en dat er pas later financiering wordt gevraagd voor de uitvoering. Wij benadrukken extra dat daarvoor budget nodig is.

Wat betreft de windturbines stelde de heer Dinklo een leuke vraag. Dit versje van Toon Hermans komt uit een verzamelbundel. Hierin ben ik zijn mening over de windturbines niet tegengekomen.

De druk op de provincie zien wij. Daarom hebben wij bij de doelenboom opgenomen dat wij woningen willen realiseren voor mensen die in de provincie Utrecht wonen. Hierin zijn wij niet te uitnodigend dat iedereen hier mag komen wonen.

Wat betreft het personeel en dat het niet uitvoerbaar zou zijn: dat gaat over de hectares. Dat personeel is de afgelopen jaren wegbezuinigd. Trek dat vooral uzelf aan.

De VOORZITTER: De heer Dercksen mag kort reageren en daarna krijgt de heer Janssen het woord.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor mevrouw Rikkoert zeggen dat zij de grenzen van de provincie Utrecht wil dichtgooien. Dat lijkt mij nieuws. Zij wil geen immigranten huisvesten in Utrecht. Kunt u hierop reageren?

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het gaat mij niet specifiek over immigranten, maar dat wij in de doelenboom hebben opgenomen dat wij een goede afweging moeten maken voor wie wij woningen willen bouwen. Dat is voor de mensen die in de provincie Utrecht wonen. Wij moeten daarop geen uitnodigend beleid voeren.

De VOORZITTER: Mijnheer Janssen, weet u de vraag nog die de heer De Droog aan u stelde?

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat weet ik nog al te goed. De heer De Droog vraagt of de VVD extra geld wil of geld wil reserveren. Onze stelling is: wij krijgen het beleid van 2018 en 2019 niet uitgevoerd. In 2020 doen wij er een schep bovenop en in 2021 wil deze coalitie er nog een schep bovenop doen. De VVD zegt: voer eerst het beleid uit dat al vastgesteld en in ontwikkeling is voordat je blijft stapelen met beleid en andere zaken.

Mevrouw Rikkoert maakte een sneer naar de VVD over voorgaande periodes. Wij begrijpen dat de organisatie bezig is met een organisatieontwikkelprogramma. Het is te simpel om alles richting bezuinigingen weg te schijven als de schuld van alles. Wat ons betreft zit er een aantal zaken in de organisatie niet goed die voortvarend worden aangepakt. Geef dat de tijd en de aandacht die het verdient.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat mevrouw Rikkoert haar betoog vervolgt en afrondt.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik was gebleven bij het groen. De aandacht voor groen staat gelijk aan het investeren in welzijn. Die gezonde leefomgeving hebben wij nodig.

Door de coronacrisis konden voedselproducenten hun reguliere afzet niet meer kwijt. Er ontstonden verschillende initiatieven, zoals 'support your locals' om zoveel mogelijk lokale voedselproducenten te steunen en te kiezen voor lokaal voedsel. Van speciaalzaken om de hoek tot boerderijen aan de rand van het dorp of de stad. Deze tendens moeten wij voortzetten. Wij zijn blij dat er in de kaderbrief middelen worden gereserveerd voor de voedselagenda. De afstand tussen de boer en de burgers moet kleiner.

Als wij verder inzoomen op de kaderbrief, dan lezen wij een mooi bericht: er wordt meer budget gereserveerd voor de woon-werkregeling en steeds meer medewerkers van de provincie gaan op de fiets. Dat is goed nieuws. Deze trend moeten wij voortzetten.

De VOORZITTER: De heer Dinklo heeft een interruptie.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Rikkoert zegt 'steun lokaal, koop lokaal'. Dan kan ik concluderen dat zij onze motie over de voucher voor Utrecht absoluut gaat steunen. Dat is de intentie van deze motie. Het geld kunnen wij kwijt en hiermee steunen wij de lokale productie van voedsel.

De VOORZITTER: Als u veel over voedsel praat, dan doet dat wat met mijn trek in de lunch. Ik wil u aanmoedigen om snel de eerste termijn af te maken.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Ik was gebleven bij de fiets. De ChristenUnie vindt het mooi dat er meer geld nodig is voor de medewerkers van de provincie die op de fiets

gaan. Wat ons betreft moeten wij deze trend voortzetten en het zo aantrekkelijk mogelijk maken, zodat steeds meer mensen op de fiets gaan. Hetzelfde geldt voor iedereen in onze provincie.

In de commissie zijn wij uitgebreid ingegaan op de keuze voor de kaderbrief. Wij snappen dat hiervoor is gekozen en weten dat er in de aankomende periode veel kan wijzigen. Wij moeten wendbaar zijn om de coronacrisis te boven te komen. Wij zijn tevreden dat het college koers houdt in de kaderbrief met ambitie en toekomstperspectief voor onze en de volgende generatie. Om dat kracht bij te zetten, zijn wij mede-indiener van de motie van M34, CO₂routekaart voor de provincie Utrecht. Wij kijken uit naar een begroting waarin de ambities voor onze provincie worden waargemaakt. Wij kijken uit naar een glunderbegroting. Er is hard gewerkt door de provinciale organisatie. Wij zijn er nog niet, maar wij spreken wel het vertrouwen uit.

De ChristenUnie wenst Provinciale Staten, het college en de ambtelijke organisatie veel wijsheid en zegen toe.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Tijdens de discussie in de commissie heeft de SGP duidelijk gemaakt dat wij grote moeite hebben met een aantal fundamentele keuzes die in deze kaderbrief worden gemaakt. Het geeft daarom een bevreemdend gevoel dat de Staten alleen geacht worden kennis te nemen van deze brief. Het moet niet gekker worden met de kaderstelling en de wijze waarop de Staten hiermee omgaan.

Deze keuzes zijn een logisch vervolg op de begroting 2020, waarbij wij deze moeite ook onder woorden hebben gebracht. Deze coalitie weigert keuzes te maken tussen de ambities van vijf partijen. Alle wensen worden ongefilterd doorgevoerd in beleid. Dat is makkelijk onderhandelen, maar pakt uit als een dure hobby die onmiskenbare gevolgen heeft voor onze financiële positie. Om het met de woorden van de commissaris eerder vandaag te zeggen: "Dit kan niet, want wij moeten een beetje op onze centen letten in de provincie."

Deze coalitie kiest ervoor het takenpakket van de provincie uit te breiden. Steeds vaker zien wij dat de provincie geld uitgeeft aan zaken die eerder op het terrein van het Rijk of de gemeenten zouden moeten liggen. Dat heeft negatieve gevolgen voor onze financiële positie. Het college heeft besloten reserves te laten vrijvallen. Dat is een goede zaak, want dit komt de transparantie ten goede en daarmee de positie van de Staten. Tegelijkertijd worden deze vrijgevallen reserves direct uitgegeven. Dit heeft gevolgen voor onze financiële positie.

Deze coalitie laat de deur naar belastingverhoging steeds verder opengaan door dit als PM-post op te nemen in de meerjarenraming. De ervaring met PM-posten in de provincie maakt ons nogal huiverig voor de effectuering van lastenverzwaring. Daarmee heeft de SGP grote moeite. 'Wij hebben ambities', proclameren de coalitiepartijen. Het gevolg is dat wij Achmed of Ingrid die met zijn of haar auto naar het ziekenhuis rijdt om schoon te maken op de overvolle intensive care of om mensen te verzorgen in het St. Antonius of het UMC, moeten betalen met een onder- of modaal salaris. Hoe verzint u het?

Wij zijn blij met het voornemen om eerst de begroting goed door te lopen en op zoek te gaan naar mogelijke besparingen om een sluitende begroting neer te leggen. Wij zullen het amendement van de VVD mede-indienen om deze zoektocht wat kaders mee te geven. Een aantal tips hebben wij alvast op een rij gezet en wij horen graag de reactie van GS en de coalitiepartijen hierop.

- De uitgaven voor Natura 2000-gebieden en stikstofmaatregelen zijn incidenteel ingepland. Hiervoor kunnen bestaande budgetten gebruikt worden door deze slim te combineren.
- Het versnellen van de rode opbrengsten in het programma Hart voor de Heuvelrug. Waarom zijn wij daar groot grondeigenaar aan het spelen? Laten wij dat zo snel mogelijk verzilveren en de taak van woningontwikkeling daar leggen waar die hoort, namelijk bij private partijen.
- Het faseren van het programma fiets. In verband met de stikstofmaatregelen kunnen wij de snel-fietspaden niet zo snel aanleggen als gewenst.
- Minder snel introduceren van nieuwe financiële ondersteuningsmiddelen voor de energietransitie. Dit programma wordt geleidelijk uitgerold, zo heeft de gedeputeerde aangegeven.

- Voor het programma binnenstedelijke ontwikkeling kunnen wij op jaarbasis € 1.000.000 minder uittrekken, want uit de bespreking in de commissie bleek dat het niet duidelijk is waaraan de extra middelen worden uitgegeven en hoeveel extra woningen dit oplevert.

Wij betreuren het dat de deur naar belastingverhoging steeds verder opengaat, terwijl er reële alternatieven in de begroting zitten. Daarom steunt de SGP de VVD-motie om de onbenutte belastingcapaciteit uit de weerstandsvermogenbepaling te halen.

Samen met D66 dienen wij een motie in om de schuifruimte te maximaliseren. Dit is een logisch verschijnsel waardoor er in grote programma's niet veel geschoven kan worden zonder actieve informatieplicht of statenvoorstel.

De uiteindelijke stem van de SGP zal afhangen van de besluitvorming op de belangrijke amendementen die tijdens dit gesprek zijn ingediend. Eerder heeft de PvdA aangegeven dat crisis vertaald kan worden als oordelen. Wat dat betreft leven wij in bizarre tijden. D66 zei dat wij onze koers niet moeten laten veranderen door de omstandigheden waarin wij verkeren. Ik wens het college een vaste koers toe onder leiding van een hemelse bootsman: Jezus Christus. Een geloof daarin biedt duidelijkheid; welke crisis daar ook achter staat.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Hoek.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Er is al ontzettend veel gezegd. Het statenvoorstel bevat geen kadernota, maar een kaderbrief. Dit is op hoofdlijnen een indicatie, omdat er nog veel onduidelijk is. Voor de meerjarenbegroting is dat bijna niet te doen. Het coronacrisis, de uitspraak van de Raad van State en de stikstofcrisis zijn nog niet uitgewerkt. Hierin zit een grote onzekerheid. Wij weten nog niet waar het naartoe gaat. Tussentijds bijsturen zodat er meer ruimte overblijft voor 2022-2024 om de beleidsdoelstellingen te bekostigen, is nog niet concreet.

Er worden veel ambities genoemd door de coalitie. Zij wil veel geld uitgeven. 50Plus vindt de volgende zin zeer zorgelijk: "Indien dit onvoldoende ruimte geeft om onze plannen en ambities waar te maken, komt boven de trendmatige verhoging van de provinciale opcenten, de verhogen van de motorrijtuigenbelasting in beeld tot maximaal het landelijk gemiddelde." Men gaat voorbij aan de buitengebieden waar al maanden geen openbaar vervoer is door de coronacrisis. 50Plus was geen voorstander van het invoeren van de buurtbussen en het is nog niet bekend wanneer dit weer gerealiseerd wordt. De inwoners van de buitengebieden hebben een auto om boodschappen te doen in naburige gemeenten. Als de motorrijtuigenbelasting verder wordt opgehoogd dan de trendmatige verhoging, dan ontstaat de situatie dat men dat niet meer kan betalen. Ik hoor niemand over de ouderen met een kleinere beurs die nog wel autorijden. Wij moeten wachten tot er meer duidelijkheid is over hoe wij hiermee omgaan.

De VOORZITTER: Mevrouw Lejeune heeft een interruptie.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor mevrouw Hoek zeggen dat zij niemand hoort opkomen voor het vervoer van ouderen met een kleine beurs. Ik wijs u erop dat dankzij de PvdA er een proef komt voor gratis openbaar vervoer voor de ouderen met een kleine beurs. Dat deze motie in de Staten is aangenomen, betekent dat de meerderheid van de Staten dit een hele belangrijke doelgroep vindt. Helaas is deze proef uitgesteld door de coronacrisis, maar deze gaat er nog steeds komen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! 50Plus is mede-indiener van deze motie. Die proef wordt echter niet in de buitengebieden uitgevoerd, maar in de steden waar altijd wel een bus is. Ik doel op de buitengebieden waar slecht openbaar vervoer is dat alleen nog maar schraler wordt. Door de buurtbussen is er op dit moment al maandenlang geen openbaar vervoer. De gedeputeerde heeft mij wel een antwoord gegeven, maar wellicht kan hij dit in zijn beantwoording verduidelijken.

50Plus heeft een vraag aan de PvdD over het faciliteren van het thuiswerken. De wet flexibel werken kent geen dusdanig recht. Onze vraag aan mevrouw Keller is of zij daarvan op de hoogte is.

De VOORZITTER: Mevrouw Keller mag deze vraag beantwoorden.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! De PvdD en de PvdA verzoeken aan het college van GS om structureel thuiswerken voor provinciale ambtenaren zoveel als mogelijk te borgen en te faciliteren.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Borgen is een recht.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! U bent het toch met mij eens dat de tijden veranderd zijn door deze coronacrisis en dat wij kunnen leren van deze crisis. Het thuiswerken kan een van de punten zijn dat beter gefaciliteerd kan worden. Wie had een half jaar geleden gedacht dat wij via MS Teams zouden vergaderen? Toch doen wij dat.

De VOORZITTER: Ik beëindig deze interruptie. Mevrouw Hoek is aangekomen bij de afronding van haar betoog.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog een andere vraag aan mevrouw Keller over de voedselbossen.

De VOORZITTER: Die vraag kunt u stellen buiten de vergadering.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik zal daarop terugkomen met een stemverklaring.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik wil daaraan toevoegen dat u een vraag kunt stellen aan de PvdD en niet aan mij persoonlijk.

De VOORZITTER: Mevrouw Keller, u had het woord niet. Mevrouw Hoek rondt haar betoog af. Anders blijven wij wachten op de lunch.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik begrijp uw opmerking over de lunch, maar wij hebben geen spreektijden. Mevrouw Boelhouwer gebruikt aan het begin de meeste tijd en ik ben de laatste en moet snel afronden.

De VOORZITTER: Met wat strubbelingen op het einde, zijn wij aan het einde gekomen van de inbreng in de eerste termijn van Provinciale Staten. Ik stel voor dat wij de vergadering schorsen tot 13.45 uur. Dan hervatten wij met de beantwoording van het college. Ik wens u allemaal een smakelijke maaltijd. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 13.14 uur tot 13.45 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Aan de orde is de bespreking van de kaderbrief 2021-2024. U hebt uw inbreng in de eerste termijn kunnen leveren. Ik geef het college de gelegenheid om te antwoorden, beginnend met de heer Strijk.aat uit

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Eerst zal ik ingaan op de concrete vragen aan het college door de fracties van de VVD, FvD en PVV. Daarna zal ik ingaan op vijf amendementen en vijf moties binnen mijn portefeuille. Bedankt voor de dank aan de ambtelijke organisatie die in deze fase met veel planning en control-producten bezig is en heeft opgeleverd. Ik zal uw dank doorgeven. Het is fijn om te horen dat een aantal van u erkenning uitspreekt voor het college dat in deze kaderbrief uitspreekt om de ambities overeind te houden en wil staan voor een wendbaar en adaptief bestuur en daarnaast kiest voor financiële degelijkheid. Dat drieluik was voor een aantal van u herkenbaar. Andere partijen herkennen zich wat minder in dit drieluik, maar hebben wel er wel begrip voor om in deze onzekere tijd met een kaderbrief te komen in plaats van een kadernota.

Dan de vragen en de punten waarop het goed is dat het college een inkleuring geeft. De VVD maakt

zich zorgen over het verloop van de reserves in de komende jaren. Het is goed om vast te stellen dat er twee belangrijke typen reserves zijn. In de bestemmingsreserve zitten de middelen die wij in het verleden apart hebben gezet met een bepaald doel. De algemene reserve bevat de middelen waarvan wij kunnen bepalen waaraan wij dat geld uitgeven. Het klopt dat de bestemmingsreserves in de komende jaren aflopen. Is dat slecht? De VVD stelt dat zij zich daarover zorgen maakt. Ik zal een voorbeeld geven zodat het inzichtelijk wordt wanneer het kleiner wordt gemaakt. Je moet je eigen huis eens in de vijf jaar schilderen. Hiervoor betaal je de schilder € 20.000. Elk jaar leg je hiervoor € 4.000 apart. Het moment is gekomen dat je de schilder de opdracht geeft en dit geld uitgeeft. Dan zegt de VVD dat dit heel slecht is omdat de reserve achteruit gaat. Dit is echter waarvoor het college de bestemmingsreserve bedoeld heeft: om ze te investeren.

De VOORZITTER: De heren Janssen en Dinklo hebben een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb mij uitgebreid voorbereid op het voorbeeld van de schilder, want dit is een oud voorbeeld. Dat klopt. Tegelijkertijd moet je het geld dat je eruit haalt voor de schilder er ook weer instoppen voor iets anders. Wij zitten hier voor de hoofdlijnen en u voor de details. Op hoofdlijnen zien wij dat de reservepositie terugloopt. Als dat in dit tempo doorgaat, dan vinden wij dat een zorgelijke ontwikkeling. Het voorbeeld van de huisschilder is leuk, maar wij kijken graag naar het geheel en zoomen niet in op de details. Wanneer de schilder betaald wordt, dan moet er geld gereserveerd worden voor de auto of de wasmachine die kapot gaat. Kijk naar de totale spaarpot.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb jarenlang trainingen gegeven voor niet-financiële medewerkers. In het voorbeeld van de heer Strijk worden bestemmingsreserves en voorzieningen door elkaar gehaald. Wat de heer Strijk beschrijft is een voorziening en geen bestemmingsreserve. Als je een huis niet schildert, dan moet je dat alsnog laten doen. Bestemmingsreserves zijn plannen waarvan het doel gewijzigd kan worden, mocht er een ander college komen. Voorzieningen zijn voor de zaken die wij niet kunnen wijzigen, omdat het onderhoud gepleegd moet worden. Het is essentieel om dat onderscheid te maken.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De heer Dinklo heeft gelijk. Onderhoud stop je in een voorziening. Daaraan moet wel een plan ten grondslag liggen. Met het illustratieve voorbeeld van de schilder kan dit vrij snel berekend worden. De onderhoudsplannen van de provincie Utrecht zijn nog niet voldoende goed onderbouwd, waardoor wij onvoldoende voorzieningen hebben voor onderhoud. Daarom regelen wij dat via de reserves. Vorig jaar heeft u aan ons de opdracht gegeven om dat te doen. Het college is van plan in de komende jaren onderhoudsvoorzieningen te creëren. Voorlopig halen wij het geld hiervoor uit de reserves. Het geld dat is apart gezet in de reserves waarvan het mooier is om dit met een goed plan in een voorziening te hebben geregeld. Ga je dat geld uitgeven, dan gaat je reserve achteruit. Ik wil het beeld nuanceren dat doorklonk in de eerste termijn vanuit het FvD en de VVD dat dit ernstig en kwalijk is. Als je geld uitgeeft voor een investering of het plegen van onderhoud waarvoor je al die jaren gespaard hebt, dan is dat niet erg en doe je wat je hebt voorgenomen. Het is belangrijk om dat beeld neer te zetten. Een van deze investeringen voor de provincie is voor het grote onderhoud van de (onverstaanbaar). Dat onderhoud begint dit jaar. Het vorige college heeft hiervoor al de plannen gemaakt. Gelukkig hebben wij daar een tramlijn. Dat scheelt vele tientallen miljoenen euro's in onderhoudsinvesteringen. Daarvoor hebben wij jaren gespaard. De heer Janssen heeft hiervoor al het krediet naar de vorige Staten en het vorige college gegeven. Dat deel ik met hem. Het vorige college heeft dit geld goed gespaard en dit jaar gaan wij dat uitgeven. Het is niet juist dat u hierover de alarmbel rinkelt, want wij doen wat het vorige college en Staten al hebben afgesproken te gaan doen.

Daarbij komt dat dit college probeert om de uitgaven inzichtelijker te maken. Een van de grote voordelen die wij zien aankomen bij het stuk dat wij vanavond bespreken richting de jaarrekening, is dat alle verschillende reserves waarin de bedragen niet helemaal scherp waren, vrijvallen en in een grote algemene reserve worden gestopt die heel inzichtelijk wordt. Daarmee weten de Staten wat de vrije ruimte is. Er zit € 103.500.000 in de algemene reserve. Daarvan zeggen wij: zet € 45.000.000 apart

voor de risico's. De rest is algemene reserve en tot uw vrije beschikking. Dat is het tweede type reserve. Door het leegmaken van alle potjes en dit inzichtelijk naar een reserve zetten, stelt het college de Staten goed in staat om te besluiten hoe zij de incidentele algemene reserve wel of niet willen aanwenden of als risicoreserve willen aanhouden. Het is belangrijk om het beeld te nuanceren dat het altijd slecht is als reserves afnemen. Dat is niet zo.

Het is wel een belangrijke vraag of het financieel degelijk is. De VVD stelt dat punt terecht. Het college vindt van wel. Wij zeggen niet voor niks dat wij naar een weerstandsvermogen willen dat 40% hoger is dan factor 1. De risico's worden in beeld gebracht en deze lopen, maar wij stellen voor om meer geld achter de hand te houden uit de algemene reserve voor de toekomstige risico's. Bij het amendement van de SP zal ik uitgebreider ingaan op de risicofactor die de kwalificatie 'ruim voldoende' met zich meebrengt.

De VOORZITTER: De heer Janssen heeft een interruptie.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Samen met de heer Eggermont heb ik uitvoerig over het amendement van de SP gesproken. De vraag is: als je de ruimte op 1.4 zet, betekent dit dat alles wat daarboven zit vrij besteedbaar is? Hoe kijkt het college daarnaar? Wees verstandig en geef het geld dat je niet nodig hebt voor het weerstandsvermogen niet direct uit. Of is dit een soort voor-aankondiging dat alles boven de 1.4 bestemd wordt voor allerlei doeleinden die nog nader te bepalen zijn?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! In dit voorstel heeft het college aangegeven dat wij de ruimte pakken tussen 1.4 en 2. Dit is een marge, omdat de risico's ieder jaar kunnen verschillen. Wij laten een bepaalde bandbreedte ontstaan waardoor het nooit onder de 1.4 mag zakken. Op het moment dat dit boven de 2 komt, dan is dit een vrije algemene reserve die inzetbaar is voor wat de Staten belangrijk vinden. Kortom, de 1.4 is een minimum en de bandbreedte zit tussen 1.4 en 2.

De VOORZITTER: De heer Janssen vraagt het woord. Daarna beëindig ik deze interruptie en geef ik de gedeputeerde de gelegenheid om zijn betoog voort te zetten.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het college zegt dat het ernaar streeft om het weerstandsvermogen onder of op 2 te krijgen. Hiermee wordt het omgedraaid en lijkt het alsof het geld een doel zoekt in plaats van andersom. De VVD-fractie heeft daar moeite mee.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Als u het op deze wijze uitlegt, dan heb ik het niet goed uitgelegd. Op het moment dat onze algemene reserve groter wordt dan factor 2, dan laat het college gelijk aan u zien welk stuk u voor iets anders mag aanwenden. Het college maakt het inzichtelijk als het boven die bandbreedte komt. Het voorstel van het college is om te streven naar een ondergrens van 1.4.

U sprak uw zorg uit over de financiën bij 26 gemeenten. GS deelt deze zorg. Gemeenten geven aan dat het voor hen steeds ingewikkelder wordt om hun begroting rond te krijgen door jarenlange forse bezuinigingen die zij hebben moeten doorvoeren door de decentralisaties van de WMO en jeugdzorg. De provincie krijgt daarmee te maken vanuit haar rol van toezichthouder. In februari hebben wij daarom een brief gestuurd aan het ministeries van Financiën en BZK, waarin wij die zorg uitten. Hierover hebben wij momenteel veel overleg met onze gemeenten en het ministerie van BZK. Het is belangrijk voor u om te weten dat wij in IPO-verband samen optrekken naar het ministerie om het aanhangig te maken en te kijken welke ruimte wij krijgen om hiernaar te handelen. U vraagt om coulance, souplesse en mildheid. Ik heb hierin een wettelijke taak. Dus het gaat over de bandbreedte die BZK daarin meegeeft. Ik herken volledig de zorg die de VVD uit. U mag ervan uitgaan dat wij hierop acteren.

De heer Dinklo had een mooi motto: wanhoopt niet. Onze kaderbrief straalt uit dat dit niet nodig is. Wij zien weliswaar een samenleving in transitie die spannende ambities met zich meebrengt, maar u ziet een college dat met optimisme deze ambities tegemoet treedt en aanpakt. Wij wanhopen niet en

hopen deze positieve houding uit te stralen naar de Utrechters.

U geeft aan dat de reservepotjes niet onnodig opgemaakt moeten worden. In reactie op de opmerking daarover van de VVD-fractie heb ik aangegeven dat het college dit ook niet wil. Wij willen gezonde reserves aanhouden voor ons financiële weerstandsvermogen. Daarboven willen wij dit uitgeven aan de maatschappelijke doelen die wij bereiken. Daartoe kunt u voorstellen doen.

U heeft een paar concrete zorgen waar ik op in zal gaan.

De VOORZITTER: Mevrouw Koelewijn zegt op de chat dat er een echo klinkt en dat u moeilijk te verstaan bent. Ik versta u heel goed. Ik denk dat dit komt door de ontvangst bij mevrouw Koelewijn. Iedereen verstaat u goed. De gedeputeerde vervolgt zijn betoog.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Begroten wij realistisch? Dat is een terecht punt van aandacht. Kunnen wij onze ambities waarmaken? Dat is een streven. Kijkend naar de jaarrekeningen van de afgelopen zes jaar, kunnen wij constateren dat er regelmatig geld is overgehouden. Het college is zich hiervan goed bewust en zal hieraan scherp de lat houden. In de toekomstige begrotingen zullen wij naar het realisme van de ambities kijken. Wij worden zelf soms overvallen door situaties die zich gedurende het jaar voordoen die invloed hebben op de planning. Daarover leggen wij verantwoording af en komen daarop terug bij de jaarstukken. Het is niet juist om bij voorbaat ambitie op te geven. Kortom, het college komt het reële plannen en ambities. Terugkijkend naar het verleden kunnen wij de organisatie hierin scherpen.

Er zit enige nuance in uw voorbeeld over de jaarrekening 2018 waar wij er € 100.000.000 naast zaten. In de jaarrekening 2017 was er een presentatiecorrectie geweest. Dit is een ingewikkeld verhaal en hebben wij toen besproken. De begroting 2018 kon daarop niet meer aangepast worden, want deze was al vastgesteld. Daardoor zit er een verkleuring in het beeld van 2018 en 2019 die ermee te maken heeft dat wij lang achter de feiten aan hebben gelopen met de jaarrekeningen. Uw algemene oproep of wij realistisch begroten is een punt van aandacht bij het college.

De VOORZITTER: De heer Dinklo heeft een interruptie.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Ik wil het wat concreter maken. Het beeld van 2018 is wellicht vertekend, maar niet zodanig als de heer Strijk aangeeft. In 2019 was hij al in functie. De heer Strijk zegt dat de ambitie is om € 510.000.000 uit te geven. Wat doet u als dit niet gebeurt? Welke consequenties trekt u daaruit? U belooft mij dat u € 510.000.000 gaat uitgeven. Mag ik dat zo stellen?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Laat mij een voorbeeld noemen. Wij hebben de ambitie om een fietspad aan te leggen. Dat vraagt een investering van € 10.000.000. Wij verwachten dat dit fietspad tussen oktober en december 2021 wordt aangelegd en nemen het geld daarvoor op in de begroting. Om een bepaalde reden wordt het twee maanden later en gaat het naar het jaar 2022. Dan zullen wij u voorstellen die middelen door te schuiven naar 2022. Als wij middelen gealloceerd hebben voor een project dat niet doorgaat, omdat wij daarover anders zijn gaan denken gedurende het jaar, dan valt dit budget vrij naar de algemene reserve. Dan is het ter vrije beschikking aan de Staten om deze middelen te besteden.

De achterliggende vraag is of het college een begroting indient waarvan wij op voorhand zeggen dat wij dat niet gaan halen. Dat gaan wij niet doen. Dit zijn reële ambities, maar het blijft begroten en kijken naar de toekomst. Er zijn allerlei redenen waardoor iets sneller kan of langzamer gaat en daarover rapporteren wij u. Het college legt hier een reële begroting neer en wij ervaren sommige uitdagingen die op ons afkomen als urgent. Daarmee moeten wij snel aan de slag.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Er wordt € 510.000.000 begroot. Ik kan garanderen dat wij dit bedrag niet compleet gaan uitgeven. Dit is niet realistisch. Wat doet de heer Strijk als blijkt dat in 2020 weer minder wordt uitgegeven? Gaan wij dan eindelijk een begroting wel realistisch maken? Mijn punt is gemaakt.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik herken uw punt. De afgelopen jaren hebben wij vaak geld overgehouden. Het is wel een geruststelling dat het geld niet weg is als wij het overhouden. Dan valt het in de algemene reserve tot uw vrije beschikking.

U vroeg naar het onderscheid tussen incidentele en structurele uitgaven. Dit is geen willekeur zoals het college dit toepast. Integendeel, voor het college kan iets meerjarig incidenteel zijn: meerjarig geef je een bepaald bedrag uit aan een bepaald doel. Dit noemen wij niet structureel, omdat er nog een politiek besluitvormingsmoment komt. Na een aantal jaar zou je kunnen besluiten om het wel of niet door te zetten. Je heb die keuze. Een PS-besluit over een tunnel van € 30.000.000 die in dertig jaar wordt afgeschreven, is een structurele last. Naar vier jaar kun je niet besluiten om te stoppen met het betalen van de tunnel, want deze tunnel ligt er inmiddels. De kosten daarvoor heeft u gemaakt. Als u zegt dat wij de komende jaren gaan intensiveren op binnenstedelijke ontwikkeling vanwege de woningmarktproblematiek, dan zitten wij over vier jaar misschien in dezelfde situatie en hebben wij het geld opnieuw nodig. Hierbij kunt u er ook voor kiezen om deze uitgave na vier jaar stop te zetten. Dat is een keuze die u op dat moment maakt, omdat de woningmarkt wellicht anders is ingekleurd.

Bij incidentele en structurele uitgaven is het criterium of het een politiek besluitvormingsmoment is. Wij merken dat hierover onduidelijkheid is. In de commissie heb ik gezegd dat ik in de tweede helft van dit jaar de financiële verordening hierop scherp wil maken, zodat wij over deze definitiekwestie geen vraagstukken hebben. Die toezegging heb ik u gedaan.

Ten slotte zei het FvD dat het college ervoor kiest om een aantal reserves opzij te laten vallen, zoals de reserve ecoducten, huisvesting en ICT en dat als kapitaallast mee te nemen in de begroting, omdat het college dit mooier vindt. Het opnemen van een kapitaallast laat zien wat huisvesting met zich meebrengt. Dit wordt niet incidenteel, maar structureel gedekt.

U zegt dat de incidentele baten gepakt worden als dekking voor de incidentele uitgaven. Heel formeel loopt dit via de algemene reserve, maar uw punt klopt. Het college pakt deze incidentele baten die via de algemene reserve weer op om een aantal incidentele uitgaven te financieren. Alsnog is het voorstel in de basis goed. Het college vindt het mooier om dingen niet te financieren uit de spaarpotten, maar uit de structurele opbrengsten.

De PVV vroeg naar de € 6.000.000 voor cultuur, terwijl er € 2.000.000 wordt gevraagd bij de kaderbrief. Dat is een boekhoudkundige vraag en heeft te maken met de vraag waaraan wij de middelen willen uitgeven. Wij zien de urgentie om op dit moment ondersteuning te geven aan de culturele sector zo groot, dat wij in 2020 € 4.000.000 willen uitgeven. Vandaar dat wij in de zomernota deze € 4.000.000 regelen. De zomernota krijgt u nog. Dan gaan wij dat boekhoudkundig afhandelen. Dan komt er nog € 2.000.000 in de eerste maanden van 2021. Dit regelen wij in de begroting 2021 en daardoor in de Kadernota 2021. Het bedrag van € 4.000.000 uit de zomernota en € 2.000.000 uit de kaderbrief zijn samen € 6.000.000.

Dan kom ik bij de amendementen. Het amendement A17 komt van de VVD. U stelt voor om de besluitpunten 1, 2 en 3 uit het statenvoorstel te schrappen en te vervangen door een volgordelijk afwegingskader. Het college hecht nadrukkelijk wel aan deze besluitpunten, los van het feit dat u er kennis van neemt of dit vaststelt, maar dat is een ander amendement. Met deze punten stralen wij uit dat wij blijven investeren in onze ambities. Daarbij doen wij eerst dekkingsvoorstellen. Het is belangrijk om eerst helderheid te geven over de indexaties die wij willen toepassen in de begroting. Wij hechten aan het laten zien van die besluitpunten. Daarmee ontraden wij met enige kracht het amendement A17.

De VOORZITTER: De heer Janssen wil hierop reageren.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik snap uit uw reactie op het amendement dat u vast wilt houden aan de ambities van de coalitie. Kunt u er dan op reageren dat wij voorstellen dat de begroting minimaal sluitend moet zijn? Dat betekent dat u de tering naar de nering moet zetten en moet kijken of er nog elders geschrapt kan worden.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik kan u geruststellen: deze gedeputeerde zal uitsluitend met een sluitende begroting komen. Het punt is of ik de begroting met incidentele middelen sluit en hiervoor geld uit de reserve haal. Het college doet daarvoor een voorstel. In deze kaderbrief sluit het meerjarenbeeld structureel. Het laatste jaar zijn de structurele lasten lager dan de structurele baten. Dat is de voorwaarde waaraan wij voldoen. In de jaren daar naartoe is incidenteel extra geld nodig. Dat geld kan uit de reserves gehaald worden, maar het college stelt u voor om ons de opdracht te geven bij de begroting te kijken naar een alternatieve dekking. Zijn er zaken in de begroting die gefaseerd kunnen worden, waardoor er minder incidenteel gedekt hoeft te worden? Die opdracht willen wij zelf ook. Daarbij houd ik het punt van volgordelijkheid in mijn achterhoofd. Echter, ik ontraad het amendement, omdat het meerdere besluitpunten verwijdert.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg wil u interromperen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde was mij net voor, maar ik wijs hem er graag op dat wij spreken over de kaderbrief waarin Provinciale Staten de gedeputeerde kaders geeft om daarmee aan de slag te gaan bij het opstellen van de begroting. De ambities van de coalitie zijn geen kaders die door de Staten zijn vastgesteld. Dan hadden wij over het coalitieakkoord moeten stemmen. Ik benadruk het hanteren van de volgordelijkheid bij het opstellen van de begroting. Hoe kijkt de gedeputeerde daarnaar?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat is de volgordelijkheid van de punten 1 tot en met 6 uit de besluittekst. Dat gaat over de opdracht die u aan ons meegeeft om € 25.000.000 in 2022 en € 10.000.000 in 2021 te vinden. Daarbij wordt gekeken welke zaken daarbij komen door corona. Dit lijstje leg ik naast de voorstellen die wij doen. Het zijn logische criteria en begint met de stellingname dat wij onze ambities overeind houden. Ik begon daarmee bij de start van de eerste termijn van het college. Daarvoor staat dit college. Wij geloven dat de samenleving verandert en dat er maatschappelijke opgaven op ons afkomen die wij gaan inlossen. Dat is een ambitie van het college. De meerderheid van de Staten is hier voor.

In het amendement A18 vraagt u naar het 'kennis nemen van'. De heer Eggermont zei hierop: "Als ik tegen het voorstel stem, heb ik er dan geen kennis van genomen?" Ik zal u melden waarom het college het op deze wijze heeft verwoord. Wij hebben de Staten geen kadernota, maar een kaderbrief gestuurd. Deze kaderbrief is informeel van karakter. Wij hebben nog niet het totale beeld compleet. Op het moment dat wij de kaderbrief schreven, wisten wij nog niet wat onze reservepositie zou zijn eind 2019 en wat de algemene uitkering uit het Provinciefonds zou zijn. Hierover weten wij inmiddels meer. Ook waren wij nog onvoldoende blij met de onderbouwing van de risicoparagraaf. Daar zijn wij nog steeds mee bezig. Kortom, het hele inzicht was nog niet compleet.

Het college vond het lastig om aan de Staten te vragen om alvast in te stemmen met deze kaders. Dan zou u terecht vragen hoe u kunt instemmen met iets als het beeld niet compleet is. Daarom hebben wij ervoor gekozen om de Staten de beste informatie te geven die wij op dit moment hebben en een inkijsje te geven in de richting waaraan wij denken. U kunt hierop reageren en ons in moties bijsturen. Als u het amendement A18 aanneemt en op basis van het huidige inzicht de besluitpunten 1, 2 en 3 vaststelt, dan is het college daar blij mee. Daarom kijk ik zeer warm naar het amendement van de VVD.

De VOORZITTER: De heer Janssen gaat hierop reageren.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt in zijn eerste termijn dat het een kaderbrief is. Dan had u deze ter kennisname naar de commissie kunnen sturen en had het geen statenvoorstel hoeven zijn. Dat vind ik lastig. Het is inherent dat er altijd onzekerheden in het proces zitten. Daarnaast is het een beleidsrijke kaderbrief. Wij zouden dit liever anders zien. Dat heb ik in onze eerste termijn betoogd. Mijn vraag aan u is: wat maakt dat dit een kaderbrief is en geen kadernota? Het lijkt meer op een kadernota die kaderbrief heet.

De VOORZITTER: Ik zie dat de heer Dercksen en de heer Eggermont een interruptie hebben op het-

zelfde punt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een opmerking in het verlengde van de interruptie van de heer Janssen. In de kaderbrief wordt een aantal financiële beslissingen genomen. Komt de gedeputeerde daarop terug om daar een voorstel voor te maken? Immers, wij nemen dit slechts aan ter kennisneming.

De heer EGGERMONT (SP): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde wordt warm van dit amendement. Dat snap ik. Begrijpt hij dat wij vinden dat de coalitiepartijen het lef moeten hebben om dit besluit te nemen op grond van het voorliggende voorstel? Is dat hetgeen dat u daarmee zegt?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De heer Janssen vraagt of de kaderbrief een kadernota is. Het zit daar wel een beetje tussenin. Ik ben het eens met de heer Dercksen dat de kaderbrief een aantal voorstellen en denkrichtingen bevat die het college alvast bij u neerlegt ter kennisname van hoe wij denken de begroting sluitend neer te leggen. Hierdoor kunt u alvast reageren op deze hoofdlijnen. Een kadernota zou een sluitend meerjarenbeeld hebben moeten neerleggen. Wij willen nog een aantal zaken uitzoeken. Wij vragen u om ons een opdracht te geven om naar alternatieve dekingsvoorstellen te kijken. Daarnaast vonden wij het lastig om een definitief sluitend beeld neer te leggen, omdat een aantal zaken nog niet scherp waren op het moment dat wij het stuk schreven. Wij wisten op dat moment nog niet wat de algemene reserve aan het eind van 2019 zou zijn. Inmiddels weten wij daar veel meer van. Wij weten dat deze op € 103.500.000 uitkomt. Dat is extra informatie. Toen de kaderbrief werd geschreven, wist ik nog niet wat de algemene uitkering van het Provinciefonds zou zijn. Een week later stond dat in de meicirculaire. Het was op dat moment onmogelijk om een kadernota neer te leggen, want wij hadden nog geen inzicht in het totale eindplan. Als wij dit echt zo in de begroting zetten, dan besluit u hierover. Met deze kaderbrief laten wij u zien in welke oplossingsrichtingen het college denkt voor het uitwerken van de begroting en vragen wij u wat u ons wilt meegeven.

De VOORZITTER: Dit was een reactie op drie interrupties. De heer Dinklo wil ook een interruptie plegen. Eerst kijk in naar de heren Janssen, Dercksen en Eggermont of deze beantwoording voldoende is.

De heer EGGERMONT (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor nog graag een antwoord op mijn vraag of u vindt dat de coalitiepartijen het lef moeten hebben om dit te besluiten zoals u van plan bent in plaats van alleen maar te besluiten dat wij kennis hebben genomen.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Als het amendement wordt aangenomen en er ligt een besluit om hierover een uitspraak te doen, dan is het aan de coalitie en de oppositie om te bepalen of u dat besluit wilt nemen. De denkrichting van het college is: in een fase waarin wij nog niet alles weten delen wij met u wat wij wel weten, wat wij nog niet weten en in welke hoofdrichting wij denken. Wij vragen geen besluit, maar wat u ons hierin wilt meegeven. Dit was een ultieme poging van het college om in verbinding te staan met u om te horen wat u belangrijk vindt in opmaat naar de begroting. Als u dat scherper zet, dan moet u daarover zelf een uitspraak doen.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! De opmerking van de gedeputeerde dat hij de begroting niet sluitend kan krijgen, vind ik bizar. De begroting kun je heel simpel sluitend krijgen, namelijk door minder plannen uit te voeren. Wij voeren hier typisch links beleid. Ik heb allemaal prachtige plannen, maar kijk eerst hoeveel geld ik heb. De opmerking dat de begroting niet sluitend gemaakt kan worden, is een rare opmerking voor de gedeputeerde van financiën. Als hij plannen niet groot, dan is de begroting sluitend.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat de heer Strijk kort op deze opmerking mag reageren en daarna zijn beantwoording voortzet.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De context waarin ik dit zei was dat de in-

formatie op het moment van het opstellen van de kaderbrief nog onvolledig was om op dat moment alle vragen te beantwoorden. Ik kreeg de begroting nog niet sluitend, omdat ik bepaalde informatie nog niet had. Langzamerhand komt deze informatie binnen. Tegen de tijd van de begroting heb ik nog meer informatie en dan presenteren wij u een sluitende begroting. Het college zal altijd een sluitende begroting bij u inleveren. Wij mogen niet anders. Ik ben het niet eens met de heer Dinklo.

Ik zal de besluitvorming op dit amendement afwachten. Ik heb uitgelegd waarom het college het op deze wijze heeft opgeschreven. Dit was een ultieme poging om u de ruimte te geven om wel uw denken aan ons mee te geven. Bij de begroting gaan wij besluiten.

Dan kom ik bij het amendement A19 van het FvD. U stelt voor om een bedrag van € 35.000.000 uit de reserves te halen en in vorm van vouchers ter waarde van € 25 aan iedereen in Utrecht te geven. Het college is zeker geen voorstander van het onnodig oppotten van reserves. Wij proberen op elke manier inzichtelijk te maken welk deel van de reserves vrij beschikbaar is. Tevens zijn wij voorstander van een gezonde financiële positie en geven aan welke reserves wij apart zetten voor de toekomstige risico's. Wil je die algemene reserve in de vorm van vouchers uitkeren of investeren in maatschappelijke opgaven die dit college belangrijk vindt? Daarover kunnen wij van mening verschillen. Ik weet dat het FvD een aantal maatschappelijke opgaven anders ziet dan dit college. Het college ziet een aantal uitdagingen op de provincie afkomen die wij willen invullen. Het is een sympathiek voorstel om iedereen € 25 te geven, maar wij geloven niet dat dit de beste aanpak is. Wij willen onze middelen aanwenden om investeringen te doen voor de toekomst van Utrecht.

Het amendement A20 gaat over de risico-inventarisatie. Ik complimenteer de heer Eggermont met zijn voorstellen, want daarmee maakt hij de spelregels heel helder. Zo ook in het verleden met zijn voorstellen voor de kengetallen en de indexatie. Met zijn spelregel ben ik het niet altijd eens, maar ik ben blij met de discussie om deze helder te maken. Het college denkt dat het goed is een weerstandvermogen met een factor tussen de 1.4 en 2 te hebben. Elk jaar worden de risico's berekend en in de reserve wordt een bedrag apart gehouden dat minimaal 1.4 keer zo groot is en het mag zelfs 2 keer zo groot zijn. U stelt voor wat scherper aan de wind te zeilen en de factor op 1 te zetten. Dat vind ik typisch een uitspraak voor de Staten, want dat is het kader waarbinnen het college dient te handelen. Dan hebben wij daarover geen gezeur als de definitie helder is. Waarom denken wij wel dat 1.4 prettig is? De risico-inschattingen verschillen van jaar tot jaar. Als je dit strak zet op 1, dan betekent dit dat er elk jaar een bedrag bij of uit moet. Door de bandbreedte hier boven te zetten, heb je wat lucht en niet jaarlijks een zoektocht naar het weerstandsvermogen. Mocht er zich een keer een risico voordoen en je haalt geld uit de reserve, dan hoeft deze niet direct het volgende jaar aangevuld te worden. Dat is bij een factor 1 wel het geval. Een factor van 1.4 geeft ons enige buffer. Het is mooi dat dit amendement er ligt en ik hoop dat uw Staten hierover een uitspraak doen. Het college staat hierin neutraal, maar heeft niet zonder reden voorgesteld om het weerstandsvermogen tussen de 1.4 en 2 te zetten.

De VOORZITTER: De heer Eggermont heeft een interruptie.

De heer EGGERMONT (SP): Mijnheer de voorzitter! Het klinkt heel abstract, maar een factor van 1.0 betekent dat de beschikbare capaciteit net zo groot is als de benodigde capaciteit. De gedeputeerde gaf een voorbeeld waarin het geld dat uit het weerstandsvermogen wordt gehaald als een risico zich voordoet, daarna weer moet worden aangevuld. Dat is het risico. Het is de vraag of je dit moet aanvullen. Wat ons betreft is de factor 1.4 arbitrair. Ik snap het verhaal over de schommeling, maar men moet er in eerste instantie alles aan doen om een goede risico-inventarisatie te maken. Daarover moeten wij met elkaar spreken. Over het schommelen van jaar tot jaar kunnen afspraken gemaakt worden, bijvoorbeeld dat GS bij de volgende begroting niet meer dan een bepaald deel mag inzetten als het weerstandsvermogen boven de factor 1 komt. Op die manier blijft de discussie helder.

De VOORZITTER: Dit was een betrekkelijk lange interruptie. Zie dit niet als een uitnodiging voor de gedeputeerde om hier even lang op te reageren. Het is helder dat u op dit punt van mening verschilt. De gedeputeerde heeft aangegeven hoe het college naar het amendement kijkt.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb hierover een laatste opmerking. De factor 1.4 is arbitrair. Dit had ook 1.3 of 1.5 kunnen zijn. Wij zijn op de norm gaan zitten van het BBV voor een kwalificatie 'ruim voldoende'. Tussen de factor 1 en 1.4 adviseert de commissie BBV als 'voldoende'. De factor 1.4 tot 2 als 'ruim voldoende' en boven de factor 2 als 'uitstekend'. Het college gaat voor de kwalificatie 'ruim voldoende'. Vandaar dat wij hebben gekozen voor de factor 1.4 tot 2. Dat is het laatste argument dat ik u meegeef. Het college wacht af hoe uw Staten besluiten.

In de motie M28 van de VVD geeft u aan dat de ruimte in de motorrijtuigenbelasting te verhogen tot aan het wettelijk maximum en dit niet mee te nemen in de structurele weerstandscapaciteit. Dat is een lastige motie, want dit lijkt op de redenatie: als ik niet kijk dan is het er niet. Die ruimte is er. Het is een feit dat de opcenten van de provincie Utrecht onder het wettelijk maximum zitten. Het is een feit dat de opcenten in de provincie Utrecht vergeleken met de gemiddelde opcenten in alle provincies aan de lage kant zijn. Noord-Holland zit nog lager en daarna is Utrecht de provincie met de laagste opcenten. Ik kan doen of dit niet waar is, maar het zijn de feiten. Wij presenteren u de feiten. Het is een politiek oordeel of u daar wat mee wil doen of niet.

De VOORZITTER: De heer Janssen wil interrumperen.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Volgens dezelfde redenering zouden er bezuinigingsmogelijkheden in de weerstandscapaciteit moeten worden opgenomen. Waarom doet u dat niet? Het is een feit dat wij zonder enige pijn de coalitie-ambities kunnen schrappen. Dat neemt u niet op in de weerstandscapaciteit en dit wel. Daar wringt het.

De VOORZITTER: Ik zie dat mevrouw Hoek een opmerking heeft. Is dat een interruptie?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! De heer Strijk zegt dat de opcenten van de provincie Utrecht lager zijn dan het gemiddelde. Tijdens de commissievergadering heb ik gevraagd naar een uitwerking van de lijst waar Utrecht staat ten opzichte van de andere provincies qua inwoners en aantal gebruikers. Hierdoor wordt het verschil tussen de provincies inzichtelijk. Het is niet correct om te zeggen dat de opcenten in Utrecht onder het gemiddelde zitten en wij dit daardoor kunnen verhogen.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De lijst met de percentages maakt deel uit van de kaderbrief. Mijn excuses als ik u verkeerd heb begrepen. Tijdens de commissie heb ik uw vraag wel gehoord, maar hierover geen technische vraag gezien. Ik had niet het gevoel dat u tijdens de commissie een technische vraag stelde die u graag beantwoord zag. Het lijstje in de kaderbrief met de percentages per provincie lijkt mij voldoende.

Laatst hebben wij een interessante discussie gehad in de Financiële Auditcommissie hoe je aan de hand van een aantal kengetallen kunt kijken of je financieel degelijk begroot. Dan kijk je naar de exploitatie. Wat gaat er jaarlijks uit en wat komt er jaarlijks binnen. Is dat structureel in evenwicht? Wat is het schuldquotum, de vermogenspositie en de risicoparagraaf? Een van die indicatoren is de mogelijkheid om de belastingcapaciteit te vergroten. Als deze al aan het maximum zit, dan is dat nul. Wij zitten niet aan het maximum. Het is een cijfer dat je mee mag nemen bij de weging hoe je ervoor staat. Dat u het hier niet mee eens bent, is een politieke stellingname. Dat mag, maar het is vreemd als je daardoor het cijfer niet wilt zien. Het is een reëel feit dat wij kunnen neerleggen. Dat hebben wij in de Financiële Auditcommissie afgesproken. Daarmee ontraadt het college deze motie.

De VOORZITTER: De heer Janssen mag tot slot een interruptie plegen op dit punt.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is een feit dat er bezuinigd kan worden. Dat neemt u niet mee en dit wel. U gaat selectief om met feiten. Daarmee maakt het college een politieke afweging die bij de Staten hoort te liggen. Of u presenteert dit allebei of geen van beide. Mijn fractie heeft moeite met deze politieke afweging.

De VOORZITTER: Uw punt is duidelijk. Ik vraag de heer Strijk om zijn beantwoording af te ronden.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De motie M30 van de PvdA en GroenLinks gaat over vouchers voor de onderwijs arbeidsmarktagenda. In de task force-brief hebben wij gerapporteerd dat wij bezig zijn met een pilot over vouchers voor het behoud van vakmanschap in de techniek. De mensen die hun baan kwijtraken door corona kunnen een beroep doen op een voucher en een opleiding gaan volgen naar de technieksector. Het college kijkt graag hoe wij deze pilot kunnen verruimen richting de sector van de bouw, het onderwijs, de zorg of ICT. Wij kijken zeer belangstellend en warm naar deze motie. Als u deze aanvaardt, dan zijn wij daar blij mee.

De motie M31 gaat over het Copernicus Instituut. Daarin wordt in de overwegingen meegegeven dat het niet is uit te leggen aan mensen in Utrecht dat wij dit zouden doen. Het college is van mening dat dit wel is uit te leggen aan mensen in Utrecht als je dit doet. Utrecht heeft een hele sterke economie. De werkloosheid ligt hier onder het nationaal gemiddelde. Dat komt doordat wij een economisch competitieve regio zijn. Voor de vierde keer op rij is Utrecht erkend door Europa in een vergelijking van heel veel regio's. Dit heeft voor een deel te maken met de belangrijke motor in onze economie, namelijk ons innovatievermogen. Wetenschappelijke instituten doen nieuwe ontdekkingen die leiden tot nieuwe producten, diensten, werkgelegenheid en bedrijven. Daarin is Utrecht goed. Nieuw is echter een continuüm. Wat vandaag nieuw is, is morgen oud. Er moet blijvend geïnvesteerd worden in de innovatiekracht. Wat wij voorstellen is om een gerenommeerd instituut dat weg moet door de Brexit naar onze regio te krijgen. Dit instituut versterkt het innovatiesysteem van deze provincie waaruit in de toekomst banen voortkomen. Dat durf ik aan Utrechters uit te leggen. Dit zijn de banen van haar of hem in de toekomst of afgeleid hiervan. Alle kenniswerkers zorgen ervoor dat er gebouwen moeten worden neergezet, zij eten een broodje, er komt een accountant en een installatiebedrijf binnen, er rijden taxi's naartoe en daar gaan hotelgasten op bezoek. Het is een versterking van het economisch cluster in een segment dat in de toekomst belangrijk wordt voor alles rondom algoritmes, zoals weersvoorspellingen en klimaatvoorspellingen. Dit is een unieke kans waarbij de concurrentie uit Barcelona, Bologna of Toulouse mee zou kunnen doen.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Vanuit de opbouw van de economische piramide met topkennis en alle afgeleiden daarvan, kan ik de uitleg volgen. De gedeputeerde haalt als voorbeeld aan de bouw en het broodje dat de medewerkers eten. De bouw is echter stilgelegd door PFAS en stikstof en het college werkt eraan om boeren ongewenst te verklaren in de memo's. Hoe gaat u aan de Utrechters uitleggen dat er met de huidige populatie blijkbaar al problemen zijn en dat de commissie Remkes zegt dat niet alles kan, terwijl u er wel aan gaat trekken om partijen vanuit Groot Brittannië hier extra te vestigen?

De VOORZITTER: Mevrouw Hoek krijgt het woord voor een interruptie op hetzelfde punt.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik had eerder het woord gevraagd bij de opmerking van de gedeputeerde over het tabelletje van de opcenten. Dat is dezelfde tabel als wij in de commissie gezien hebben. Het tarief in Drenthe staat op 92. Ten opzichte van hoeveel auto's is dat? Drenthe is een kleine arme provincie die veel geld nodig heeft. Voor Groningen geldt hetzelfde. Het tarief van Utrecht is lager, maar hier rijden veel auto's. Onze opbrengst is in verhouding veel hoger. Dat verschil hoor ik graag. Ik zal hiervan een technische vraag maken die ik morgen indien. Ik hoop dat ik de beantwoording krijg voordat wij de begroting behandelen.

De VOORZITTER: Ik vraag u om net als de anderen het woord 'inter' te typen, want dan herken ik dat als een interruptie. De heer Dercksen mag een interruptie plegen. Daarna krijgt de heer Strijk het woord om te reageren op wat de heer Van den Dikkenberg en u gezegd hebben.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dat er gebouwd moet worden en dat installaties onderhouden moeten worden. Dat is het probleem, want dat moet belasting-

betaler betalen. Daarom staat in de motie dat wij alle bedrijven en instituten van harte welkom heten, maar wij kunnen niet voor EU instituten huisvesting en scholen verzorgen terwijl zij geen inkomstenbelasting hoeven te betalen. De andere overwegingen ga ik niet herhalen. Mijn bezwaar is dat wij een status aparte creëren voor een EU-instituut. Dat is wellicht aan de kiezers van de heer Strijk uit te leggen, maar aan heel veel andere mensen niet.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Op het Utrecht Science Park zitten bedrijven die dingen zelf betalen en daar zitten kennisinstituten die vaak voor een groot deel met publiek geld gefinancierd worden. Dat geldt bijvoorbeeld voor de universiteit, voor een deel voor de UMCU en het RIVM. Wij zoeken een combinatie tussen deze kennisinstituten die deels publiek gefinancierd worden met privaat bedrijfsleven. Wij zoeken naar de synergie en de nieuwe werkgelegenheid die daaruit voortkomt. Dit gaat over innovatiekracht en verdienvermogen op de lange termijn. Ik herken dat er op de korte termijn vragen spelen rondom PFAS. Wij zijn volop bezig met het vinden van oplossingen hiervoor. Het Copernicus Instituut gaat over het verdienvermogen van Utrecht op de lange termijn. Daarvoor vragen wij geld van de belastingbetaler, omdat daarmee wordt gezorgd dat Utrecht in de toekomst innovatief blijft en nieuwe ontdekkingen doet die onze samenleving in de afgelopen decennia verder hebben gebracht. Het is overigens goed om ons te realiseren dat veel van dit instituut betaald wordt door alle Europese landen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Het UMC en de universiteit betalen hun eigen huisvestingslasten en de mensen die daar werken, betalen inkomstenbelasting. Het is dubbelop. Dat is niet te verkroppen omdat het een EU-instituut is.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Het punt van de heer Dercksen klopt. Het college wijst hier op het belang om te blijven investeren in de innovatiekracht, het vernieuwingsvermogen en de economie van de toekomst.

De motie M34 gaat over de CO₂-routekaart voor de provincie Utrecht. In eerste instantie leek deze motie mij overbodig, omdat wij met de voorstellen naar u toekomen over wat dit betekent voor onze eigen huisvesting. Ik hoorde echter in de eerste termijn dat dit verder gaat dan huisvesting. Het gaat over een bredere scoop op onze bedrijfsvoering en in welke mate wij daarop beleid kunnen formuleren in de CO₂-routekaart. Het lijkt mij goed dat wij richting de zomer van 2021 rapporteren wat mogelijk is. Als u deze motie aanneemt, dan zullen wij deze uitvoeren. Deze motie kan het college omarmen.

De motie M36 gaat over het faciliteren van thuiswerken. De provincie medewerkers konden voor corona al plaats- en tijdsafhankelijk werken. Het feit dat wij zo snel konden schakelen naar het thuiswerken kwam doordat wij de techniek hiervoor al gefaciliteerd hadden. Door het mega-experiment in onze samenleving met thuiswerken, zien wij hiervan de voordelen. Het college wil dit voortzetten. Hiervoor moet een aantal zaken goed uitgewerkt worden. Voldoet dit binnen de huidige Arbo-wet en regelgeving en wat is daarvoor voorwaardelijk? Wij zien dat het belangrijk is om mensen wel met regelmaat op een kantoor bij elkaar te kunnen brengen, al is het maar voor een ander type van vergaderen en brainstormen en je verbonden blijven voelen met de organisatie. Het zou een combinatie moeten worden van thuiswerken en af en toe op het provinciehuis aanwezig zijn en samenwerken. In het komende jaar zullen wij rapporteren hoe wij dit willen oppakken, want ik herken de kansen die hier liggen. Eigenlijk is daarmee de motie voor het college overbodig. U roept ons op iets te doen wat wij al inzien en doen. Ik begrijp dat u politiek het statement wilt maken. Ik kan u geruststellen dat wij dit al uitvoeren.

De VOORZITTER: De heer Dercksen heeft nog een interruptie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Ik heb twee afrondende vragen voor deze gedeputeerde en zijn portefeuille. De gedeputeerde heeft een antwoord gegeven op mijn vraag over het noodfonds van € 6.000.000 voor de culturele sector. Hij zei dat € 2.000.000 in de begroting zit voor volgend jaar en € 2.000.000 in deze kaderbrief. Het statenvoorstel waarin dit geregeld is, spreekt over € 5.250.000 die vrijgemaakt moest worden voor deze operatie. Binnen de culturele portefeuille was er

€ 750.000 vrijgemaakt. Ik krijg de indruk dat dit antwoord vrij ad hoc is samengesteld. Laat die som dan kloppen.

Dan heb ik nog een vraag gesteld over de opmerking in de statenbrief dat alle sectoren last hebben van de negatieve effecten van de klimaatverandering. Als wij de feiten presenteren, dan zou ik graag van de heer Strijk horen welke sectoren last hebben van een graadje meer. Anders moet u dit niet opschrijven.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De laatste vraag zal gedeputeerde Van Essen beantwoorden. Het is niet zo dat deze portefeuillehouder al uw vragen beantwoordt. Mijn uitleg over het noodfonds was misschien te kort door de bocht. De € 6.000.000 bestaat uit € 2.000.000 in het jaar 2021 dat geregeld moet worden in de begroting en de Kadernota is de opmaat naar de begroting. De € 4.000.000 die nog in dit jaar wordt uitgegeven komt bij de zomernota en wordt gedekt door € 750.000 uit het eigen budget van cultuur en € 3.250.000 uit de algemene reserve.

De VOORZITTER: Daarmee is dat punt opgehelderd. Ik zie dat mevrouw Keller een interruptie heeft aangevraagd.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik heb nog een vraag aan de heer Strijk naar aanleiding van onze motie over het faciliteren van thuiswerken. Wanneer worden wij geïnformeerd over de stappen die daarin zijn genomen?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Mag ik deze vraag aan het eind van deze termijn beantwoorden? Dan zal ik de planning ambtelijk navragen, zodat ik u een exact antwoord kan geven op deze vraag.

De VOORZITTER: Dat is prima. Wij komen straks bij u terug. Ik geef het woord aan gedeputeerde Bruins Slot.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Boelhouwer en de heer De Droog hebben vragen gesteld over de verschillende natuuropgaven die gerealiseerd dienen te worden en hoe de samenloop daarin is. Natuurlijk hebben wij de opgave 'groen groeit mee'. Daarop zal de heer Van Essen ingaan. Als het gaat over de natuuropgave, dan hebben wij de harde natuuropgave binnen het NNN met de internationale opgave van 2021 en het bereiken van de totale opgave in 2027. In de jaarrekening 2019 hebben wij aangegeven dat wij vorig jaar een minder goed jaar hebben gedraaid. De komende jaren gaan wij die hectares inhalen en ervoor zorgen dat de NNN-ontwikkeling plaatsvindt. Daarnaast klopt het dat er een nieuwe gezamenlijke bossenstrategie wordt opgezet met het Rijk en de provincies. Daarbij ligt de vraag voor aan de Staten om in september aan te geven of zij een Utrechtse bossenstrategie willen. Het lijkt mij goed om in de uitwerking van de opgave van de bossenstrategie ervoor te zorgen dat wij een koppeling kunnen maken met de NNN-opgave. Daarnaast speelt het vraagstuk rondom de groene contour. Dat valt buiten de hectares van de NNN, maar binnen datgene dat eerder de EHS was en met het akkoord van Utrecht en het wegvallen van de gelden daarvoor geschrapt is. Die uitwerking volgt in het najaar. Die hectares, de omvang daarvan en de ambities worden duidelijk in het plan van aanpak. Er lopen twee pilots: een van de duurzame landbouw met natuur en een pilot van het Utrechts Landschap. Dat moet ons een concreter beeld geven over wat precies kan worden toegevoegd. Er is veel werk in uitvoering en wij hebben een harde opgave waarin wij de komende jaren meters moeten maken om ervoor te zorgen dat wij deze realiseren.

De VOORZITTER: De heer De Droog heeft een interruptie aangevraagd.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Moeten wij meters maken of gaan wij meters maken?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Wij gaan meters maken, want wij moeten de opgave realiseren. Als je meters gaat maken, dan moet je dat doen. Dat hangt met elkaar

samen. Dank voor deze correctie.

Daarnaast komt de natuuropgave er extra bij in de Natura 2000-gebieden en daaromheen vanuit het Rijk in het kader van stikstof. Wij zijn met het Rijk in gesprek over hoe wij dat op een goede manier kunnen oppakken. Waarschijnlijk wordt dat de aanpak proclamaties. Als ik de hoofdlijnen daarvan meer helder heb, dan wil ik de Staten informeren over wat het traject van het Rijk wordt en welke stappen daarin gezet worden. Dat maakt het duidelijker waaraan wij het bedrag van € 300.000.000 per jaar dat door het Rijk beschikbaar is gesteld kunnen uitgeven en welk deel wel of niet valt binnen de provincie Utrecht. Dat is het onderwerp van gesprek.

De heer Van den Dikkenberg zei dat gelden met elkaar gecombineerd moeten worden wanneer wij bezig gaan met stikstof. Dat is een vraag die mevrouw Van Gilse eerder in de commissie RGW gesteld heeft en zei dat bodemdalingsvraagstukken gecombineerd moeten worden met de stikstofopgave. Zeker op het moment dat daar een verbinding te leggen is, moet dat gebeuren. Het opzetten van een hoger grondwaterpeil heeft een positief effect op de vermindering van de stikstofuitstoot.

Gedeputeerde Van Muilekom is niet aanwezig. Dat betekent dat ik voor deze periode de sociale agenda overneem. Daar zal ik op terugkomen nadat ik de motie M35 heb behandeld.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een interruptie.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor u veel dingen zeggen die ons goed in de oren klinken, maar wij zien in het najaar graag meer van wat wij waar terugvinden. Wij zien dat er stappen worden gezet, maar het schiet tekort als wij na drie jaar moeten besluiten dat wij vooral plannen hebben gemaakt om stappen te zetten.

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om te reageren op een eerdere opmerking van de heer Van den Dikkenberg dat de provincie het aantal boeren wil minimaliseren. Dat is niet de bedoeling van dit college. De bedoeling is wel om op weg te gaan naar een duurzamere landbouw.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Boelhouwer stelt een terecht vraag. In het kader van de bossenstrategie ga ik een informatiesessie met de Staten plannen om te vragen naar de opvattingen en ideeën hierover. Het lijkt mij goed om dit onderwerp erbij te pakken. Dan kunnen wij het gesprek aangaan. Dat is de toezegging die ik aan mevrouw Boelhouwer doe. In deze informatiesessie kan ik u een beeld geven van wat wij met de bossenstrategie gaan doen, hoe het staat met de andere opgaven op het gebied van natuur en waar dat landt in de provincie. Dan kunnen wij daarover van gedachten wisselen.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg heeft een interruptie.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Mevrouw Bruins Slot heeft een mooi antwoord gegeven over het verenigen van verschillende opgaven. Ik had als doelstelling neergezet om minder incidenteel geld apart te zetten voor de stikstofcrisis door daarvoor openstaande budgetten te gebruiken. Denk bijvoorbeeld aan de kansen die ontstaan rond de Natura 2000-gebieden. Door stikstof en natuurontwikkeling samen op te pakken, kunnen wij hier een bredere natuurontwikkeling neerzetten die niet binnen de kaders van de groene contour past. Zo kunnen bestaande budgetten gebruikt worden om zaken te versnellen en te verbreden. Daarop hoor ik graag een reactie van de gedeputeerde.

In reactie op mevrouw Boelhouwer: dit college legt documenten neer waarin het agrarische activiteiten in gebieden ongewenst verklaart. Dat is een minimalisatie in landbouwgebieden.

De VOORZITTER: Ik stel voor dat deze discussie is afgerond voor dit moment. Mevrouw Bruins Slot mag de vraag van de heer Van den Dikkenberg beantwoorden.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! In de bestaande natuuropgave op

basis van het natuurpact, het pact dat wij een aantal jaren geleden hebben gesloten met het Rijk, zitten niet specifiek stikstofgelden. Een aantal van de maatregelen die wij op dat gebied doen, kunnen wel een positieve bijdrage leveren. Daarnaast is er een bestemmingsreserve opgenomen in het voorstel rondom de leidraad die volgende week op de agenda staat. Deze bestemmingsreserve van € 10.000.000 is bedoeld om specifiek een bijdrage te leveren in de gebiedsgerichte aanpak, want een van de pijlers van deze leidraad is het bevorderen van de innovatie in de agrarische sector. Een maatregel zoals het emissiearm maken van een stal, die door de overheid gesubsidieerd wordt, kost enkele tonnen. Deze tonnen kan ik niet zo snel ergens anders vandaan halen. De raming van de € 10.000.000 die de voorfinanciering van de opkoop van agrarische bedrijven behelst, bevat een rekensom om dit soort zaken te financieren. Daarnaast moeten wij kijken of wij het geld dat wij gaan besteden goed kunnen koppelen aan de stikstofopgave.

Dan kom ik bij de motie M35 over de voedselbossen. Dit is een sympathieke motie die ik ontraad. De motie is sympathiek, omdat deze de doelstelling onderschrijft van de positieve bijdrage van voedselbossen aan de transitie van de landbouw, duurzaam en gezond voedsel en de gezonde leefomgeving. Ik ontraad deze motie echter, omdat de huidige Green Deal eind 2020 afloopt. Uit navraag blijkt dat de betrokken partijen bij de Green Deal bekijken of zij wel of geen nieuwe Green Deal Voedselbossen vanaf 2021 willen opstarten. Aan mevrouw Keller doe ik de toezegging dat ik de Staten aan het eind van het jaar informeer of er wel of geen Green Deal voedselbossen in 2021 komt en of wij daaraan zullen deelnemen. Wij zien dat de doelstellingen die hiermee bereikt worden aansluiten bij de doelstellingen van de provincie, bijvoorbeeld in de landbouwvisie.

Zoals ik aangaf heb ik het deel van de portefeuille van gedeputeerde Van Muilekom over de sociale agenda overgenomen. Gedeputeerde Van Muilekom heeft toegezegd dat er binnenkort, waarschijnlijk vandaag, een brief aan de Staten wordt gestuurd over de stand van zaken van de sociale agenda, om daarna verder met de Staten van gedachten te wisselen over de invulling van de sociale agenda. De noodzaak van deze sociale agenda staat nog steeds als een paal boven water. Het punt dat in de breed gesteunde motie van GroenLinks naar voren wordt gebracht, sluit aan op de doelstellingen van de sociale agenda. In de sociale agenda wordt door de pijler inclusie continu aandacht besteed aan de thema's mensenrechten, racisme en discriminatie. In die zin is de sociale agenda in lijn met de motie. In de sociale agenda willen wij aandacht opnemen voor inclusie. Daarbij gaat het over het tegengaan van discriminatie en racisme. Deze agenda is nog in ontwikkeling. Dat betekent dat de wijze waarop wij dat willen doen verder in samenspraak met de partners en de Staten wordt ingevuld. Dat kunnen wij doen naar aanleiding van de statenbrief, zodat wij in de volgende statencommissie met elkaar kunnen spreken over hoe dit op een goede manier kan worden gedaan. Daarom ondersteun in deze motie.

Tegelijkertijd vroeg de heer Dercksen om een update over de lhbtv-vriendelijke provincie en de gesprekken die daarover gevoerd worden. Wij zijn in gesprek met de gemeenten Utrecht en Amersfoort, met COC, met Art. 1 Midden Nederland en met Movisie. Hierin gaat het over de concrete vraag hoe wij hieraan een beter invulling kunnen geven. Ook zijn wij sinds 2020 betrokken bij het interprovinciaal overleg van de regenboogprovincies. De ideeën die deze gesprekken opleveren worden uitgewerkt in een projectplan en dat zullen wij aan de Staten voorleggen.

Daarnaast heeft de heer Dercksen de motie M32 ingediend over de opmerking dat Utrechters geen racisten zijn. Dat is een motie waarin een uitspraak van Provinciale Staten wordt gevraagd en niet van Gedeputeerde Staten. Deze laat ik aan Provinciale Staten om daarover een oordeel te vormen.

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan gedeputeerde Van Essen.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dank aan de Staten voor de vragen. Er zijn vijf vragen gesteld en een motie ingediend waarop ik nader zal ingaan. Dit begon met een vraag van de heer Westerlaken of het college nog steeds denkt dat de Omgevingswet 1 januari 2021 wordt ingevoerd. Nee, dat gelooft het college niet. Inmiddels is dit uitgesteld naar 1 januari 2022. Waarschijnlijk doelde de heer Westerlaken hierop. De vraag is of wij denken dat dit nog verder naar achteren schuift. Wij hebben geen enkel signaal ontvangen dat deze nieuwe deadline niet gehaald wordt.

Integendeel, bij het bestuurlijk overleg daarover in mei hebben het Rijk, het IPO, VNG en waterschappen zich eraan gecommitteerd dat deze nieuwe deadline gehaald gaat worden en dat wij gezamenlijk alles in het werk zullen stellen om dat te halen. Deze deadline is pas over anderhalf jaar, dus wij gaan ervan uit dat deze gehaald wordt.

De PVV stelde vragen over de inclusieve energietransitie en wat dit betekent voor de provincie. Inclusieve energietransitie betekent dat de financiële voordelen, bijvoorbeeld van zonnepanelen op je dak, goede isolatie en schone lucht, niet alleen voorbehouden zijn aan de rijke inwoners van onze provincie; iedereen kan daaraan meedoen. In het najaar zullen wij terugkomen met concrete voorstellen om daar invulling aan te geven. Dat is het goede moment om daarover verder het debat te voeren.

Vervolgens stelde de PVV vragen over de effecten van de klimaatverandering en over het wegstijven van het college wat betreft migratie in relatie tot onder andere de klimaatverandering. In de eerste plaats ben ik blij dat de PVV klimaatverandering benoemt als relevante opgave die provinciale inzet vraagt. Klimaatverandering leidt zowel hier als in andere delen van de wereld tot grote problemen, zoals droogte en wateroverlast. Echter, de stelling van de PVV dat migratie leidt tot een toename van klimaatverandering deel ik niet. Het is eerder andersom. De gevolgen van de klimaatverandering, zoals verwoestijning en droogte, kunnen leiden tot de toename van migratie. Er is al veel gewisseld over de effecten van de klimaatverandering in het debat tussen de heer Dercksen en de heer De Droog. Onze inzet is dat wij ons gecommitteerd hebben aan het klimaatakkoord dat tot doel heeft een bijdrage te leveren aan de beperking van de opwarming van de aarde tot 1,5-2 graden. Dat is hetgeen waar wij vanuit werken.

De VOORZITTER: De heer Dercksen mag een interruptie plegen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Er is niet meer droogte en wateroverlast in de wereld. Sterker nog, de verwoestijning vindt niet plaats, want door de toename van CO₂ in de lucht worden de woestijnen weer kleiner. Dit is recent door NASA bevestigd. De gedeputeerde kijkt nog meer weg van immigratie dan de kaderbrief, maar immigratie leidt tot veel meer ruimtegebruik, stikstofgebruik en CO₂-uitstoot. Iemand die uit Afrika naar Nederland verhuist, vergroot door deze verhuizing zijn CO₂-uitstoot met 300%. Wij willen meer groen, maar door meer mensen komt dit onder druk te staan. Niemand erkent dat dit een probleem is dat op alle terreinen in de provincie speelt. Iedereen is te laf om hierover te spreken. Ik zou dat een keer achter ons laten en zeggen dat wij de grenzen moeten sluiten als wij meer groen willen. Wij kunnen het niet volhouden om elk jaar 100.000 mensen te ontvangen.

De VOORZITTER: Dit was meer een oproep dan een vraag. De gedeputeerde kan zijn betoog vervolgen.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De toename van CO₂-uitstoot met 300% kan ik niet verifiëren. Dat u hier een probleem ziet, is voor mij een onderstreping dat u het klimaatprobleem daarmee erkent. Daar ben ik blij mee.

De ChristenUnie had een vraag over 'groen groeit mee' en sprak de zorg uit of hiervoor voldoende budget is. Zoals in de kaderbrief is te lezen, heeft het college de ambitie om 'groen groeit mee' in het najaar verder te concretiseren. Wij hopen bij de begroting al meer duidelijkheid te hebben over eventuele financiële claims die daarbij nodig zijn. De insteek van het programma is om uw initiatieven te bundelen en inzichtelijk te maken hoe door slim gebruik te maken van de budgetten en bestaande samenwerkingen de groene opgave ingevuld kan worden. Wij gaan niet alleen kijken naar iets nieuws, maar verbindingen leggen met andere financieringsmogelijkheden die er al zijn. Dat is wat wij nadrukkelijk in beeld zullen brengen. Op dit moment moeten wij hier niet op vooruitlopen, maar ik heb mevrouw Rikkoert goed gehoord dat zij hoge prioriteit hecht aan de ambitie van 'groen groeit mee'. Het college hecht hieraan dezelfde prioriteit. Laten wij samen kijken hoe wij dat op een goede manier kunnen invullen. Daarover komen wij in het najaar verder te spreken.

De ChristenUnie deed de oproep om niet te uitnodigend te zijn voor woningzoekenden buiten onze provincie. Je kunt dit lezen als een focus op woningen voor de inwoners van onze provincie. Een woningzoekende wacht niet op een uitnodiging van onze provincie voordat hij hier een woning komt zoeken. De provincie heeft niet de mogelijkheden om te sturen wie er wel en niet in onze provincie een woning wil of hier wil komen werken. Het klopt dat er een groot woningtekort is in Utrecht. Dat geldt niet alleen voor onze provincie, maar tevens voor andere delen van ons land. Dat is de reden dat wij de ambitie hebben om 10.000 woningen per jaar gerealiseerd te krijgen. Hiervoor hebben wij veel andere partijen nodig. In de doelenboom en de gesprekken daarover hebben de Staten gekozen voor de formulering van passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht. Hierin kon de ChristenUnie zich vinden. Het lijkt mij een goede formulering die past bij de ambitie. Dit sluit aan bij de realiteit dat mensen kunnen wonen en werken waar zij willen en dat er geen hek om onze provincie staat. Het is echter niet realistisch dat wij de hele woningbouwopgave van Nederland op ons nemen. Laten wij oog hebben voor enige grenzen aan de groei. Dat past bij de keuze van het Stedelijk Netwerk Nederland binnen de nationale omgevingsvisie (NOVI). Het stedelijk netwerk is nadrukkelijk breder dan de Randstad. Nijmegen en de Brabantse stedenrij worden hierin nadrukkelijk betrokken. Dat geeft aan dat wij veel breder kijken dan de provincie Utrecht om woningbouw een plek te geven en dat er nationaal breder wordt gekeken dan de Randstad. Dit sluit aan bij de oproep van mevrouw Rikkoert.

Tot slot kom ik bij de motie over 'drawdown' om alle mogelijkheden te onderzoeken van het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en het onttrekken hiervan aan de atmosfeer. Het college is het eens met D66 dat voor een effectief klimaatbeleid het van belang is inzicht te hebben in de verschillende maatregelen en de effecten daarvan. Op nationale schaal hebben daarvoor veel doorrekeningen plaatsgevonden voor het klimaatakkoord. Daarvan hebben wij dankbaar gebruik gemaakt bij het opstellen van onze energieagenda. Voor de provincie Utrecht hebben wij mede op verzoek van de Staten een onderzoek gestart om de CO₂-reductie in onze provincie, gerelateerd aan de energietransitie, in beeld te brengen en verschillende reductiescenario's daarvoor uit te werken. Daarmee wordt naar onze verwachting voorzien in heel veel informatie die D66 vraagt in deze motie. Een onderwerp dat daarin niet is meegenomen, maar wel geadresseerd in het klimaatakkoord, gaat over andere vormen van CO₂-uitstoot en de koolstofvastlegging. In het klimaatakkoord is aandacht voor deze onderwerpen, maar nog niet in het lopende onderzoek. In de doelenboom hebben wij op verzoek van de Staten een apart doel opgenomen om de klimaatopgave te monitoren en te verankeren. Dat is het meerjarendoel 873. Ik kan u toezeggen binnen de uitwerking van dat onderdeel van de doelenboom de koolstofvastlegging mee te nemen. Dat is de kern van de toevoeging in deze motie. Ik hoop dat ik daarmee de heer De Droog tegemoet kom.

In de motie lees ik tevens een overkoepelende doorrekening. Die wil ik niet toezeggen. Als u dat vraagt in de motie, dan moet ik de motie ontraden. Ik zou eerder adviseren om deze motie aan te houden. Wij moeten oppassen dat de provincie geen planbureau voor de leefomgeving gaat spelen. U zou de motie beter kunnen aanhouden. Dan kunnen wij de lopende onderzoeken en de monitoringsaanpak die worden uitgewerkt afwachten. Als dat onvoldoende tegemoet komt aan uw verwachtingen, dan kunt u de motie later alsnog indienen.

De VOORZITTER: Wij gaan het horen van de heer De Droog, want hij had al een tijdje geleden een interruptie aangevraagd.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik hoor wat de gedeputeerde zegt en herken dat wij een aantal lijnen hebben. Er zit al veel in onze programma's en wij onderzoeken al veel. Ik beoog met de motie om het verder uit te breiden met de opties die u daarin heeft. Daarbij zeg ik: bekijk het integraal hoe het vanuit de hele organisatie loopt in de programma's. Ik stel mij daarbij voor dat deze motie oproept om het onderliggende programma bij de concernbrede doelstelling verder vorm te geven. Dat hoeft niet in de vorm dat wij alles opnieuw gaan onderzoeken. Dat mag ook door de onderzoeken bij elkaar te rapen en hiervan een duidelijk overzicht te maken, zodat de Staten kunnen zeggen wat de opgave is naar 2050 en hoe wij die bereiken. Deze motie doet vooral de oproep om het in de begroting te laten landen, zodat wij in 2021 middelen hebben om dat bij elkaar te trekken.

De VOORZITTER: De tweede termijn wordt bijna overbodig. Dat is heel goed. De heer Van Essen mag kort reageren op de heer De Droog.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Met het doel en de doelenboom zullen wij daar jaarlijks op terugkomen bij de begroting, de jaarrekening en de verantwoordingsstukken. Dat betekent dat wij dat onderwerp actief in ons beleid vormgeven. Als u met de vraag in de motie bedoelt dat de onderzoeken bij elkaar worden geraapt en dit een opdracht is aan de concernbrede opgave, waarbij het lopende onderzoek naar koolstofvastlegging wordt meegenomen, dan kan ik de motie omarmen. Wel is de motie dan misschien overbodig. Dat laat ik over aan de heer De Droog.

De VOORZITTER: De heer De Droog kan nadenken over wat hij met deze informatie doet. Dan kom ik bij gedeputeerde Schaddelee voor zijn beantwoording.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Zoals uw weet zitten wij in een mobiliteitstransitie naar een gezonde mobiliteitsopgave. Daarover zijn verschillende vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. In de afgelopen maanden zijn wij door corona en daarvoor door de stikstofcrisis in een nieuwe dynamiek gekomen die ons voor nieuwe uitdagingen stelt. Dat dwingt ons meer dan ooit tevoren om zo integraal mogelijk te kijken naar de bereikbaarheid.

Er zijn twee moties ingediend en twee vragen gesteld waar ik op inga. De motie M37 gaat over het spreiden van de spits. Daar kan ik heel veel over zeggen, maar dit roept bij mij vooral enthousiasme op. Ik omarm deze motie, want dit is precies wat wij doen. Wij werken samen met gemeenten, het Rijk, werkgevers en onderwijsinstellingen, onder andere via het programma Goedopweg. Daarin proberen wij hen zo goed mogelijk te ondersteunen in het spreiden van de spits. Het is een goed idee om u daarover later dit jaar te informeren. Die motie kan ik omarmen.

De motie M38 spreekt de zorg uit dat wij in de exploitatie allerlei bezuinigingen in gedachten hebben en dat wij deze niet moeten doorzetten, maar moeten blijven investeren in het OV. Er kan op twee manieren naar deze motie worden gekeken. Eigenlijk zou ik deze motie wel willen omarmen vanuit het idee dat je blijft investeren in goed OV. Dat is wat wij willen en wat op stapel staat de komende periode: extra investeringen in goede exploitatie, goede infra en alles wat wij nodig hebben om het OV nog beter te maken. Er zit voldoende budget in de planning om dat waar te maken. Toch ontraad ik de motie. Dat komt voor een deel doordat deze motie overbodig is, zoals ik net heb betoogd. Daarnaast kunnen wij niet goed in de toekomst kijken. Het OV zit in het oog van de storm, veroorzaakt door alle omstandigheden rond corona. Dat betekent dat wij de komende maanden met onzekerheden geconfronteerd kunnen worden waarover wij met het Rijk afspraken hebben gemaakt voor dit jaar. Voor het komende jaar proberen wij de onzekerheid zo klein mogelijk te maken en de vooruitzichten zijn gunstig. Toch moeten wij door het aannemen van deze motie niet in de situatie komen dat ik niet kan waarmaken wat deze motie mij opdraagt. Onze inzet is om te blijven investeren en niet te bezuinigen op onze concessie.

De VOORZITTER: De heer Eggermont wil gelijk op uw antwoord reageren.

De heer EGGERMONT (SP): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde zegt dat hij opnieuw het infrastructuurdeleel en de exploitatie op een hoop gooit en daaruit zijn beredenering doet. Dat is een duidelijke uitspraak. Het is nodig dat de Staten hierover een uitspraak doen.

De VOORZITTER: De opmerking van de heer Eggermont is helder. De heer Schaddelee vervolgt zijn beantwoording.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik ben het niet eens met de bewering van de heer Eggermont dat wij infrastructuur, OV en de exploitatie door elkaar heen halen. Dit zijn projecten die elkaar moeten versterken. Daaruit is mijn redenering opgebouwd.

50Plus heeft twee vragen gesteld. De eerste vraag ging over de proef met gratis OV voor ouderen.

(Hier ontbreekt een deel van de vergadering. De opname gaat verder in de tweede termijn.)

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Dercksen van de PVV.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! Tot mijn verbazing heeft de ChristenUnie gezegd dat zij geen mensen wil uitnodigen om naar de provincie Utrecht te komen. Dit college doet wel een voorstel om het Copernicus Instituut naar Utrecht te halen. Iedereen gaan over zijn eigen geloofwaardigheid. Ik heb vastgesteld dat dit een kaderbrief is en dat de financiële bewegingen die hierin worden gemaakt nog apart worden voorgesteld in de begroting of middels andere statenvoorstellen. Dit geldt tevens voor het Copernicus Instituut als onze motie niet wordt aangenomen.

Bestuurders realiseren zich niet dat het ophalen van belasting economische effecten heeft. Mensen kunnen het geld zelf niet meer spenderen. Dat betekent dat zij geen eigen keuze kunnen maken waaraan zij hun geld uitgeven. Dat kost banen. Het Copernicus Instituut eet niet alleen heel veel belastinggeld, maar kost uiteindelijk banen. De burgers die belasting betalen kunnen dit geld zelf niet meer uitgeven.

Tot slot vindt gedeputeerde Van Essen CO₂ een mega groot probleem, behalve als dat veroorzaakt wordt door immigratie. Dat maakt de probleemstelling nog ongeloofwaardiger.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer De Droog van D66 voor zijn tweede termijn.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Over de motie M33 'drawdown' heb ik besloten dat ik deze in stemming wil brengen, gelet op het gesprek dat ik zojuist met de gedeputeerde had. Richting 2021 werken wij naar een concernbrede opgave op het gebied van klimaatneutraliteit. Dit biedt ons het steuntje in de rug om tijd, kosten en broeikasgasreductiebatens in kaart te brengen op grond van dat wat wij gezamenlijk doen.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Keller van de PvdD voor haar tweede termijn.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Wat betreft de motie M36 over het faciliteren van thuiswerken, vonden wij de reactie van gedeputeerde Strijk niet erg ambitieus: "Wij doen het al." Wij zouden graag de toezegging willen dat er daadwerkelijk iets gaat veranderen en dat daaraan gewerkt gaat worden. De gedeputeerde komt met mogelijke data wanneer PS geïnformeerd zal worden. Gedeputeerde Schaddelee noemde in de commissie BEM van 8 april een percentage van 10%. Is dat percentage voor de provincie ook in zicht?

Dan onze motie M35 over de Green Deal Voedselbossen. Als wij zouden aansluiten bij de Green Deal die tot 2021 geldig is, dan zou de provincie hierover kunnen meepraten. Waarom kiest de gedeputeerde ervoor om niet aan te sluiten bij de huidige Green Deal en mee te praten over de Green Deal die vanaf 2021 ingaat? Mocht er geen nieuwe Green Deal komen, hoe worden de voedselbossen dan verwerkt, bijvoorbeeld in de voedselagenda?

De VOORZITTER: Dan is het woord aan mevrouw Lejeune van de PvdA.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Er is een tweetal dingen waar ik op terugkom in mijn tweede termijn. Ten eerste de verhoging van de opcenten. De PvdA heeft geen moeite met een verhoging van de opcenten. Wat ons betreft wordt Utrecht de duurzaamste provincie van Nederland. Daarbij past niet dat autorijden in de provincie Utrecht goedkoper is dan in de rest van het land. Naar aanleiding van wat mevrouw Hoek zei over de slechte bereikbaarheid van het buitengebied met het OV, zou het wellicht een goede suggestie zijn om extra inkomsten te investeren in de betere bereikbaarheid van met name het buitengebied. Dan wordt het aantrekkelijker om het met OV te reizen en minder aantrekkelijk om met de auto te rijden.

Ten tweede heb ik een aanvullende opmerking over het Copernicus Instituut. Volgens gedeputeerde Strijk is het een unieke kans om het Copernicus Instituut naar de provincie te halen met veel spin-off werkgelegenheid. Wij snappen dat dit een kans is voor de provincie, maar het is een lastige discussie wat een investering onze economie oplevert. Dit instituut brengt niet de arbeid naar onze provincie waarvoor de 'A' in PvdA staat. Wij willen graag het gesprek aangaan met de gedeputeerde wat wij doen voor die arbeiders en de maakindustrie.

De VOORZITTER: De heer De Droog heeft een interruptie.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik wil mevrouw Lejeune op het hart drukken dat de gedeputeerde eerder heeft toegezegd dat hij ons in een informatiebijeenkomst meer wil vertellen over de mogelijke komst van het Copernicus Instituut.

De VOORZITTER: De SP heeft geen behoefte aan het woord. Het woord is aan mevrouw Rikkoert.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De gedeputeerde verwoordde het goed: wij bepalen niet waar mensen willen wonen. Wel waar en onder welke voorwaarden wij dat willen faciliteren. Laat dat duidelijk zijn. Tot slot benadrukt de ChristenUnie dat het positief is dat wij investeren in welzijn, brede welvaart en een gezonde leefomgeving.

De VOORZITTER: De heer Eggermont heeft een interruptie op mevrouw Lejeune, maar zij is al aan het woord geweest. U krijgt kort het woord.

De heer EGGERMONT (SP): Mijnheer de voorzitter! Ik ben blij met de laatste opmerking van mevrouw Lejeune over het mogelijk maken van extra openbaar vervoer in de buitengebieden door extra inkomsten. Dat hebben wij namelijk al meerdere keren voorgesteld in de Staten. Ik hoop dat zij onze motie over de exploitatiegelden zal ondersteunen.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik kijk terug op een merkwaardig debat dat zweeft tussen beschouwingen en een financieel-technisch document. Ik moet zeggen dat ik verbaasd was over de uitspraak van de PvdA, alsof auto rijden gekoppeld is aan de opcenten. Het autobezit zou in Utrecht iets goedkoper zijn dan in andere provincies. Het gaat erom dat de doelgroepen waarvoor wij zo hard hebben geklapt de afgelopen periode vaak niet aan een auto ontkomen. Deze mensen wilt u extra belasten om ambities vorm te geven. Dat kan niet.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer wil een interruptie plegen.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Het zou goed zijn als wij, naar aanleiding van de notitie van de heer Strijk, in een bijeenkomst kunnen verkennen wat het indexeren van de opcenten en eventuele verhoging van de motorrijtuigenbelasting inhoudt. De suggestie wordt gewekt dat wij mensen enorm gaan afknijpen door grote bedragen extra belasting te heffen. Dat is beslist niet het geval. Anders zou dat in andere provincies niet zoveel anders zijn dan bij ons.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Een kleine extra heffing kan voor de doelgroep die de overheid wil beschermen een grote extra bijdrage betekenen. Wij komen op voor deze groep en dit college doet dat blijkbaar niet.

De heer Janssen en de gedeputeerde hadden een discussie over het opnemen van de opcenten in de weerstandsreserves en terwijl de bezuinigingen hierin niet worden opgenomen. Als de gedeputeerde overweegt om de opcenten te verhogen, dan zou ik graag een overzicht van vaste en vrije kosten in de begroting zien. Hierdoor kunnen de Staten een bewuste keuze maken om dingen wel of niet te doen. Dat inzicht is op dit moment nog vrij onzuiver.

In de eerste termijn heb ik een voorzet gedaan voor de vermindering van een aantal intensiveringen.

Hierdoor gaat er alsnog meer geld naar bepaalde kosten, maar iets minder om het incidenteel gedekt te krijgen. Ik heb hier nog geen reactie op gehad. Mijn voorstel is om de onderwerpen die ik genoemd heb mee te nemen bij het opzetten van de begroting zodat u daarop een visie kunt vormen. Als u incidentele baten zoekt, dan kan ik mij voorstellen dat de Staten een keer bij elkaar komen om te zoeken naar mogelijke mindere intensiveringen. Met de benen op tafel kunnen wij daarop samen een visie vormen. Dat lijkt mij een ongelooflijk leuke sessie waarin de Staten zelf aan het stuur zitten. Ik wens eenieder veel succes met de begroting.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan mevrouw Hoek.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! 50Plus houdt nogmaals een pleidooi om de opcenten niet te verhogen. Een grote groep met minder inkomsten is de klos, net als veel zzp'ers en kleine zelfstandigen die op omvallen staan door de coronacrisis. Dit doet daardoor afbreuk aan het herstel van de economie. Voor veel mensen kan dit de nekslag zijn waardoor zij het geld voor hun auto niet meer kunnen opbrengen. Deze mensen hebben niet allemaal een nieuwe auto en een oudere auto kost meer geld in de garage.

Al zo lang als ik in de Staten zit, tien jaar, ben ik bezig met openbaar vervoer. Dit was het hoogste speerpunt van ons verkiezingsprogramma destijds en dat is het nog steeds. In mijn constatering is het OV verschaald en achteruit gegaan. Niet iedereen kan op de fiets. Ziet u het voor zich: tien kilometer fietsen langs het kanaal met een baby in het voorstoeltje om naar het consultatiebureau te gaan, omdat je geen auto hebt? Het is leuk om te zeggen dat iedereen de fiets moet pakken, maar tien kilometer kan heel ver zijn. Het is niet voor iedereen gemakkelijk om te fietsen. Zeker niet voor ouderen.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Strijk voor de vragen uit de tweede termijn.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! In amendement A17 wordt gesproken over het verwijderen van de besluitpunten 1 en 3 en ik zei 1, 2 en 3. Dat verandert het standpunt van het college niet. Met het verwijderen van besluitpunt 1 haalt u voor ons een belangrijk punt weg. Hierdoor ontraad ik het amendement A17 nog steeds.

U zei dat ik bij het weerstandsvermogen zou hebben gezegd dat de factor 2 het maximum is. Echter, het college doet het voorstel om spelregels te duiden, namelijk een factor tussen 1.4 en 2. Dit mag een factor 3, 4 of 100 zijn, maar wij hebben behoefte aan duidelijke spelregels. Het college zegt dat de factor tussen 1.4 en 2 moet zitten en de SP zegt dat de factor 1 moet zijn. Het mag meer zijn, maar het is handig om de spelregels scherp te maken.

Aan het einde van de eerste termijn van het college kwam ik terug op de vraag van mevrouw Keller. Misschien dat u dit gemist heeft. Ik zei in die reactie dat het thuiswerken om beleidswijzigingen vraagt. Er ontstond een crisissituatie waardoor mensen moesten thuiswerken, maar dit wordt wellicht structureler. Het hybride werken willen wij ook: deels op kantoor en deels thuis. Dan wordt het een beleidskeuze en krijg je bijvoorbeeld te maken met de voorzieningen die de mensen thuis nodig hebben en wat dit betekent voor de vergoeding van het woonwerkverkeer. Er zijn allerlei typen afspraken verbonden aan het structureel thuiswerken die vragen om een beleidswijziging en dit kost tijd. Het college is hiermee bezig. Wat dat betreft hebben wij dezelfde ambitie. Dit is geen PS-bevoegdheid, maar ik informeer u wel graag over de uitkomst. Daarvan heb ik eerder gezegd dat ik u uiterlijk in december op de hoogte breng van de stand van zaken.

De PvdA heeft een vraag gesteld over het Copernicus Instituut. In de commissie heb ik aangekondigd dat ik hierover graag een informatiebijeenkomst organiseer waarin wij uitgebreider kunnen stilstaan bij wat de komst hiervan kan betekenen en hoe de 'A' van de PvdA daarin herkenbaar is, los van de maakindustrie in de economische visie. Vorige week heb ik een mooie deal kunnen sluiten met staatssecretaris Mona Keijzer voor de MKB-deal van bijna € 750.000 voor het westen van onze provincie in de omgeving van Woerden. Het economisch beleid heeft nadrukkelijk aandacht voor die kant van onze belangrijke economische structuur.

De heer Van den Dikkenberg vraagt om een goede specificatie van de vaste lasten en de incidentele lasten. Bij de begroting zit altijd een overzicht van de incidentele lasten. Dat is een verplichte bijlage die wij meesturen. U mag ervan uitgaan dat wij dit bij de komende begrotingen zullen specificeren.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Bruins Slot.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Als de Provinciale Staten de Gedeputeerde Staten toestaan om een bossenstrategie op te stellen, dan is het onze insteek om de voedselbossen daarin mee te nemen. Gezien de goede verhoudingen ga ik ervan uit dat het niet nodig is om aan te sluiten bij een Green Deal om mee te praten over het vervolg op een bestaande Green Deal. Mijn verwachting is dat wij daar prima het gesprek kunnen aangaan zonder deelnemer te zijn.

De VOORZITTER: Dan kijk ik naar de heer Van Essen.

De heer VAN ESSEN (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De heer Dercksen gaf een mooie oneliner. Als ik naar hem luister in dit debat, dan krijg ik het gevoel dat er geen klimaatverandering is en dat het komt door migratie. Hierover verschillen wij wezenlijk van mening. Daarbij laat ik het op dit punt.

Met betrekking tot de motie M33 over 'drawdown' is het belangrijk dat wij elkaar goed verstaan. Als ik de eerste drie punten van het dictum mag interpreteren dat het geen breed onderzoek hoeft te zijn, maar dat wij de doorrekening van het klimaatakkoord van PBL en het lopende onderzoek van de energietransitie kunnen benutten en dat aanvullen op het punt van koolstofvastlegging en CO₂-absorptie om het beeld te complementeren. Dat is een stuk extra inkleuring van het onderdeel binnen de begroting en de doelenboom. Dan verstaan wij elkaar goed. Als hiermee echter een breed nieuw onderzoek voorzien is, dan verstaan wij elkaar niet. Dat is de vraag aan de heer De Droog. Als het als aanvulling gezien mag worden op de lopende zaken, dan kan ik deze motie omarmen.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt. Mag ik u dan zo verstaan dat u zich laat inspireren door de opties die in 'drawdown' staan benoemd, zoals in het tweede punt van het dictum staat? Dat gaat iets verder dan alle reductiemogelijkheden. Ik ken de overlap met het klimaatakkoord niet precies. Laat u zich daardoor vooral inspireren.

De VOORZITTER: Bij herhaling is uw woordenwisseling op dit punt vastgelegd. Het lijkt mij dat hierover consensus is. Dan is het woord aan de her Schaddelee.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik heb twee korte punten. Het eerste is een vervelend misverstand. Ik heb een motie omarmd en in coronatijd kan dat natuurlijk niet. Ik zou de Staten wel aanraden om de motie te aanvaarden. Het college adviseert deze motie positief.

Het andere punt gaat over het openbaar vervoer in het buitengebied. Die opmerking werd onder andere door de SP en 50Plus gemaakt. Het is goed dat ik nogmaals benadruk dat wij op dit moment voldoende budget hebben voor zowel investeren als de exploitatie van ons OV. In die zin is de motie van de SP overbodig. Mevrouw Hoek, ik ben zelf opgegroeid in een dorpje met weinig bussen. Ik weet wat het is om door sneeuw en regen achterop de fiets vervoerd te worden. Wij zetten ons in voor goed OV, ook in het buitengebied.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik ben in een dorp opgegroeid en heb vaak achterop de brommer bij mijn vader gezeten. Ik heb nog een aanvulling: mindervaliden hebben moeite om ergens te kunnen komen als er geen bus is.

De VOORZITTER: Waarvan akte. Ik stel vast dat u in twee termijnen uitvoerig hebt beraadslaagd over de kaderbrief. Daarover gaan wij straks besluitvorming plegen. Ik kijk naar de fractievoorzitters. Mijn voorstel is om de vergadering vijf minuten te schorsen en om 16.00 uur door te gaan met de ver-

gadering. Dan gaan wij proberen om binnen een uur de beraadslaging over de doelenboom af te ronden, omdat ik veronderstel dat daarover in commissieverband al zeer uitvoerig gesproken is. In dit debat gaat het over de punten die u op onderdelen nog wilt wijzigen. Kunnen wij dit met elkaar afspreken? Dan proberen wij om 17.00 uur met de stemming te beginnen in de veronderstelling dat u uw inbreng bij de doelenboom kort houdt en het college daar kort op reageert.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! Zou het een voorstel zijn om nu te stemmen over het statenvoorstel over de kaderbrief en daarna verder te gaan met de doelenboom?

De VOORZITTER: Ik wil eerst de beraadslagingen over de doelenboom afronden en daarna stemmen. Wij zorgen dat er voldoende tijd is voor de stemming. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 16.01 uur tot 16.04 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

[Statenvoorstel nieuwe versie doelenboom \(3.0\) inclusief brede thema's.](#)

De VOORZITTER: Ik geef de fracties in de normale volgorde de gelegenheid te reageren. Als eerste krijgt mevrouw Groen van GroenLinks het woord.

Mevrouw GROEN (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Thorbecke, de man die wordt gezien als de grondlegger van onze parlementaire democratie zei ooit: "(onverstaanbaar) voor het algemeen belang moet worden gezien." Het is alleen de vraag wat vervolgens de meerderheid wil en dan valt de vraag dat geen recht waar is en goed uitvoerbaar is. Thorbecke verbindt hier het algemeen belang, (onverstaanbaar) rechtvaardigheid, rechtmatigheid en doelmatigheid. Traditioneel verbinden wij dat aan het inachtnemen van mensenrechten in onze rechtstaat en haakt aan op de wijze waarop wij het bestuur vormgeven: is het duidelijk waar wij heen willen met ons openbaar bestuur en hoe is dat van nut voor het algemeen?

De provincie staat voor grote maatschappelijke vragen en opgaven die nogal ingewikkeld zijn en onderling sterk samenhangen. Voor de Statenleden en de burgers is het soms lastig bij te houden hoe en wat er samenhangt en op welke manier de dingen die wij doen bijdragen aan het algemeen belang. De doelenboom draagt daaraan bij. Hierin stellen wij vast wat wij willen bereiken en hoe wij dat gaan doen. Als wij daarbij indicatoren vaststellen in de tweede helft van dit jaar, dan kunnen wij vaststellen hoe wij de resultaten waarderen.

GroenLinks is positief over het voorliggende voorstel en in algemene zin positief over het instrument van de doelenboom, omdat dit de onderlinge samenhang duidelijk naar voren brengt. Wij zijn heel positief over de wijze waarop dit proces is vormgegeven. Voor verschillende mensen die hieraan meegewerkt hebben is het soms wat verwarrend geweest, omdat wij in een heel vroeg stadium concepten kregen die duidelijk in proces waren. Daar moeten wij aan wennen, maar GroenLinks is daar heel positief over. Ik bedank en complimenteer mijn collega-Statenvoerders voor de constructieve samenwerking om te komen tot het voorliggende product. Ik bedank het college voor de wijze waarop het ons heeft meegenomen.

Ten aanzien van de doelenboom heeft GroenLinks een amendement mede-ingediend met D66 over de schuifruimte. De toelichting hiervan laat ik over aan de heer De Droog. Daarnaast heeft GroenLinks samen met de ChristenUnie en D66 een amendement ingediend over het helder maken van doelen en indicatoren in concrete voorstellen. De heer Van Oort zal dit amendement toelichten.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan de heer Janssen.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Allereerst dienen wij een amendement in om het bereikbaarheidsprogramma te splitsen in twee programma's: een programma dat specifiek gericht is op

openbaar vervoer en een programma dat gericht is op de overige vervoersmodaliteiten. In de commissies hebben wij hierover al uitgebreid gesproken. Dat zal ik verder niet toelichten.

Amendement A22 (VVD, FvD, 50Plus, PVV, CDA, SGP, ChristenUnie): zeg maar nee, dan krijg je er twee

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op woensdag 8 juli 2020, ter behandeling van het statenvoorstel Nieuwe versie Doelenboom (3.0) inclusief brede thema's;

overwegende dat:

- *de provincie Utrecht een grote opgave heeft op het gebied van bereikbaarheid;*
- *bereikbaarheid als opgave integraal deel uitmaakt van de totale maatschappelijke opgave van de provincie;*
- *de Beleidsaudit Financiën Mobiliteitsprogramma's van maart 2018 aanbevelingen heeft gedaan om de complexe financieel-technische systematiek van begroten transparanter en begrijpelijker te maken, zodat het inzicht van Provinciale Staten in de lasten en baten wordt vergroot en hij zijn kaderstellende en controlerende taak beter kan uitvoeren;*

besluiten:

- *het ontwerpbesluit Nieuwe versie doelenboom (3.0) inclusief brede thema's als volgt te wijzigen: besluitpunt 5 te vervangen door een nieuw besluitpunt 5:
"Een programma Bereikbaarheid I - Algemeen in te stellen met acht beleidsdoelen. Het programma 'Bereikbaarheid I - algemeen' heeft als programmadoel 'De provincie Utrecht werkt aan een goede en duurzame bereikbaarheid per fiets, auto en voor het vervoer van goederen in een gezonde en verkeersveilige omgeving'. Aan dit programma worden de oorspronkelijke beleidsdoelen met de nummers 5.2 tot en met 5.9 gekoppeld;*
- *een nieuw besluitpunt 6 in te voegen:
"Een programma Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer specifiek in te stellen met één beleidsdoel. Het programma 'Bereikbaarheid II - Openbaar Vervoer specifiek' heeft als programmadoel 'De provincie Utrecht werkt aan een goede en duurzame bereikbaarheid per Openbaar Vervoer'. Aan dit programma wordt het oorspronkelijke beleidsdoel met het nummer 5.1 gekoppeld;*
- *de nummering van de besluitpunten 6 tot en met 11 overeenkomstig te wijzigen in 7 tot en met 12.*

De VOORZITTER: Het amendement wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de beraadslaging.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Ik sluit mij aan bij de woorden van mevrouw Groen betreffende de waardering voor de voorliggende doelenboom. De VVD vindt dit een belangrijk instrument waarin onze fractie veel tijd geïnvesteerd heeft om met suggesties te komen daar waar het scherper, beter en anders kon. Tot ons genoegen kunnen wij zeggen dat wij op een flink aantal onderdelen gehoord zijn en onze suggesties zijn overgenomen. Dat is niet op alle punten gebeurd. Wij hebben in de fractie de discussie gevoerd of wij tot het gaatje moeten gaan en ons allerlaatste puntje naar voren moeten brengen in deze vergadering. Op een gegeven moment moet je tevreden zijn met wat je bereikt hebt en iets overlaten voor de toekomstige jaren. Anders zouden al onze amendementen al opgedroogd zijn. Wij zullen wat achter de hand houden voor de toekomst.

Toch heb ik nog een aantal opmerkingen. Bij het doel van de sociale agenda valt het ons op dat de wijze waarop het geformuleerd is anders is dan hetgeen de gedeputeerde zei in de commissievergadering. Dit is niet zwaar genoeg om daarvoor een amendement in te dienen.

Wij hebben nog een opmerking over de lokale voedselvoorziening. Dit vinden wij geen provinciale taak. In de commissievergadering hebben wij dit reeds aan de orde gesteld. Wij verwachten daarvoor echter geen meerderheid te krijgen in deze vergadering. Daarom laten wij het amendement op dat punt achterwege.

Voor het doel omtrent de betaalbaarheid van de energietransitie geldt met name dat het heel spannend

wordt hoe dat in monitoring vertaald gaat worden. Daarover hebben wij eerder een motie ingediend. Dat wordt het moment waarop wij zien wat het doel betekent en of het goed geformuleerd is in de doelenboom. Wij zullen daarvoor de begroting afwachten.

Heel veel dank aan het college voor het meedenken met de Staten en het ontvankelijk zijn voor suggesties om het beter te maken.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Weijers.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Het FvD onderschrijft de noodzaak van een goede plannen & controlcyclus om de diverse programma's van richting te voorzien. De doelenboom is een veelgebruikte methode om in grote en ingewikkelde organisaties voortgang te kunnen volgen. Ik meen dat alle provincies deze bedrijfskundige vegetatie gebruiken.

Het voorliggende statenvoorstel en de daarin omschreven doelen kan het FvD in beginsel steunen, maar maakt nog wel wat voorbehoud. Anders dan te veel politici tegenwoordig, hamert het FvD altijd op het verplichte gebruik van sluitende definities en te controleren rekensommetjes. Deze doelenboom is nog niet voorzien van indicatoren en meetwaarden. Over indicatoren en meetwaarden is een interessant politiek debat mogelijk. Over een mooi doel is een veel minder goed politiek debat te voeren, want wat is robuust? Hoeveel toename is gewenst? Wat is een passende aanpak? Een passende aanpak binnen het doel voor de energietransitie zal voor mijn partij anders zijn dan voor GroenLinks of D66.

In plaats van het debat over de indicatoren en de meetwaarden, hebben wij veel tijd besteed aan de formulering van de doelen waar niemand tegen is. Dat zijn wij ook niet, op een aantal kleine punten na. Het FvD maakt zich al langere tijd zorgen over sluitende besluiten die tot stand komen in te vaag geformuleerde en digitaal afgeraffelde kaders die geen enkele kiezer begrijpt. In de praktijk kan het zijn dat de echte keuze onder de radar tot stand komt en door de ambtenarij en een select gezelschap van bestuurders wordt besloten. Dat vindt het FvD niet wenselijk. Ik verwijs daarbij naar de naam van onze politieke beweging. Kortom, de ondersteuning van een bepaald doel is voor het FvD afhankelijk van de wijze waarop je dat doel operationaliseert, zichtbaar en volgbaar maakt en wat daarbij de inzet is. Mijn eerste vraag is: kan de gedeputeerde toelichten of het instemmen met deze doelenboom niet betekent dat wij impliciet instemmen met de nog aan te wijzen indicatoren en meetwaarden? Als dit het geval zou zijn dat wij door het instemmen met de doelenboom niet instemmen met de indicatoren en de streefwaarden, dan hadden wij hieraan minder tijd kunnen besteden ten gunste van het echte politieke debat over de indicatoren en de meetwaarden. Deze discussie was er laatst ook bij het adviesbureau Ecores tijdens de bespreking over het haalbaar en betaalbaar houden van de energietransitie. De heer Janssen refereerde zojuist al aan de motie van 29 januari. Ecores kon zich geen indicator voorstellen bij 'haalbaar en betaalbaar'. Het FvD kan dat wel: de lasten voor bedrijven en burgers mogen niet omhoog gaan. Een provinciaal besluit uit het programma energietransitie die aantoonbaar bedrijven en burgers het leven duurder maakt, zou niet aanvaard kunnen worden. Dat zou de uitleg zijn. Denk hierbij aan de verplichte afsluiting van gas of het nemen van besluiten waarvan de uitvoerbaarheid alleen mogelijk is door de bijdrage van belastinggeld. De statenbrede aangenomen motie van 29 januari sluit dit in beginsel uit, tenzij GS dat naast zich neerlegt.

Het FvD vindt dat het niet aan de provincie is om voor een ander te bepalen of hij of zij dat kan betalen. Bovendien heeft corona burgers, bedrijven en daarmee de Staat behoorlijk verarmt. Deze vertakte, maar nog lege doelenboom, moet nog volgehangen worden met indicatoren. De financiële indicatoren gaan niet alleen over de beschikbaarheid van en de gevolgen voor het provinciale budget, dit gaat tevens over de gevolgen van andere budgetten buiten het provinciehuis, namelijk de portemonnee van burgers en bedrijven. Kortom, de huidige doelenboom geeft de indruk van een soort woordenboek dat wel de vetgedrukte trefwoorden kent, maar niet de betekenis daarvan uitlegt. Politiek gezien heb je niet veel aan een half woordenboek. Ik vraag nogmaals een toelichting van de gedeputeerde op de vraag hoe bindend deze doelenboom is als nadien de gekozen indicatoren en de gehanteerde normen ons niet bevallen?

Het tweede voorbehoud betreft het programma bereikbaarheid. Het FvD is net zoals de voorgaande

spreker wel voor een opsplitsing in twee programma's. Wij zien geen redenen om dat samen te voegen. Het gevaar van samenvoegen is namelijk dat er een vacuüm ontstaat om met het geld dingen te doen die wij onwenselijk achten. Het amendement hierover krijgt onze steun. De steun van het FvD aan deze doelenboom hangt af van een nadere toelichting van de gedeputeerde op de twee voorbeholden die ik heb gemaakt. Dat verneem ik graag in de loop van dit debat.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Wijntjes.

De heer WIJNTJES (CDA): Mijnheer de voorzitter! Voor ons ligt de derde versie van de doelenboom, een onderwerp waarmee in de vorige statenperiode aanvang is gemaakt. Het is een weerbarstig onderwerp waarover in het openbaar gediscussieerd is en van grote betekenis is voor het functioneren van de Staten, GS, het ambtelijk apparaat en de burger. Het CDA heeft bewondering voor het gevoerde proces bij de zogenaamde doelen. Dat is procesmatig goed aangepakt. De geleverde bijdragen vanuit de Staten voor de doelen zijn serieus genomen en hebben een mooie boom opgeleverd. Wij moeten nog wel wachten op de indicatoren, want pas dan is het werk voor een belangrijk deel compleet.

Het CDA vindt het goed dat GS aangeeft dat er modaliteiten te bedenken zijn voor programma 5. Wij hebben vanaf het begin duidelijk gemaakt dat wij het een goed idee vinden om de subprogramma's OV en niet-OV niet samen te voegen. Dat is geen kwestie van splitsen, maar het handhaven van de bestaande situatie. Het was beter geweest als dit beslispunt inhoudelijk gesepareerd was van de doelenboom zelf. Het is goed te beseffen dat de programmabegroting en de indeling hiervan primair een zaak zijn voor de Staten. Het is de vraag of het wijzigen van de indeling van programma 5 primair vanuit de Staten zou moeten komen. Dit onderwerp betreft de verantwoordelijkheid van de Staten in hun controletaak naar GS. Het is een onmisbaar instrumentarium om GS te controleren en daarmee staatsrechtelijk heel belangrijk.

De reden van de splitsing van programma 5 is bekend: het OV verdient bijzondere aandacht van de Staten vanwege het recente verleden en de geconstateerde risico's. Daar komt bij dat in deze periode twee concessies te vergeven zijn en het tramsysteem in de stedelijke regio van Utrecht heel anders is georganiseerd dan in de andere stedelijke regio's. De strategische mogelijkheden die bekend worden bij het bestuurlijk overleg MIRT spelen hierbij tevens een rol. De handhaving van de splitsing van programma 5 of een andere modaliteit, is nodig gezien de grote omvang in diversiteit van programma 5. Voor het CDA is de essentie dat de huidige splitsing gehandhaafd blijft. Het amendement van de VVD om het programma te splitsen heeft het CDA mede-ondertekend.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Het woord 'doelenboom' bestaat uit de woorden 'doel' en 'boom'. Ik kende wel 'das' en 'boom', maar dat is iets heel anders. Een doelenboom is het zeker. Een heel bos doelen zelfs. Met die immateriële natuur komt het dus wel goed in de provincie. Als wij de bomen zelf als doel zien, dan zou je kunnen stellen dat het met de materiële natuur ook goed komt. Voor ik blijf bomen over doelen, wil ik namens D66 het belang van de doelen wel onderstrepen. Deze doelenboom laat zien waarnaar Provinciale Staten streven. De doelenboom geeft de richting die wij uitwerken in indicatoren en plannen in de begroting. Wij zullen van begroting tot zomernota tot jaarrekening met elkaar blijven spreken over de verantwoording op deze doelen. Halen wij straks met het ingezette beleid deze doelen dichterbij? De doelen vormen het uitgangspunt en de toetsing van onze debatten.

Hoewel de gedeputeerde dit proces graag samen in creatieve werksessies had gedaan, gooide corona roet in het eten. D66 is desalniettemin zeer tevreden met de open en constructieve wijze waarop wij samen met GS van versie 1.0 naar 2.0 en zelfs naar 3.0 hebben kunnen werken. Ondanks dat er altijd wel iets valt aan te merken op het einderesultaat, is dit een enorme stap vooruit. Wij hopen die de komende jaren te blijven zetten.

D66 is blij met het overnemen van een aantal van onze suggesties. Een voorbeeld hiervan is het opnemen van het woordje 'integraal' bij de circulaire samenleving, waardoor dit kan landen in alle programma's. Een ander voorbeeld is het opnemen van de concernbrede doelstelling voor de klimaatneutrale samenleving, zodat wij dat kunnen samentrekken. Over de Utrechtse waarden hebben wij een

discussie gevoerd met de gedeputeerde. Na afloop hiervan hebben wij geconcludeerd dat deze brede wens tot uitdrukking zou moeten komen in hoofdstuk 0, waarin GS verantwoording aflegt over de integrale samenhang van het gevoerde beleid in het licht van de brede welvaart. Wij kunnen GS hierin volgen en zullen daarom niet met een nieuw voorstel komen om deze waarden onder 'economie' of 'concerbrede opgave' op te nemen. Met andere woorden: wij gaan eerst kijken hoe dit landt.

D66 heeft een kritisch punt. Tijdens de commissie kwam met het opdelen van het programma bereikbaarheid in twee programma's ter sprake. Voor beide varianten is wat te zeggen. D66 zit hierin niet geharnast, maar wij hebben wel steeds de wens van GS gesteund voor een programma bereikbaarheid. Het is van belang dat de omvang van de programma's impact heeft op de schuifruimte en de informatieplicht van GS. Dit is niet gemaximeerd. Daarom dienen wij samen met GroenLinks, PvdA, VVD en SGP een motie in die oproept om dit in de financiële verordening te repareren.

Motie M39 (D66, GroenLinks, SGP, VVD, PvdA): maximeer de schuifruimte

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering op 8 juli 2020, voor de behandeling van de doelenboom;

constaterende dat:

- *tijdens de commissiebehandeling frequent is gesproken over het al dan niet samenvoegen van de programma's onder bereikbaarheid;*
- *de omvang van een programma op grond van de financiële verordening bepalend is voor de schuifruimte en de informatieplicht van Gedeputeerde Staten bij wijzigingen binnen het programma;*
- *deze ruimte op dit moment 10% van een programma bedraagt, maar verder niet is gemaximeerd;*
- *hoe groter een programma, hoe groter de absolute beleidsvrijheid binnen dat programma;*

overwegende dat:

- *Provinciale Staten bij wijzigingen van een zeker bedrag te allen tijde geïnformeerd zouden moeten worden;*
- *dit maximum gerelateerd kan worden aan de totale lasten van de provincie;*
- *1% van de totale uitgaven een goede richtlijn zou zijn, waarmee de grootste programma's in schuifruimte gemaximeerd worden¹;*
- *dit kwantitieve voorstel onverlet laat dat GS uiteraard naar eigen inzicht PS kan informeren vanuit andere kwalitatieve redenen;*
- *deze wijziging niet in het voorliggende statenvoorstel, maar in een ander kaderstellend stuk zal moeten landen, zijnde de financiële verordening (zie document PS2018AC-03);*

dragen Gedeputeerde Staten daarom op om:

- *de financiële verordening aan te passen, zodanig dat de schuifruimte van GS binnen een programma, alsook de informatieplicht aan PS bij wijzigingen in een programma gemaximaliseerd wordt tot 1% van de totale uitgaven in de primaire begroting;*
- *kennis te nemen van de suggestie in de toelichting bij deze motie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

¹ *Voor de begroting 2020 zou dit 1% van EUR 463 mio = EUR 4,6 miljoen bedragen. Dat zou betekenen dat de schuifruimte in programma's groter dan EUR 46 miljoen gemaximeerd wordt. In 2020 zijn dat Landelijk Gebied, Bereikbaarheid en Bestuur en Middelen.*

Toelichting: Artikel 6 uit de financiële verordening en voorstel tot wijziging.

Artikel 6 uit de Financiële Verordening Provincie Utrecht.

Artikel 6 Autorisatie begroting en wijzigingen daarop

1. Provinciale Staten stellen de begroting vast en autoriseren:
 - a. de baten en lasten per programma of sub-programma als bedoeld in artikel 2, tweede lid;
 - b. de investeringen per programma of sub-programma als bedoeld in artikel 2, tweede lid;
 - c. de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma of sub-programma als bedoeld in artikel 2, tweede lid;
 - d. het overzicht van de algemene dekkingsmiddelen op het totaalniveau;
 - e. de kosten van overhead op totaalniveau;
 - f. het bedrag voor onvoorzien op totaalniveau.
2. Gedeputeerde Staten dragen er bij de uitvoering van de begroting zorg voor dat de lasten van een beleidsdoel niet dusdanig overschreden worden dat de realisatie van andere beleidsdoelen binnen hetzelfde Programma onder druk komen te staan. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om binnen een programma te schuiven met het budget indien:
 - a. dit de realisatie van beleidsdoelen niet nadelig beïnvloedt, en
 - b. de wijziging maximaal 10% van de lasten per programma bedraagt.
3. Gedeputeerde Staten doen en accorderen gedurende het kalenderjaar binnen één programma alleen voorstellen met neutrale budgettaire wijzigingen waarbij lasten en baten in evenwicht zijn.
4. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten vooraf als het op basis van alle beschikbare informatie verwacht dat:
 - a. de lasten de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden met meer dan 10% of groter dan € 10.000.000 ten opzichte van de primaire begroting per programma met een minimum van € 100.000 of
 - b. de baten de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden met meer dan 10% of groter dan € 10.000.000 ten opzichte van de primaire begroting per programma met een minimum van € 100.000.
5. In de jaarstukken worden gerealiseerde afwijkingen > 10% op de oorspronkelijke ramingen zoals opgenomen in de primaire begroting van de baten en lasten op programmaniveau of op het niveau van subprogramma's toegelicht.
6. Bij de jaarstukken worden de niet bestede delen van de structurele budgetten toegevoegd aan de algemene reserve. Incidentele budgetten kunnen maximaal eenmalig worden overgeheveld.

Voorstel tot wijziging van lid 2 en lid 4 in:

2. Gedeputeerde Staten dragen er bij de uitvoering van de begroting zorg voor dat de lasten van een beleidsdoel niet dusdanig overschreden worden dat de realisatie van andere beleidsdoelen binnen hetzelfde Programma onder druk komen te staan. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om binnen een programma te schuiven met het budget indien:
 - a. dit de realisatie van beleidsdoelen niet nadelig beïnvloedt, en
 - b. de wijziging maximaal 10% van de lasten per programma en niet meer dan 1% van de totale uitgaven van de primitieve primaire begroting (exclusief dotaties aan reserves) bedraagt.
4. Gedeputeerde Staten informeren Provinciale Staten vooraf als het op basis van alle beschikbare informatie verwacht dat:
 - a. de lasten de geautoriseerde lasten dreigen te overschrijden met meer dan 10% of groter dan 1% van de totale uitgaven van de primaire begroting (exclusief dotaties aan reserves) € 10.000.000 ten opzichte van de primaire begroting per programma met een minimum van € 100.000 of
 - b. de baten de geautoriseerde baten dreigen te onderschrijden met meer dan 10% of groter dan 1% van de totale baten van de primitieve begroting € 10.000.000 ten opzichte van de primaire begroting per programma met een minimum van € 100.000.

De VOORZITTER: De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de be-raadslaging.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Om het belang van de doelenboom extra kracht bij te zetten, zal de D66-fractie na de vaststelling hiervan ieder lid van GS de doelenboom ingelijst aanbieden met daarop uitgelicht de doelen waarvoor hij of zij verantwoordelijk is. Wij hopen dat deze lijsten een mooie plek op de werkkamers zullen krijgen, zodat het gesprek over de concrete realisatie daarvan of nieuwe ideeën daarover regelmatig zal plaatsvinden.

D66 kijkt uit naar de verdere uitwerking van de doelen in concrete indicatoren en plannen. Op naar de begroting. Om met de woorden van Antoine de Saint-Exupéry af te sluiten: "Een doel zonder plan is niet meer dan een wens."

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Lejeune.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! Speciaal voor u en de voortgang van de verga-dering heb ik mijn betoog samengevat. De PvdA is blij met het instrument doelenboom en zijn voor-stander van dit voorstel. Wat ons betreft had de doelenboom een hamerstuk mogen zijn. Hierover is al

veel gezegd. Hier is goed naar geluisterd en veel suggesties voor verbetering zijn overgenomen. Inmiddels besluiten wij al over de derde versie van de doelenboom. Wat ons betreft worden alle relevante doelen benoemd. Wij kunnen ons vinden in de gemaakte keuzes.

De PvdA sluit zich aan bij de amendementen om het programma bereikbaarheid op te splitsen en de schuifruimte te beperken.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan de heer Van Oort.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De ChristenUnie is erg blij met de doelenboom. Een jaar geleden hebben wij nadrukkelijk aandacht gevraagd om een dergelijk proces op te zetten. Dat is goed gelukt. De doelenboom staat, waardoor het steeds voor PS, GS en de ambtelijke organisatie duidelijk is waarom wij de dingen doen die wij doen. Dat is de afweging die iedereen in het openbaar bestuur drijft.

De ChristenUnie betreurt het dat de doelenboom nog geen indicatoren bevat. De discussie daarover moet nog gevoerd worden. De heer Weijers heeft gelijk dat het heel erg uitmaakt welke kant die indicatoren uitgaan. Uiteindelijk wordt dat de kleur van het beleid. Wij hebben er vertrouwen in dat het de kleur wordt die de ChristenUnie voorstaat.

Wel moet bij elk statenvoorstel een verwijzing naar de doelenboom komen. Een nieuw plan heeft immers altijd een doel in zich om een nieuw doel na te streven of om aan te haken bij het nastreven van een doel. Wij dienen daarom samen met D66 en GroenLinks een motie in. Wij hopen hiermee dat de politieke discussie mooier en scherper gevoerd kan worden dan deze vaak al is.

Motie M40 (ChristenUnie, D66, GroenLinks): doelen en indicatoren in elk statenvoorstel

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juli 2020, ter bespreking van het statenvoorstel Doelenboom;

constaterende dat:

de doelenboom een mooi instrument is op weg naar een heldere kaderstelling en controle heldere doelen en indicatoren bijdragen aan het verhaal achter een besluit;

overwegende dat:

- *doelen en indicatoren de kern van politieke afwegingen raken;*
- *doelen en indicatoren geen statische constellatie vormen, maar continu aangepast worden aan maatschappelijke ontwikkelingen;*
- *concrete plannen bij besluitvorming in beginsel verbonden moeten worden aan de doelen die we nastreven, onder vaststelling van bestaande of nieuwe indicatoren om de resultaten te meten;*

verzoeken het college om:

voortaan aan elk statenvoorstel een paragraaf 'doelen en indicatoren' toe te voegen waarin zowel het te behalen doel als de daarbij behorende indicatoren op het bij desbetreffende voorstel passende detailniveau worden beschreven.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie wordt toegevoegd aan het statensysteem en maakt deel uit van de bearaadslaging.

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De ChristenUnie hecht er veel waarde aan dat het programma 5 gesplitst wordt in twee programma's. Wel zien wij dat het thema bereikbaarheid tevens een integraal doel is. In dat opzicht hinken wij op twee benen. Twee jaar geleden was het advies om deze twee hoofdstukken te splitsen. Wij zien dat er hard gewerkt wordt door het college en de ambtelijke organisatie om de planning & controlcyclus op orde te krijgen. Tegelijkertijd constateren wij dat hierin nog een weg te gaan is. Het lijkt ons goed om die splitsing te handhaven zolang deze weg nog gelopen moet worden. Daarom zijn wij mede-indiener van het amendement van de VVD.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Broere van de PVV.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de voorzitter! Voordat ik begin over de doelenboom, pleit ik ervoor dat wij zo snel mogelijk weer gaan vergaderen in het provinciehuis. Ik vind het maar niks om hier de hele dag te zitten met oordoppen in mijn oren. Daarbij komt dat het coronavirus op dit moment op het laagste niveau zit. Er zijn weinig zieken op dit moment. Wel komt er weer een griepgolf aan, maar dat is wat anders.

De VOORZITTER: Ik vraag u om u bij het onderwerp te houden dat geagendeerd staat. Uw standpunt is bekend en is goed naar voren gebracht in het fractievoorzittersoverleg. Daar houd ik het bij, want de anderen bied ik ook niet de gelegenheid om hierover te discussiëren.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de voorzitter! De veiligheidsregio vergadert in de statenzaal en ik zag mevrouw Keller vandaag in de statenzaal. Ik baal als een stekker. Ik zal verder gaan over de doelenboom. De PVV heeft geen inbreng op dit punt.

De VOORZITTER: Ik stel het niet op prijs dat u uw inbreng op deze manier gebruikt.

Mevrouw BROERE (PVV): Ik stel andere dingen niet op prijs.

De VOORZITTER: Waarvan akte.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik zal niet ingaan op de woorden van mevrouw Broere. Het enige wat ik hierover zeg is dat mevrouw Keller in de statenzaal zit omdat zij de voorzitter kort moest vervangen.

De VOORZITTER: Mijnheer Van der Steeg, ik wil hier op dit moment niet over spreken.

De heer VAN DER STEEG (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Onze fractie heeft waardering voor het proces dat is doorlopen om tot deze doelenboom te komen. Ten opzichte van de versie van april zien wij duidelijk verbeteringen. Inhoudelijk zijn wij het zeker niet met alle doelen eens. Zo zien wij liever als doel dat de groene contour gewoon volledig wordt gerealiseerd, in plaats van 'verder gerealiseerd'. Of dat de Utrechtse landbouw duurzaam is, in plaats van dat duurzaamheid een onderdeel is van de Utrechtse landbouw. Die discussie zullen wij voeren wanneer de programma's besproken worden, zoals binnenkort bij de economische visie.

Qua structuur hebben wij nog wel onze bedenkingen bij de laatste versie van de doelenboom. Zo is bodemdaling voor ons meer gerelateerd aan peilbeleid en gebiedsfunctie en past daarom beter onder programma twee. Wij kunnen echter leven met de uitleg van de gedeputeerde om het toch onder het programma Bodem, Water en Milieu te scharen. Als de bodemdaling uiteindelijk maar wordt gestopt.

Onze fractie denkt dat met het opnemen van concernbrede opgaven in programma 8 een werkbare oplossing is gevonden voor programmaoverstijgende opgaven. In ieder geval zijn we blij dat klimaat als concernbrede doelstelling wordt gezien. Door dit in drie commissies aan de orde te moeten stellen, hebben wij duidelijk kunnen maken dat het klimaat programmaoverstijgend is. Het heeft namelijk niet alleen betrekking op energie, maar ook op landbouw, natuur, water, ruimte, mobiliteit en economie. Wij hebben van GS begrepen dat wij later dit jaar over de concrete klimaatdoelstelling zelf te spreken komen. Daar zien wij naar uit.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Eggermont.

De heer EGGERMONT (SP): Mijnheer de voorzitter! De SP zal met een stemverklaring komen over het amendement over de splitsing van programma 5.

De VOORZITTER: Het woord is aan de heer Van den Dikkenberg.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! De SGP kijkt terug op een mooi proces waarin goed naar de inbreng van de Staten is geluisterd. Dit doet ons goed en waarderen wij. Wij bedanken de gedeputeerde en de ambtelijke ondersteuning hiervoor hartelijk.

In de commissie hebben wij aangegeven dat de doelenboom voor ons een technisch document is. Dit brengt onder woorden wat onze doelen zijn van eerder genomen besluiten. De inhoudelijke discussie vindt plaats bij de vaststelling van deze beleidsstukken.

Er zijn drie punten die ik ga benoemen. Als eerste steunt de SGP het voorstel van de VVD om een knip aan te brengen in het programma mobiliteit. Daarover is uitgebreid gediscussieerd en de argumenten zijn gewisseld.

Ten tweede komt de SGP met een voorstel om de verbinding tussen natuur en landbouw op te nemen als beleidsdoel. Daarvoor zal ik een amendement indienen. Dat is het grote doel binnen de landbouw. Deze verbinding mist in de doelenboom. Dit zit verdeeld in aparte segmenten. Daarvan zien wij graag een vereniging en daarvoor doen wij een voorstel.

Amendement A24 (SGP): verbinding landbouw-natuur als specifiek doel

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juli 2020;

gehoord de beraadslagingen over het statenvoorstel Nieuwe versie Doelenboom (3.0) inclusief brede thema's;

constaterende dat:

geen specifiek beleidsdoel is opgenomen voor de verbinding van natuur en landbouw;

overwegende dat:

- *de verbinding van natuur en landbouw een belangrijke opgave is voor de komende jaren;*
- *het college zelf ook aangeeft hieraan te werken;*
- *de Staten door een separaat beleidsdoel beter zicht hebben op de resultaten van deze inzet;*

besluiten,

- *als nieuw beleidsdoel 2.4. toe te voegen:
"Landbouw en natuur in de provincie Utrecht vormen meer één geheel."*
- *de beleidsdoelen 2.4. en 2.5. te hernoemen;*
- *stellen het college voor als meerjarendoelen te hanteren:
2.4.1. Er worden meer natuursubsidies gegeven aan Utrechtse boeren;
2.4.2. Er worden meer kansen voor boeren benut in en rond natuurgebieden.*

Het derde punt is dat de SGP in de commissie BEM heeft voorgesteld om het varend erfgoed een plek te geven in de doelenboom. Daarvoor dienen wij een amendement in. In de commissie was daarvoor brede steun. Daardoor hadden wij verwacht dat het college dit zou hebben opgenomen in de doelenboom. Omdat dit niet het geval is, dienen wij dit amendement in.

Amendement A23 (SGP): hart voor varend erfgoed

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 8 juli 2020;

gehoord de beraadslagingen over het statenvoorstel Nieuwe versie Doelenboom (3.0) inclusief brede thema's;

constaterende dat:

ons varend erfgoed niet expliciet voorkomt in deze doelenboom;

overwegende dat:

- *ons varend erfgoed een belangrijk deel is van het provinciale culturele erfgoed;*
- *de inzet van het college op dit thema door de Staten moet kunnen worden gevolgd;*

besluiten,

beleidsdoel 6.2. als volgt te amenderen:

"De mate van behoud, de benutting en de beleving van cultureel (varend) erfgoed is hoog."

De VOORZITTER: De amendementen worden toegevoegd aan het statensysteem en maken deel uit van de beraadslaging.

Het woord is aan mevrouw Hoek van 50Plus.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! De doelenboom: vroeger noemden wij dat een stip aan de horizon, dan kwam er een visie en opnieuw een stip aan de horizon, omdat het bijgesteld moest worden.

50Plus heeft met veel plezier de vergaderingen over de doelenboom gevolgd. Er is goed geluisterd en veel is overgenomen. Alleen is het varend erfgoed niet meegenomen. Daarvoor heb ik een pleidooi gehouden in de commissie en wij zijn mede-indiener van de motie van de SGP. Dit is namelijk erg belangrijk. Wij hebben niet alleen bunkers, kastelen, buitenplaatsen en industrieel erfgoed, maar ook varend erfgoed. In relatie tot elkaar maakt dit een geheel.

De doelenboom is contant in beweging. Die beweging gaat steeds sneller en de aanpassingen daardoor ook. De ontwikkelingen van dit moment komen op ons pad, zoals corona, stikstof, klimaat en de zeespiegel.

De VOORZITTER: De heer De Droog wil een interruptie plegen.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een aanvulling op het betoog van mevrouw Hoek over de verschillende soorten erfgoed. Naast alle soorten erfgoed die zij noemde, bestaat namelijk ook het immaterieel erfgoed.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Dat klopt. Wij kunnen het veel breder trekken, maar het is een totaalpakket waarmee wij zorgvuldig moeten omgaan. Dit komt uit het verleden, geldt voor dit moment en moet voor de toekomst behouden worden. Wij moeten hiermee doorgaan. Indien nodig zullen wij aan de bel trekken middels een motie of amendement als de doelenboom aangepast moet worden.

De VOORZITTER: Hiermee zijn wij aan het einde gekomen van de inbreng in de eerste termijn van de Staten. Mijn complimenten aan u allen, want het is gelukt binnen een half uur. Ik doe de oproep aan het college om het record te breken door goed, snel en zorgvuldig te beantwoorden. Het woord is aan gedeputeerde Strijk.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Toen ik ruim een jaar geleden werd gevraagd of ik mogelijk voor deze eervolle functie van gedeputeerde voor de provincie Utrecht wilde gaan en daarbij de portefeuilles financiën wilde, vond ik dat gelijk erg leuk. Deze portefeuille kan gortdroog zijn en ingewikkeld om te begrijpen. Ik vind het leuk om eraan bij te dragen om dit inzichtelijk te maken, waardoor de Staten in staat worden gesteld om op het juiste moment met tijdige en volledige informatie hun politieke besluiten goed te nemen, de kaders te stellen en te controleren of deze kaders gehaald worden. Het was buitengewoon leuk om in een college te komen die ditzelfde basisprincipe hanteert. Ik schrok er wel van dat mijn aandacht in het eerste jaar vooral werd weggehaald naar het in orde maken van de financiën. Door het invullen van de stappen van onze ambitie wordt u beter in staat gesteld om dit te volgen. Dat is misschien nog niet helemaal gelukt in het eerste jaar, maar begint met de basis: het fundament hoe je gaat rapporteren en welk ordenend principe je daar in legt. De doelenboom brengt ons een fundamentele stap verder in de manier waarop wij kaders kunnen vaststellen en

daarover verantwoording kunnen afleggen. Ik ben blij met het interactieve proces waarin dit tot stand is gekomen. Dit was een spannende en ingewikkelde werkwijze, zeker in coronatijd. Het was tevens een nieuw proces om met de versie 1.0 en 2.0 te werken. Ik ben blij met de wijze waarop dat is gegaan en met het voorliggende resultaat.

Om de heer Weijers daarbij gerust te stellen: dit is stap 1 van het proces. De Staten stellen de doelenboom vast. Alleen de Staten kunnen deze beleidsdoelen wijzigen, aanvullen of veranderen. Daarbij hoort een set indicatoren en meetwaarden en het doel van de eenheid die je met elkaar moet stellen. Het besluit daarover gaat u nog nemen. Dit hoort bij elkaar. Als wij hiermee zouden stoppen, dan zou het niet af zijn. Het college kan dit echter niet meer wijzigen, omdat de beleidsdoelen door PS worden vastgesteld. Ik kijk uit naar het vervolgsprek over de indicatoren en meetwaarden.

Als eerste de motie M39 over het maximeren van de schuifruimte. Deze motie haakt in op de gesprekken hoe programma 5 rondom bereikbaarheid en mobiliteit eruit ziet. Dit zou over grote grenswaarden gaan. Daarmee kan het college zich voorstellen dat u dat met dit instrument inperkt en duidelijker de kaders meegeeft aan het college waarbinnen wij ons dienen te verantwoorden. Wij begrijpen de gedachte hierachter goed.

De motie M40 lijkt mij een goed voorstel. Wij hebben een slag gemaakt om een nieuwe doelenboom neer te zetten en deze vraagt continu om onderhoud. Bij elk nieuw beleidsvoorstel moet je je afvragen onder welk beleidsdoel deze valt, of er een nieuw beleidsdoel bij moet komen, of het beleidsdoel anders gedefinieerd moet worden of dat het tot een meerjarendoel leidt. Het lijkt mij goed dat wij dit in een statenvoorstel actief bedenken en opschrijven en dat u daarover een besluit neemt.

De VOORZITTER: De heer Weijers wil een interruptie plegen.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Het antwoord van de gedeputeerde moest even bij mij indalen. Inmiddels heb ik de stemlijst voorliggen waar een vetgedrukt besluit staat 'besluit 14 statenvoorstel nieuwe versie doelenboom (3.0) inclusief brede thema's'. Daarin zitten nog niet de indicatoren en metingen. De gedeputeerde zegt zojuist dat dit wel bij elkaar hoort en hij daar later op terugkomt. Het besluit dat dit bij elkaar hoort is impliciet. Hoe moet ik dat zien? Gaan wij daarover een apart besluit nemen?

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Ik zie dit als het fundament waarop wij straks het huis gaan bouwen. Dit is het ordenend principe van de doelen dat u vaststelt. In september komt het college naar u toe met een voorstel voor indicatoren die gekoppeld worden aan deze doelen. Dat voorstel gaat u beoordelen en vaststellen. Bij de begroting koppelt u daar bedragen aan. Dit zie ik als een bouwwerk. Als wij beginnen met voorstellen voor indicatoren terwijl het fundament er niet ligt, dan bouwen wij een huis op los zand. Dit is het basisframe waarbinnen wij een voorstel kunnen doen aan u over de indicatoren. Pas daarna kunnen wij verantwoording afleggen over het wel of niet behalen van metingen. Wij hebben u beloofd en in een brief geschreven dat wij u eind september een voorstel doen over de indicatoren.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Dat is helder.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De motie M40 lijkt mij een goede toevoeging. De basis is neergezet en het continue onderhoud regelt u met de motie M40. Deze motie kan het college omarmen.

Het amendement A23 van de SGP beantwoord ik namens de portefeuillehouder cultuur. Dit amendement omarmt het college niet. Het beleidsdoel 6.2 luidt: "De mate van behoud, de benutting en de beleving van cultureel erfgoed is hoog." U wilt daarbij het varend erfgoed expliciteren. In de bespreking van de cultuur- en erfgoednota vorige maand hebben wij hierover gesproken en hebben de Staten benadrukt hoe belangrijk zij het varend erfgoed vinden. Dat het hier niet expliciet staat, betekent niet dat het niet belangrijk is. Het staat in de erfgoednota. Het college vindt industrieel, religieus en immateri-

eel erfgoed ook belangrijk. Door slechts een soort erfgoed te noemen, zou de suggestie gewekt kunnen worden dat de andere soorten minder belangrijk zijn. U heeft dit vastgesteld in het beleidsdocument en het voorstel van het college is om het zo algemeen te laten. Met dit doel leggen wij verantwoording af over dat beleidsinstrument. Het benoemen van een soort erfgoed zou niet congruent zijn tegenover de andere soorten.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg en mevrouw Hoek willen interrumpen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het is mooi dat u het niet congruent noemt, maar deze handelwijze is niet congruent. Alle soorten erfgoed behalve het immaterieel erfgoed zijn benoemd in de meerjarendoelen of de doelen. Het varend erfgoed wordt genoemd in een bijzin in de cultuurnota, terwijl wij al jarenlang zien hoe moeizaam het is om daarvan de kracht te benutten en de instandhouding te bevorderen. Vanuit die inhoudelijke overweging moeten wij dit expliciet noemen en ons hiervoor hard maken, zodat het erfgoed in de toekomst in stand wordt gehouden. Veel erfgoed is expliciet genoemd, maar het varend erfgoed niet.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik sluit mij aan bij de woorden van de heer Van den Dikkenberg. In ons gebied is behoorlijk wat varend erfgoed en dit wordt nauwelijks gefaciliteerd. De provincie zou het varend erfgoed ondersteunen als men dit amendement zal aannemen, zodat dit een plaats krijgt in het hele arsenaal van erfgoed. Het varend erfgoed is meer dan honderd jaar oud en degene die nog een tjalk in bezit heeft doet daar ontzettend veel voor. Dit moet met liefde onderhouden worden en kost veel geld. Toch wordt dit gezien als bijzaak. Dat het is niet. Het is zaak om dit gelijk te trekken met alle andere vormen van erfgoed.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Dat het varend erfgoed niet expliciet benadrukt wordt in een beleidsdoel betekent niet dat het niet belangrijk is. Het staat in de nota geschreven. Ik zal de beleidsdoelen voorlezen. Beleidsdoel 6.1 luidt: "De culturele infrastructuur is sterk." Beleidsdoel 6.3 luidt: "De Hollandse waterlinies zijn een belangrijke drager van een aantrekkelijke ruimtelijke kwaliteit." Beleidsdoel 6.2 luidt: "De mate van behoud, de benutting en de beleving van cultureel erfgoed is hoog." De ander vormen van erfgoed worden niet expliciet in de beleidsdoelen genoemd. Waarom zouden wij het varend erfgoed wel benoemen? Die vraag geeft het college u mee in overweging. Het is voor ons geen reden om alleen deze vorm van erfgoed in de beleidsdoelen te noemen.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg mag hier kort op reageren en dan vervolgt de heer Strijk zijn beantwoording.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Wij zien dat de belangen van het college in de meerjarendoelen duidelijk strekken richting monumenten, militair erfgoed et cetera. De Staten doen de uitspraak dat wij het varend erfgoed erg belangrijk vinden. Dit kunnen wij alleen in de beleidsdoelen doen. Daarom vragen wij uw aandacht om dit in de beleidsdoelen op te nemen, zodat dit de aandacht krijgt die het verdient. Daarom stellen wij voor om dit in de beleidsdoelen op te nemen. Als u mij de toezegging kunt doen dat u dit in de meerjarendoelen opneemt, dan ben ik daar tevreden mee.

De VOORZITTER: De heer Strijk mag hier kort op reageren en vervolgt zijn beantwoording.

De heer STRIJK (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De argumenten zijn helder. De heer Van den Dikkenberg noemde opnieuw waarom hij wel vindt dat het varend erfgoed opgenomen moet worden. Het college heeft aangegeven waarom wij dit niet nodig achten. De Staten kunnen daarin een keuze maken. Verder heb ik geen punten over de doelenboom.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw Bruins Slot.

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! Tijdens de commissie RGW hebben wij uitgebreid gesproken over het belang van de natuur en de landbouw en de goede verbinding daartussen. Ik deel het argument van de SGP dat een goede verbinding van belang is. Zeker in deze tijden is het van belang om daar goed werk van te maken. Dat doen wij met de mogelijkheden voor agrarisch natuurbeheer en de mogelijkheden voor agrarische ondernemers en particulieren voor particulier natuurbeheer. In de agenda duurzame landbouw en natuur wordt deze koppeling expliciet gemaakt. Dat doen wij in de doelenboom door voor ons landbouwbeleid zowel over 'natuurinclusief' als over 'rendabel' te spreken en hierin nadrukkelijk het verbeteren van de kwaliteiten van de agrarische en natuurgebieden op te nemen. GS heeft ervoor gekozen om de koppeling op deze wijze te leggen. De heer Van den Dikkenberg vindt dit te gecompartmenteerd. Aan de andere kant hebben wij de natuur en de landbouw samengevoegd in het landelijk gebied. In die zin kijk ik daar anders tegenaan en maak ik een andere keuze. Ik ontraad daardoor het amendement van de heer Van den Dikkenberg. Wel ben ik het met hem eens dat de verbinding tussen de landbouw en de natuur belangrijk is voor onze provincie. Dat staat heel nadrukkelijk beschreven in onze landbouwvisie.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg wil u nog een vraag stellen.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik kan de beantwoording van de gedeputeerde een eind volgen, maar zie dat dit een ondergeschoven kindje is terwijl dit het grote doel is van het verenigen van de natuur en de landbouw. Het grote doel van uw programma is hoe deze partijen elkaar de hand geven, maar dat mist volledig in de doelenboom. Ik heb een klein voorbeeld. Wij zouden 500 hectare natuurbeheer subsidiëren in 2019. Hiervan is 150 hectare gerealiseerd. Als wij ergens meters kunnen maken, dan is dat bij het verenigen van de agrariër met de natuur. Dat verdient een belangrijke accentuering. Als ik de beantwoording van de gedeputeerde beluister, dan probeert zij vanuit verschillende pakketten een doel te formuleren. Zou het de gedeputeerde niet meer helpen als dit als een centraal doel geformuleerd staat?

Mevrouw BRUINS SLOT (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! De systematiek die de heer Van den Dikkenberg kiest, is om de subsidiëring centraal te stellen en het toevoegen van het meerjarendoel 2.4.1 om meer subsidie te verstrekken. Dat kan niet de bedoeling zijn. Uiteindelijk gaat het om het versterken van de biodiversiteit. Daarvoor willen wij subsidie verstrekken en hebben wij subsidiemiddelen. Het verschil tussen de hectares uit 2019 heeft ermee te maken dat voor veel particuliere natuurbeherende instanties de vergoedingen al verstrekt zijn. Dat is een ander vraagstuk. In het meerjarendoel 2.4.1 zie ik dat de heer Van den Dikkenberg een andere keuze maakt. Hij zegt dat het verstrekken van subsidies centraal staat. Volgens mij is de doelstelling om verbinding te leggen om de biodiversiteit in het agrarisch en natuurgebied te verbeteren en de kwaliteit te verhogen.

De VOORZITTER: De heer Van den Dikkenberg mag tot slot reageren.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Het meerjarendoel noemen wij als suggestie. De gedeputeerde zegt terecht dat dit verkeerd geformuleerd is, want meer subsidie kan niet het doel zijn en meer hectares wel. Dat wordt bereikt met meer subsidie. Ik zal mij niet bemoeien met uw formuleren, want het is een meerjarendoel. Het enige dat ik vraag is het verenigen van de natuur en de landbouw in een beleidsdoel. Wij staan ervoor open om het meerjarendoel tegemoet te zien bij de indicatoren.

De VOORZITTER: Dat is voldoende. Het woord is aan gedeputeerde Schaddelee.

De heer SCHADDELEE (gedeputeerde): Mijnheer de voorzitter! In de commissie is uitgebreid gediscussieerd over de knip in het programma bereikbaarheid. Alle argumenten daarover zijn uitgewisseld. Ik houd dit graag in een programma, omdat dit de integraliteit bevordert. Ik ben wel blij met het nieuwe amendement. Als je het wilt splitsen, dan is dit de goede manier. Het amendement benadrukt heel duidelijk het belang van integraliteit en noemt duidelijk de achtergrond hiervan: de beleidsaudit uit 2018. Het is goed dat de aanbevelingen uit deze beleidsaudit breder worden onderkend en dat dit amendement daarvan getuige is.

De VOORZITTER: De beantwoording van het college op uw eerste termijn is afgerond. Heeft u nog behoefte aan een korte tweede termijn?

De heer VAN OORT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Het voorstel voor de schuifruimte is een prima voorstel. De ChristenUnie zal dat voorstel steunen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! Ik heb mijn pleidooi gehouden voor het varend erfgoed en ik hoop dat men dat heeft vernomen.

De VOORZITTER: Ik stel vast dat wij aan het eind van de beraadslaging van dit agendapunt zijn gekomen. Dank voor uw medewerking om dat binnen het uur af te ronden.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Wij gaan over tot stemverklaringen en de stemmingen. Dat betekent dat de agendapunten Financiering Vitale Wijken aanpak en de motie vreemd aan de orde van de dag naar de agenda van 15 juli gaan, evenals het statenvoorstel over de wijziging van de Algemene subsidieverordening provincie Utrecht t.b.v. cultuur en erfgoed alsmede mobiliteit. Is een schorsing van tien minuten voldoende om u voor te bereiden op de stemverklaringen en de stemmingen? Wij gaan om 17.10 uur verder met de vergadering. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 16.57 uur tot 17.10 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! Kunnen wij nog drie minuten schorsing krijgen?

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering tot 17.15 uur.

Schorsing van 17.11 uur tot 17.15 uur.

De VOORZITTER: Ik heropen de vergadering. Aan de orde zijn de stemverklaringen. Ik vraag per fractie of er stemverklaringen zijn. Als eerste geef ik de griffier het woord om uw aanwezigheid vast te stellen.

Vaststellen van de aanwezigheid.

De VOORZITTER: Ik constateer dat alleen mevrouw Bittich afwezig is. Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Boelhouwer van GroenLinks.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! GroenLinks heeft een stemverklaring bij de motie M32, Utrechters zijn geen racisten. Dit is een generaliserende motie. Die steunen wij per definitie niet. Bovenal willen wij niet via moties dit gesprek voeren.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD heeft diverse stemverklaringen. De eerste komt van de heer Kocken over het besluit rondom de oprichting van het gemeenschappelijk orgaan.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Met in achtneming van wat wij tijdens het debat gewisseld hebben en ik de hoop dat het voortaan beter gaat, kan de VVD dit voorstel steunen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De stemverklaring bij het amendement A21 wordt gegeven door de heer Janssen.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Wat ons betreft hoeft de weerstandscapaciteit niet op 1.0, maar wij vinden het wel verstandig dat de SP met het amendement A21 het gesprek opzoekt en met name kijkt welk deel van de algemene reserve wel en niet ingezet kan worden. Daarom steunt de VVD dit amendement.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De stemverklaring bij het besluit onder agenda-punt 13 komt tevens van de heer Janssen.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! Bij het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024 heeft de VVD het amendement A17 ingediend. Dit moet meer richting geven aan verstandig financieel beleid. Onze steun voor dit statenvoorstel is afhankelijk van de vraag of het amendement overgenomen wordt door de Staten. Het lijkt ons verstandig om een pas op de plaats te maken met het maken van nieuw beleid en voorzichtig met onze provinciale financiën om te gaan.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD heeft een stemverklaring bij de motie M29. Deze wordt gegeven door de heer De Brey.

De heer DE BREY (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD zal niet instemmen met de motie M29. Deze motie is overbodig. Zonder deze motie in stemming te brengen, wordt deze door het college opgepakt. Daar hebben wij alle vertrouwen in. De VVD verbaast zich over de motie M32, Utrechters zijn geen racisten. Wij hebben de heer Dercksen vaak te keer horen gaan over bloeiend antisemitisme binnen een bepaalde groep Utrechters. Vervolgens dient hij deze motie in. Dat vinden wij erg vreemd. De VVD zal hier niet mee instemmen.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Kocken heeft een stemverklaring bij de motie M31.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD kan zich wel wat voorstellen bij een aantal zaken die in de motie M31 staan, maar het dictum vinden wij te absoluut. Ons standpunt over de ondersteuning van de komst van het Copernicus Instituut zullen wij bepalen als dit voorstel aan de orde is.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! De heer Janssen heeft nog een stemverklaring bij de motie M36.

De heer JANSSEN (VVD): Mijnheer de voorzitter! De VVD steunt het thuiswerken als goed alternatief. Wij vinden dit een zaak voor het college en niet een zaak voor een motie van de Staten. Daarom zal de VVD de motie M36 niet steunen.

De VOORZITTER: Mevrouw Boelhouwer heeft een vraag.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! Ik ben een stemverklaring vergeten. Mag ik deze alsnog geven?

De VOORZITTER: Gaat uw gang.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de voorzitter! GroenLinks heeft nog een stemverklaring bij de motie M33 over 'drawdown'. GroenLinks zal deze motie steunen en gaat ervan uit dat hieraan geen nieuw onderzoek ten grondslag ligt.

De VOORZITTER: Om een misverstand op te helderen: in onze administratie staat dat de motie M36 over het thuiswerken is ingetrokken. Mevrouw Keller knikt, dus dat klopt. De stemverklaring hebben wij gehoord, maar deze motie zal niet in stemming worden gebracht. Het woord is aan de heer Weijers.

De heer WEIJERS (FvD): Mijnheer de voorzitter! Het FvD heeft een stemverklaring die wordt toegelicht door de heer Dinklo.

De heer DINKLO (FvD): Mijnheer de voorzitter! Het FvD heeft een stemverklaring bij het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024. Wij zullen de kaderbrief steunen als de amendementen A17, A18 en A19 worden aangenomen. Als dat niet gebeurt, dan zullen wij de kaderbrief niet steunen. Op dit moment vinden wij de kaderbrief te onverantwoord en er zit een te groot gat in de financiën.

Een soortgelijke motie als de motie M32 hebben wij niet gesteund op landelijk niveau. Wij kunnen niet per motie vaststellen dat er geen racisten in Utrecht zijn. Volgens ons zijn deze er zeker wel. Daarom zullen wij deze motie niet steunen.

De heer WESTERLAKEN (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het CDA heeft een stemverklaring bij amendement A23 over het varend erfgoed. Het CDA is het eens met de strekking van het amendement en is zeer content met het antwoord van de gedeputeerde hierover. Daarom zullen wij dit amendement niet steunen, temeer daar het heel nadrukkelijk in het coalitieprogramma is genoemd. De tweede stemverklaring betreft de motie M29 over discriminatie. Het CDA vindt de bestrijding van discriminatie en de uitsluiting van mensen vanwege vooringestelde meningen over groepen en individuen ongelooflijk belangrijk. Toch steunt het CDA deze motie niet, omdat de oproep in deze motie niet werkbaar is voor het college of al wordt uitgevoerd.

De heer DE DROOG (D66): Mijnheer de voorzitter! D66 heeft geen stemverklaringen.

Mevrouw LEJEUNE (PvdA): Mijnheer de voorzitter! De PvdA heeft een stemverklaring bij de motie M32, Utrechters zijn geen racisten. De PvdA steunt deze motie niet. Natuurlijk zijn Utrechters geen racisten. Utrechters zijn ook geen moordenaars, plundersaars of noem maar op. Het is niet nodig om daarover een motie aan te nemen. Dat velen van ons onbedoeld weleens een opmerking maken waarmee wij een ander kwetsen is een feit. Daarvan moeten wij ons veel meer bewust zijn.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! De eerste stemverklaring gaat over het amendement A18. Op hoofdlijnen ondersteunt de ChristenUnie de kaderbrief, maar er is nog teveel onzekerheid en daardoor geen vaststelling door PS. Daarom stemmen wij tegen de kaderbrief. De ChristenUnie stemt tegen de motie M30. Wij zien dit als taak van de gemeenten. Als de provincie beleidsmatig de gemeenten kan ondersteunen dan hebben wij daar geen bezwaar tegen. De volgende stemverklaring gaat over de motie M35 over de Green Deal Voedselbossen. Twee jaar geleden heeft de ChristenUnie hiervoor uitvoerig gepleit. Laat ons zo spoedig mogelijk een vervolg geven aan deze Green Deal. Hiervoor stemmen wij voor deze motie.

De VOORZITTER: De motie M35 over de Green Deal Voedselbossen is ingetrokken.

Mevrouw RIKKOERT (ChristenUnie): Mijnheer de voorzitter! Prima. De laatste stemverklaring gaat over het amendement A23 over het varend erfgoed. De ChristenUnie stemt tegen dit amendement. In coalitieverband hebben wij ons uiterst ingespannen voor het varend erfgoed en zijn blij dat dit in het nieuwe cultuur- en erfgoedprogramma de aandacht krijgt die het verdient. Het is daarom niet nodig om deze categorie als los doel op te nemen in de doelenboom.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de voorzitter! De PVV heeft een stemverklaring bij de kaderbrief. De kaderbrief zegt dat wij daarvan kennis nemen. Dat doen wij. Wij zullen daarom voor dit statenvoorstel stemmen, temeer omdat de financiële consequenties in de kaderbrief pas daadwerkelijk worden voorgesteld in de begroting en in al onze statenvoorstellen. De motie M30 over de arbeidsvoucher vindt de PVV sympathiek, maar daarmee gaan wij inkomensbeleid voeren. Dan is het hek van de dam. Uiteindelijk zullen wij tegen deze motie stemmen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de voorzitter! Ik zal kort ingaan op de moties M35 en M36 die de PvdD heeft ingetrokken. Wij waren tevreden met de antwoorden van de gedeputeerden en houden

zeker de vinger aan de pols, zeker bij de Green Deal aan het eind van het jaar en het faciliteren van het thuiswerken. Mogelijk komen wij aan het eind van het jaar alsnog met een motie op dit punt.

De PvdD heeft een stemverklaring bij de motie M32, Utrechters zijn geen racisten. Deze motie is veel te stellig. Daarom zullen wij tegen deze motie stemmen.

Het amendement A23 vinden wij te beperkt. Daarom zullen wij tegen dit amendement stemmen.

Mevrouw POPPE (SP): Mijnheer de voorzitter! De SP heeft drie stemverklaringen. De eerste gaat over de kaderbrief 2021-2024. Als het amendement A18 niet wordt aangenomen en wij stemmen tegen dit voorstel, dan moet dit niet geïnterpreteerd worden alsof wij geen kennis hebben genomen van dit voorstel. Wij zullen dan tegen de kaderbrief stemmen, omdat wij geen vertrouwen hebben in de OV-pagina's in dit voorstel.

De tweede stemverklaring gaat over het amendement A22. De SP is voor de splitsing van de twee programma's. Het beleidsdoel 5.1 vinden wij echter veel te mager. In de punten 5.2, 5.3, 5.4, 5.7, 5.8 en 5.9 staan tevens OV-aspecten. Naar ons idee is 5.1 te beperkend. Daarom stemmen wij tegen dit amendement.

De derde stemverklaring gaat over het amendement A24. Het dictum 2.4.1 vinden wij wat ongelukkig geformuleerd, maar stemmen toch voor dit amendement.

De heer VAN DEN DIKKENBERG (SGP): Mijnheer de voorzitter! Ik heb een stemverklaring bij de kaderbrief 2021-2024. Als het amendement A17 niet wordt aangenomen, dan zullen wij tegen het besluit stemmen ook al hebben wij hier kennis van genomen.

Dan heb ik een stemverklaring bij de motie M29. De SGP spreekt zich uit tegen racisme. Ieder mens is gelijk. De motie is echter overbodig, omdat het sociale programma in opbouw is. De beantwoording van de gedeputeerde was daarover helder.

Ten slotte heb ik een stemverklaring bij de motie M32, Utrechters zijn geen racisten. In Utrecht zijn aan beide kanten van het racistendebat racisten aanwezig. Daarom zullen wij deze uitspraak niet voor onze rekening nemen en tegen deze motie stemmen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de voorzitter! 50Plus stemt voor het amendement A24.

Dan heb ik een stemverklaring bij de motie M30, arbeidsvoucher in coronatijd. 50Plus is tegen deze motie. Er is eerder een motie aangenomen om de onderwijsvoucher in het leven te roepen. Naar de mening van 50Plus is deze onderwijsvoucher bestemd voor mensen die vanwege de coronacrisis hun werk zijn kwijtgeraakt. Deze mensen krijgen de mogelijkheid om via bij- en omscholing terug te keren op de arbeidsmarkt. Het voorstel van een arbeidsvoucher die mensen aan het werk moet krijgen, is een herhaling van de onderwijsvoucher. Het is mijn fractie niet duidelijk waar het onderscheid zit. Een voucher als opvulling van het salaris is niet uitvoerbaar. Immers, een dergelijke voucher wordt gezien als inkomen en is daardoor belastbaar.

Dan heeft 50Plus een stemverklaring bij de motie M34 over de CO2-routekaart. Wij zijn tegen deze motie, omdat het onduidelijk is wat de kosten zijn.

De VOORZITTER: Hiermee hebben wij de stemverklaringen doorgenomen.

Stemming.

De VOORZITTER: Ik zal per voorstel alle fracties rondgaan. Aan het einde daarvan vraag ik of er nog fractieleden zijn die anders wensen te stemmen dan hun fractievoorzitter heeft aangegeven. Dan kunnen wij dat officieel vaststellen.

Agendapunt 10 over de busstalling Westraven was een hamerstuk. Dat is besloten.

Agendapunt 12, statenvoorstel oprichting Gemeenschappelijk Orgaan Hollandse Waterlinies was een hamerstuk. Mag ik dit zo interpreteren na de inbreng van de heer Kocken dat het als hamerstuk mag worden besloten.

De heer VAN SCHIE (VVD): Mijnheer de voorzitter! Dat mag zeker.

De VOORZITTER: Dan besluiten wij dat. Dan ga ik naar agendapunt 13, statenvoorstel kaderbrief 2021-2024. Wij beginnen met het amendement A17.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A17. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de VVD, FvD, PVV, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A18. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de VVD, FvD, PvdA, SP, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A19. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van het FvD en PVV.

De VOORZITTER: Het amendement A20 is ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A21. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de VVD, SGP en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel kaderbrief 2021-2024, PS20202PS07, met de aantekening dat de fracties van de VVD, FvD, SP, SGP en 50Plus geacht wordt te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten verwerpen de motie M28. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de VVD, FvD, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M29. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de VVD, FvD, CDA, PVV en SGP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M30. Voor de motie hebben gestemd de fracties van Groen-Links, D66, PvdA, PvdD en SP.

Provinciale Staten verwerpen de motie M31. Voor de motie hebben gestemd de fracties van het FvD, PVV, PvdD, SP, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen de motie M32. Voor de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M33. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van het FvD, PVV, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M34. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de VVD, FvD, PVV, SP, SGP en 50Plus.

De VOORZITTER: De moties M35 en M36 zijn ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M37. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van de VVD, FvD, PVV, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen de motie M38. Voor de motie hebben gestemd de fracties van de PVV, PvdD, SP, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden het amendement A22. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van de PvdD en SP.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A23. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van het FvD, PVV, SP, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen het amendement A24. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van de PVV, SP, SGP en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het geamendeerde statenvoorstel nieuwe versie doelenboom (3.0), inclusief brede thema's, PS2020PS08.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M39. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van het CDA.

Provinciale Staten aanvaarden de motie M40.

Sluiting.

De VOORZITTER: Aan de orde is de sluiting van de vergadering. Mijn dank voor uw deelname aan deze vergadering. Wij zien elkaar snel weer: vanavond bij de uitgebreide commissievergadering of volgende week tijdens onze laatste statenvergadering voor het zomerreces. Tot ziens. Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 18.02 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 30 september 2020.

De voorzitter,

De griffier,